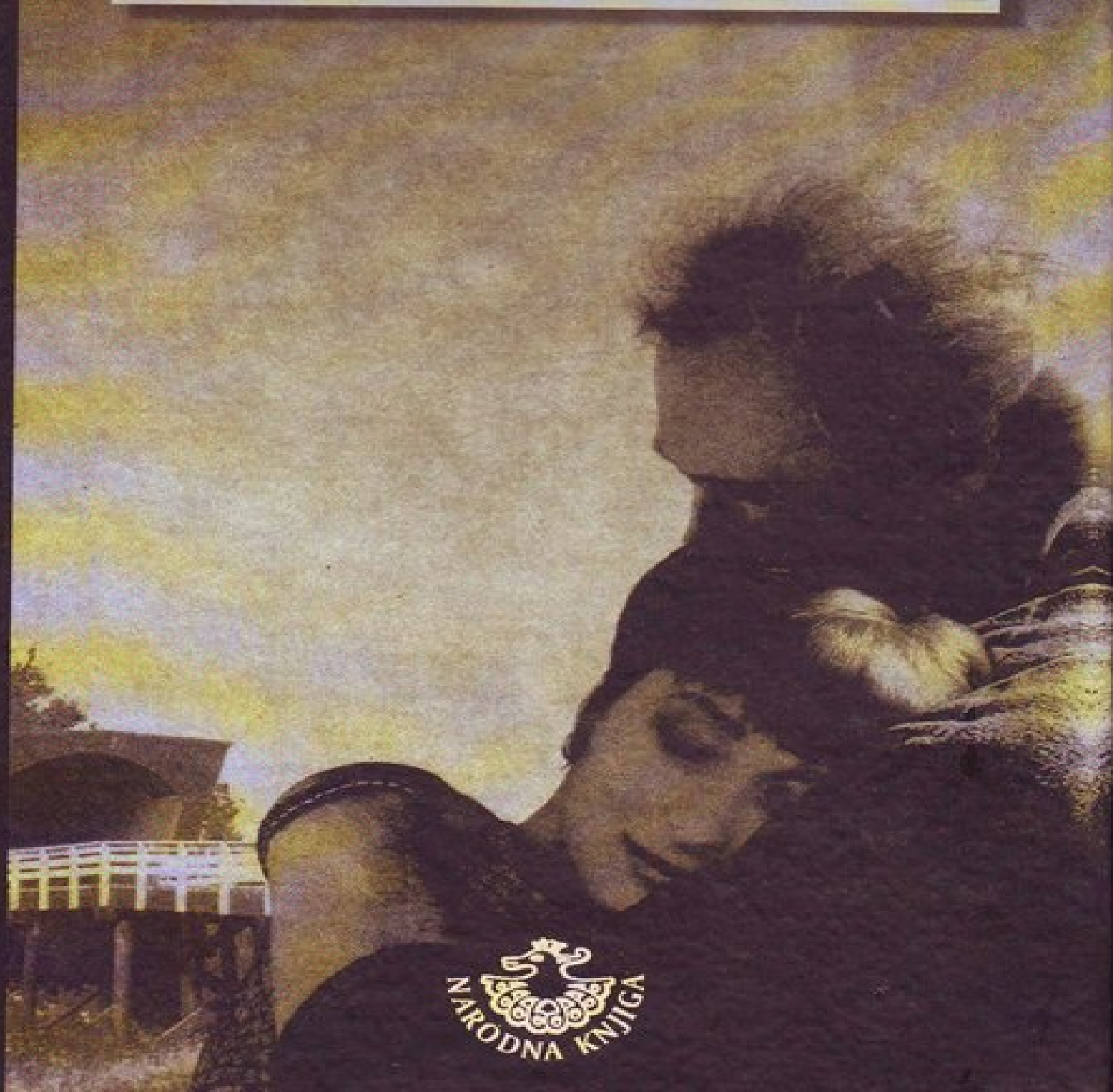

ROBERT DŽEJMS VOLER

MOSTOVI OKRUGA
MEDISON

VARODNA KNJIGA

Robert Džejms Voler
Mostovi okruga Medison

Početak

Postoje pesme koje slobodno izlaze iz trave što cveta plavim cvetićima, iz prašine hiljada seoskih puteva. Ovo je jedna od tih pesama. U kasno popodne u jesen 1989, dok sedim za pisaćim stolom i posmatram kursor koji treperi na ekranu kompjutera preda mnom, zvoni telefon.

S druge strane žice je bivši stanovnik Ajove, po imenu Majki Džonson. Sada živi na Floridi. Prijatelj iz Ajove mu je poslao jednu od mojih knjiga. Majk Džonson ju je pročitao, njegova sestra Karolajn ju je pročitala, i oni znaju priču za koju veruju da bi mogla da me zanima. On okoliši, odbijajući da kaže bilo šta o priči, sem da su on i Karolajn voljni da doputuju u Ajovu da bi razgovarali sa mnom o njoj.

To što su spremni da učine toliki napor pobuđuje moje interesovanje uprkos skepsi koju gajim prema takvim ponudama. Tako prihvatom da se sretnem sa njima sledeće nedelje u De Moinu. Upoznajemo se u *Holidej Inu* blizu aerodroma, nelagodnost postepeno popušta, i njih dvoje sedaju preko puta mene, dok se napolju spušta veče i pada slab sneg.

Izvlače mi obećanje: ako odlučim da ne napišem priču, moram da obećam da nikada neću da otkrijem šta se desilo u okrugu Medison u Ajovi 1965, niti druge događaje s tim u vezi koji su se dogodili tokom sledeće dvadeset četiri godine. U redu, zvuči razumno. Uostalom, to je njihova priča, ne moja.

I tako, slušam. Slušam pomno, postavljam teška pitanja. A oni govore. Govore i govore. Povremeno, Karolajn ne krijući se plače, dok se Majki bori da ne čini to isto. Pokazuju mi dokumente i isečke iz časopisa, i dnevnika koje je vodila njihova majka Frančeska.

Hotelska poslugica dolazi i odlazi. Naručujemo još kafe. Dok oni govore, počinjem da gledam slike. Prvo morate da vidite slike, tek posle dolaze reči. I počinjem da čujem reči, počinjem da ih vidim na stranicama rukopisa. Negde odmah posle ponoći prihvatom da napišem priču ili da bar pokušam da je napišem.

Teško su se odlučili da objave ono što znaju. Okolnosti su delikatne, umešana je njihova majka i, što je još osetljivije, njihov otac. Majki i Kerolajn su svesni da bi objavljivanje priče moglo da

izazove bučna govorkanja i surovo srozavanje uspomena koje su ljudi sačuvali o Ričardu i Frančeski Džonson.

Pa ipak, u svetu u kojem se izgleda uništavaju lične obaveze svih oblika i gde je ljubav postala stvar udobnosti, oboje su osetili da ta izuzetna priča zaslužuje da bude tačno ispričana. Verovao sam i tada, a sada verujem još više, da su bili u pravu.

Tokom istraživanja i pisanja zamolio sam Majkla i Karolajn za još tri susreta. Svaki put su bez pogovora doputovali u Ajovu. Toliko je bila jaka njihova želja da priča bude tačno ispričana. Neki put smo jedva govorili, neki put smo se polako vozili putevima okruga Medison dok su oni pokazivali mesta koja igraju važnu ulogu u priči.

Pored pomoći koju su pružali Majki i Kerolajn, priča koju sam ovde napisao zasnovana je na informacijama koje su se nalazile u dnevnicima Frančeske Džonson, istraživanju vođenom u severozapadnom delu Sjedinjenih Država, posebno u Sijetlu i Belingemu, u državi Vašington, istraživanju koje je bez buke sprovedeno u okrugu Medison u Ajovi, obaveštenjima napabirčenim iz fotografskih eseja Roberta Kinkejda, pomoći koju su pružili urednici časopisa, informacijama koje su pružili proizvođači fotografskih filmova i opreme i dugotrajnim razgovorima sa nekoliko divnih starih ljudi u okružnom staračkom domu u Bamzvilu u Ohaju, koji se sećaju Kinkejda iz njegovih dečačkih dana.

Uprkos napornoj istrazi, ostale su praznine. U takvim slučajevima dodao sam malo svoje mašte, ali jedino kada sam mogao da donesem razumnu procenu, koja je poticala iz intimne bliskosti sa Frančeskom Džonson i Robertom Kinkejdom koju sam stekao tokom istraživanja. Ubeđen sam da sam se veoma približio onome što se stvarno dogodilo.

Veliku prazninu predstavljaju tačne pojedinosti o Kinkejdom putovanju po severu Sjedinjenih Država. Znamo da je obavio to putovanje po mnogobrojnim fotografijama koje su kasnije objavljene, po kratkoj napomeni Frančeski Džonson u svojim dnevnicima i rukom pisanim beleškama koje je Kinkejd ostavio kod urednika časopisa. Koristeći ta tri izvora kao vodiče, verujem da sam pronašao put kojim je Kinkejd išao od Belingema ka okrugu Medison u avgustu 1965. Vozeći se ka okrugu Medison na kraju mojih

putovanja, osetio sam da sam u mnogo čemu postao Robert Kinkejd.

I pored toga, pokušaj da uhvatim Kinkejdovu bit predstavljao je najveći izazov tokom istraživanja i pisanja. On je ličnost koja izmiče. Ponekad izgleda veoma obično. Drugi put izgleda eterično, možda čak sablasno. U svom radu bio je potpuni profesionalac. Ipak je video sebe kao posebnu vrstu mužjaka koja zastareva u svetu iscrpljenom sve većom količinom organizacije. Jednom je govorio o *nemilosrdnom cviljenju* vremena u svojoj glavi, a Frančeska Džonson je rekla za njega da živi *na čudnim, progonjenim mestima, daleko izvan granica Darvinove logike*.

Na još dva zanimljiva pitanja nema odgovora. Prvo, nismo mogli da utvrdimo šta se desilo sa Kinkejdovom fotografskom arhivom. Po prirodi njegovog posla, sigurno je bilo na hiljade, verovatno na stotine hiljada fotografija koje nikada nisu pronađene. Jedino možemo da nagađamo da ih je, u skladu sa načinom na koji je video sebe i svoje mesto na svetu - uništio pre smrti.

Drugo pitanje se odnosi na njegov život od 1975. do 1982. godine. O tome ima veoma malo informacija. Znamo da je nekoliko godina u Sijetlu zarađivao za skroman život kao fotograf portreta i da je nastavio da fotografiše oblast oko Pjudžet Saunda^{1}. Sem toga, nemamo ništa. Zanimljivo je da su sva pisma koja su mu slali iz Socijalnog osiguranja i Udruženja veterana bila obeležena njegovim rukopisom sa *Vratiti pošiljaocu* i vraćena.

Pripremanje i pisanje ove knjige izmenilo je moj pogled na svet, preobrazilo moj način mišljenja i, najviše od svega, smanjilo moj cinizam prema onome što je moguće u areni ljudskih odnosa. Pošto sam za vreme istraživanja upoznao Frančesku Džonson i Roberta Kinkejda, otkrio sam da granice takvih odnosa mogu biti proširene dalje nego što sam to ranije mislio. Možda ćete i vi steći isto iskustvo čitajući ovu priču.

To neće biti lako. U svetu koji je sve bezosećajniji svi postojimo uz sopstvene oklope od otvrdlih ljuštura osetljivosti. Nisam siguran gde nestaje velika strast i počinje sentimentalnost. Ali naša sklonost da ismevamo prvo i da istinske i duboke osećaje obeležavamo kao preteranu sentimentalnost, otežava nam da uđemo u kraljevstvo nežnosti što je potrebno za razumevanje priče o Frančeski Džonson

i Robertu Kinkejdu. Znam da sam prvo morao da prevaziđem tu sklonost, pre no što sam počeo da pišem.

Ipak, ako onome što sledi pridete svojevolumno uklonivši nevericu, kao što je to rekao Kulridž, siguran sam da ćete iskusiti isto što i ja. U raznim prostorima vašeg srca možda ćete čak naći - kao što je našla Frančeska Džonson - prostor da ponovo igrate.

Leto 1991.

Robert Kinkejd

Ujutro osmog avgusta 1965, Robert Kinkejd zatvori vrata svog malog dvosobnog stana na trećem spratu velike zgrade u Belingemu, u državi Vašington. Nosio je kofer i ruksak pun fotografske opreme niz drvene stepenice, ka zadnjoj strani zgrade gde je njegov stari kamionet marke ševrolet bio parkiran na mestu rezervisanom za stanare.

Unutra su se već nalazili: drugi ruksak, ručni frižider srednje veličine, dva tronožna stalka, boksovi *Kemela*, termos i kesa sa voćem. U spremištu kamioneta nalazila se kutija sa gitarom.

Kinkejd je poređao ruksake po sedištu, a frižider i tronošce je stavio na pod. Popeo se u spremište kamioneta i učvrstio kutiju sa gitarom i kofer u uglu, stavivši ih u rezervnu gumu što je ležala postrance, i vezavši obe kutije za gumu konopcem za sušenje. Ispod te istrošene gume ugurao je crnu ceradu.

Seo je za volan, zapalio *Kemel* i prošao kroz svoju mentalnu ček-listu: dve stotine rolni raznih filmova, uglavnom *Kodakrom* za malu brzinu, tronošci, ručni frižider, tri fotografska aparata i pet objektiva, farmerke i kaki pantalone, košulje, otrcan fotografski prsluk. U redu. Sve drugo što je možda zaboravio može da kupi usput.

Na sebi je imao izbledele farmerke, izandžale terenske čizme, košulju kaki boje i narandžaste tregere. Za široki kožni pojas bio je pričvršćen švajcarski nož u futrolu.

Pogledao je na sat: osam i sedamnaest. Kamionet je pokrenuo iz drugog pokušaja, izašao unazad, promenio brzinu i polako krenuo ulicom pod mutnim suncem. Prošao je ulicama Belingema prema jugu, autoputem 11, idući nekoliko milja duž obale Pjudžet Saunda, a zatim autoputem koji je krivudao ka istoku pre no što će se uliti u međudržavnu autostradu broj 20.

Okrenuvši se ka suncu, počeo je dug vijugav put kroz Kaskade. Voleo je taj kraj i osećaj da se ne žuri, zaustavljajući se tu i tamo da bi zabeležio zanimljive mogućnosti za buduće ekspedicije ili da bi snimio ono što je nazivao *fotosima za pamćenje*. Te brze fotografije trebalo je da ga podsete na mesta koja bi možda poželeo ponovo da poseti i priđe im ozbiljnije. Kasno po podne, u Spokejnu je skrenuo

ka severu, na autostradu broj 2, koja će ga odvesti na pola puta kroz Sjedinjene Države do Duluta, u Minesoti.

Po hiljaditi put u životu zaželeo je da za ovakva putovanja ima psa, možda zlatnog retrievera koji bi mu pravio društvo i kod kuće. Međutim, bio je često odsutan, uglavnom u inostranstvu, i to ne bi bilo pravedno prema životinji. Ipak je razmišljao o tome. Za nekoliko godina biće suviše star za težak rad na terenu. *Tada bih mogao da nabavim psa*, reče zelenim četinarima koji su prolazili pored prozora kamioneta.

Ovakve vožnje su kod njega uvek izazivale želju da ima nekog svog. Pas je bio deo toga. Robert Kinkejd je bio sam u najvećoj mogućoj meri. Jedinac, oba roditelja mrtva, daleki rođaci koji su izgubili kontakt sa njim a i on sa njima, bez bliskih prijatelja.

Znao je ime čoveka koji je bio vlasnik bakalnice na uglu u Belingemu i vlasnika radnje sa fotografskom opremom gde ju je kupovao. Takođe je održavao formalne, profesionalne odnose sa nekoliko urednika časopisa. Sem toga, malo ljudi je dobro poznavao, niti je neko poznavao njega. Cigani se teško sprijateljuju, a on je bio sličan Ciganima.

Pomislio je na Merien. Napustila ga je pre devet godina, posle pet godina braka. Sada je imao pedeset i dve godine, što znači da ona ima nešto manje od četrdeset. Merien je sanjala da se bavi muzikom, da postane pevačica američkih folk pesama. Znala je sve Veverove pesme i prilično lepo ih je pevala u kafićima u Sijetlu. Kada je bio kod kuće, u tim prošlim vremenima, vozio ju je na predstave i sedeo u publici dok je ona pevala.

Njegova dugotrajna odsustva, ponekad dva ili tri meseca, bila su teška za brak. Ona je bila svesna toga čime se on bavi kada su rešili da se venčaju, i oboje su imali neko neodređeno osećanje da bi to nekako moglo da se reši. Nije moglo. Kada se vratio kući sa snimanja na Islandu, nje nije bilo. U poruci je stajalo: *Roberte, nije uspelo. Ostavila sam ti gitaru. Ostani u vezi.*

Nije ostao u vezi. Sledećeg dana uhvatio je avion za Australiju. Nije tražila ništa drugo sem da bude slobodna.

Zaustavio se kasno uveče da bi prenoćio u Kalispelu, u Montani. Motel *Kouzi In* je izgledao jeftino i bio je jeftin. Poneo je stvari u sobu u kojoj su se nalazile dve stone lampe, od kojih je jedna imala

pregorelu sijalicu. Ležeći u krevetu, čitajući *Zelena brda Ajrike* i pijući pivo, mogao je da namiriše fabriku hartije u Kalispelu. Ujutro je trčao četrdeset minuta i napravio pedeset sklekova, koristeći fotografske aparate kao male ručne tegove da bi upotpunio vežbu.

Vozio je preko vrha Montane u Severnu Dakotu, a siromašna, ravna zemlja mu je izgledala jednako očaravajuće kao i planine i more. Bilo je neke stroge lepote u tom mestu, tako da se zaustavio nekoliko puta i postavivši tronožac, napravio nekoliko crno-belih fotografija starih farmerskih kuća. Takva okolina je odgovarala njegovoj sklonosti ka minimalizmu. Indijanski rezervati su delovali tužno iz svih onih razloga koje svi znaju i za koje ne mare. Te vrste naselja nisu bile ništa bolje na severozapadu države Vašington nego bilo gde drugde gde ih je video.

Ujutro 14. avgusta, dva sata pošto je napustio Dulut, presekao je ka severoistoku i krenuo sporednim putem ka Hibingu i rudnicima gvožđa. U vazduhu je lebdela crvena prašina, videle su se velike mašine i specijalni vozovi za prevoz rude do teretnih brodova u Tu Harborz na Gornjem jezeru. Popodne je proveo tumarajući Hibingom, utvrdivši da mu se ne dopada, iako je Bob Zimmerman-Dilan bio poreklom odatle.

Jedina Dilanova pesma koju je ikada stvarno voleo bila je *Devojka iz zemlje sa severa*. Tu pesmu je umeo da odsvira i otpeva, i mrmljao je reči za sebe dok je ostavljao za sobom to mesto sa velikim crvenim rupama u zemlji. Merien mu je pokazala nekoliko akorda i kako da načini nekoliko osnovnih arpeđa da bi sebe pratio. *Ostavila mi je više nego što sam ja njoj*, rekao je jednom prilikom pripitom kapetanu rečnog broda u mestu po imenu Mek Elrojev Bar, negde u basenu Amazona. I to je bila istina.

Šuma u nacionalnom parku Gornje Jezero je bila lepa, stvarno lepa. Zemlja za istraživača. Kada je bio mlad, želeo je da stari dani istraživača još traju da bi mogao i sam da postane istraživač.

Vozeći pored livada, ugledao je tri losa, crvenu lisicu i mnoštvo jelena. Zaustavio se na jednom jezercetu i snimio nekoliko odsjaja u vodi grane čudnovatog oblika. Kada je završio, seo je na papučicu kamioneta, pijući kafu, pušeći i slušajući vetar u brezama.

Bilo bi dobro imati nekoga, ženu, pomislio je, posmatrajući dim cigarete kako prelazi preko jezerceta. *Starenje te tera da tako*

razmišljaš. Ali pošto je toliko dugo bivao odsutan bilo bi to teško za onoga ko ostaje kod kuće. To je već znao.

Kada je bio kod kuće u Belingemu, povremeno bi se sastajao sa direktorkom umetničkog odseka jedne reklamne agencije iz Sijetla. Sreo ju je dok je radio za neko preduzeće. Imala je četrdeset dve godine, bila je pametna i prijatna osoba, ali je nije voleo i nikada je neće voleti.

Ponekad, kada bi se oboje osetili usamljeni, proveli bi veče zajedno, otišli u bioskop, popili nekoliko piva i kasnije prilično dobro vodili ljubav. Ona je dosta proživela, dva braka, radila je kao konobarica u nekoliko barova dok je pohađala koledž. Svaki put, pošto bi završili sa vođenjem ljubavi, dok bi ležali zajedno, ona bi mu rekla: *Roberte, ti si najbolji, bez premca, niko ti nije čak ni blizu.*

Pretpostavljao je da je za muškarca dobro da to čuje, ali on nije imao toliko iskustva, a uostalom nije imao načina da sazna da li mu je govorila istinu. Ali jednom je rekla nešto što ga je proganjalo: Roberte, postoji u tebi neko stvorenje koje nisam sposobna da izvučem napolje, nisam dovoljno snažna da ga dosegnem. Neki put osećam da si ovde već dugo, više od jednog života, i da si boravio na skrivenim mestima o kojima mi ostali nismo nikada ni sanjali. Plašiš me, iako si nežan prema meni. Da se ne borim da kontrolišem sebe kada sam s tobom, osećam da bih mogla da izgubim ravnotežu i da se nikada ne povratim.

Na neki nejasan način znao je o čemu je govorila. Ali ni on sam nije mogao to da dokuči. Još kao dečak, dok je odrastao u gradiću u Ohaju, imao je te misli koje su lutale, čežnjivo osećanje tragičnog spojeno sa jakom fizičkom i intelektualnom snagom. Dok su druga deca pevala *Veslaj, veslaj, veslaj svojim čamcem*, on je učio melodiju i engleske reči jedne francuske kabaretske pesme.

Voleo je reči i slike. *Plavo* je bila jedna od njegovih omiljenih reči. Voleo je osećaj koji je stvarala na njegovim usnama i jeziku kada bi je izgovorio. Setio se kako je mislio, dok je bio mlad, da reči pružaju fizički osećaj, ne samo značenje. Voleo je druge reči, kao što je *udaljen, dim od drveta, autoput, drevni, prolaz, istraživač* i *Indija*, zbog toga kako su zvučale, kakav su ukus imale, i zbog onog što su prizivale u njegov mozak. U svojoj sobi je imao zakačen spisak reči koje je voleo.

Zatim bi spajao reči u rečenice pa je i njih okačio:

Suviše blizu vatri.

Dođoh s istoka s malom grupom putnika.

*Neprestani cvrkut onih koji bi hteli da me spasu
i onih koji bi hteli da me prodaju.*

Talismane, talismane, pokaži mi svoje tajne.

Kormilaru, kormilaru, usmeri me kući.

Ležeći nag tamo gde plivaju plavi kitovi.

*Zaželela mu je vozove iz kojih se puši
i koji napuštaju stanice u zimu.*

*Pre no što postah muškarcem, bio sam strela
pre dugo vremena.*

Zatim su postojala mesta čija je imena voleo: Somalska Struja, Planine Velike Sekire, Moreuz Malake i dugačak spisak drugih. Najzad su listovi hartije sa rečima, rečenicama i mestima prekrivali zidove njegove sobe.

Čak je i njegova majka primetila nešto posebno kod njega. Nije progovorio ni reč dok nije napunio tri godine, a tada je počeo da govori cele rečenice, i do pete godine umeo je izuzetno dobro da čita. U školi je bio nezainteresovan učenik koji je frustrirao nastavnike.

Pogledali bi njegov IQ i govorili mu o uspehu, o tome da radi ono za šta je sposoban da bi mogao da postane sve što bi poželeo. Jedan od njegovih nastavnika u srednjoj školi napisao je sledeću karakteristiku o njemu: *On veruje da su testovi IQ loš način za procenjivanje sposobnosti ljudi jer ne uspevaju da uzmu u obzir onu čar koja ima sopstveni značaj i sama po sebi i kao dodatak logike. Predlažem razgovor sa njegovim roditeljima.*

Njegova majka je razgovarala sa nekoliko nastavnika. Kada su nastavnici pomenuli Robertovu tihu neposlušnost u odnosu na njegove sposobnosti, ona je rekla: *Robert živi u svetu koji je sam stvorio. Znam da je moj sin, ali ponekad osećam da nije potekao iz mog muža i mene, nego iz nekog drugog mesta u koje pokušava da se vrati. Poštujem vaš interes za njega i pokušaću još jednom da ga podstaknem da bolje uči.*

Ali on je bio zadovoljan čitanjem knjiga iz lokalne biblioteke o doživljajima i putovanjima, i držao se po strani, provodeći dane duž reke koja je proticala ivicom grada, ne obraćajući pažnju na školske igranke i fudbalske utakmice i druge stvari koje su mu bile dosadne. Pecaio je i plivao, šetao i ležao u visokoj travi slušajući daleke glasove za koje je smatrao da samo on može da ih čuje. *Tamo su čarobnjaci*, govorio bi samom sebi. *Ako se utišaš i dovoljno otvoriš da bi ih čuo, oni postoje*. I poželeo bi da ima psa da može s njim da podeli te trenutke.

Nisu imali novca za koledž. A nije postojala ni želja za koledžom. Njegov otac je vredno radio i bio je dobar prema njegovoj majci i njemu, ali posao u fabrici ventila nije ostavljao mnogo za druge stvari, uključujući i držanje psa. Imao je osamnaest godina kad mu je otac umro, tako da se zbog svih teškoća usled velike krize prijavio za vojsku, čime je mogao da izdržava sebe i majku. Ostao je u vojsci četiri godine, ali su te četiri godine izmenile njegov život.

Na tajanstveni način na koji rade vojnički mozgovi bio mu je dodeljen posao pomoćnika fotografa, iako nije imao pojma ni kako se stavlja film u aparat. Ali u tom poslu otkrio je svoju struku. Tehničke pojedinosti su mu bile lake. Za mesec dana ne samo da je radio u mračnoj komori za dvojicu stalno zaposlenih fotografa, nego mu je bilo dopušteno da sam snima neke jednostavne stvari.

Svideo se jednom od fotografa - Džimu Pitersonu, koji mu je posle radnog vremena pokazivao veštine fotografije. Robert Kinkejld je uzeo i proučavao knjige o fotografiji i umetnosti iz gradske biblioteke u Fort Monmoutu. U početku je posebno voleo francuske impresioniste i Rembrantovo korišćenje svetlosti.

Najzad je počeo da shvata da fotografiše svetlost a ne predmete. Predmeti su samo bili sredstva za odsijavanje svetla. Ako je svetlost bila dobra, uvek si mogao da nađeš nešto da fotografišeš. Tada se tek pojavio aparat od 35 milimetara, tako da je kupio polovnu *Lajku* u lokalnoj prodavnici fotografskih aparata. Odneo ju je dole na Kejp Mej u Nju Džersiju i proveo tamo nedelju dana odsustva snimajući život duž obale.

Drugi put se odvezao autobusom u Mejn i stopirao obalom, uhvativši u Stoningtonu poštanski brod za Ajl O Hot, gde je kampovao zatim je uzeo trajekt preko zaliva Fandi do Nove Škotske.

Počeo je da vodi beleške o postavljanju aparata i mestima koja je hteo ponovo da poseti. Kada je sa dvadeset dve godine izašao iz vojske bio je prilično dobar fotograf i našao je posao u Njujorku kao pomoćnik prilično poznatog modnog fotografa.

Manekenke su bile lepe, sastao se sa nekoliko, i delimično zaljubio u jednu, pre no što je ona otišla u Pariz - i oni su se rastali. Rekla mu je: *Roberte, nisam sigurna ko si ni šta si, ali molim te, poseti me u Parizu*. Rekao joj je da hoće i mislio je tako dok je govorio, ali nikada nije otišao. Godinama posle toga, dok je radio neku reportažu na plažama Normandije, pronašao je njeno ime u telefonskom imeniku Pariza, pozvao je, popili su kafu u kafiću na ulici. Bila je udata za filmskog reditelja i imala je troje dece.

Nije mogao da se zagreje za modu. Ljudi su bacali sasvim dobru odeću, ili je užurbano pravili u skladu sa uputstvima evropskih modnih diktatora. To mu je izgledalo glupo i osećao se manje vrednim dok je pravio fotografije. *Ono si što praviš*, rekao je dok je napuštao taj posao.

Majka mu je umrla tokom njegove druge godine u Njujorku. Vratio se u Ohajo, sahranio je, i seo ispred advokata slušajući čitanje testamenta. Nije bilo mnogo. Nije očekivao da će biti išta. Ali bio je iznenađen kada je otkrio da su njegovi roditelji skupili malu ušteđevinu otplaćujući kućicu u ulici Frenklin gde su živeli sve vreme bračnog života. Prodao je kuću i tim novcem kupio prvoklasnu opremu. Dok je plaćao prodavcu aparata, mislio je na godine dok je otac radio za te dolare i na jednostavan život koji su njegovi roditelji vodili.

Neki njegovi radovi su počeli da se pojavljuju u malim časopisima. Tada ga je pozvao *Nešenel Džiogrefik*. Videli su u kalendaru snimak koji je načinio na Kejp Meju. Razgovarao je sa njima, dobio manji nalog, obavio ga stručno i počeo da napreduje.

Vojska ga je pozvala ponovo 1943. Otišao je u marince i kroz blato prošao plažama južnog Pacifika; dok su mu se aparati ljuljali sa ramena, ležeći, slikao je ljude kako silaze sa amfibija koje su pristajale. Video je užas na njihovim licima i osetio ga i sam. Video ih je presečene na pola vatrom iz mitraljeza, video ih kako mole Boga i svoje majke za pomoć. Sve je snimio, preživeo i nikada ga nije privukla takozvana slava i romantika ratne fotografije.

Napuštajući vojsku 1945, pozvao je *Nešanel Džiogrefik*. Bili su spremni za njega, u svako vreme. Kupio je motocikl u San Francisku kojim je otišao na jug na Big Sur, vodio ljubav na plaži sa čelistkinjom iz Karmela, a zatim se vratio na sever da bi istražio državu Vašington. Tamo mu se dopalo i odlučio je da tamo bude njegova baza.

Sada, u pedeset drugoj godini i dalje je posmatrao svetlost. Bio je na skoro svim mestima koja je u dečaćkim danima okačio po zidovima i čudio im se, stvarno ih je posetio, sedeo je u baru Faflz, vozio se uz Amazon na rečnom brodu koji je brektao i ljuljao se na kamili kroz pustinju Radžastan.

Obala Gornjeg jezera bila je baš onako lepa kao što je čuo. Obeležio je nekoliko lokacija za buduće projekte, načinio nekoliko snimaka da bi kasnije mogao da ih se seti i krenuo ka jugu duž Misisipija, ka Ajovi. Nikada nije bio u Ajovi, ali ga je osvojila brdima u svom severoistočnom delu, duž te velike reke. Zaustavivši se u gradiću Klejtonu, odseo je u motelu za ribolovce i proveo dva jutra snimajući remorkere, a jedno popodne na šleperu, na poziv kapetana kojeg je sreo u lokalnom baru.

Presekavši ka nacionalnom autoputu 65, prošao je kroz De Moin u rano jutro, u ponedeljak 16. avgusta 1965, skrenuo na zapad ka državnom putu 92, i uputio se ka okrugu Medison i pokrivenim mostovima za koje se pretpostavljalo, prema *Nešanel Džiogrefiku*, da se tamo nalaze. I bili su tamo, čovek na *Teksakovoj* benzinskoj pumpi je tako rekao i pokazao mu pravac, tek uopšteni pravac ka svih sedam mostova.

Prvih šest je lako našao dok je crtao plan snimanja. Sedmi most po imenu Rozmen Bridž mu je izmicao. Bilo je vruće, njemu je bilo vruće, Heriju, njegovom kamionetu je takođe bilo vruće, dok je lutao unaokolo po nasutim putevima koji izgleda nikud nisu vodili sem do nekog drugog nasutog puta.

U stranim zemljama njegovo osnovno pravilo je bilo *Pitaj tri puta*. Otkrio je da bi vas tri odgovara - čak i kad bi sva tri bila pogrešna, postepeno usmerila tamo kuda ste želeli da idete. Možda bi ovde bila dovoljna dva.

Približavalo mu se poštansko sanduče na kraju staze duge oko tri stotine metara. Na sandučetu je bilo ispisano ime Ričard Džonson,

RR2. Usporio je i skrenuo stazom ka kući da zapita za pravac.

Kada se zaustavio u dvorištu, video je ženu koja je sedela na tremu. Tamo je izgledalo sveže, a ona je ispijala nešto što je izgledalo još više osvežavajuće. Sišla je s trema i krenula ka njemu. Sišao je s kamioneta i pogledao je pažljivo, a zatim još pažljivije. Bila je lepa, ili je bila nekada lepa, ili bi mogla ponovo da bude lepa. I odmah je počeo da oseća staru nespretnost od koje je uvek patio kada bi bio pored žena koje bi ga čak sasvim malo privukle.

Frančeska

Frančeskin rođendan je padao u poznu jesen, dok je hladna kiša udarala u njenu drvenu kuću u unutrašnjosti južne Ajove. Posmatrala je kišu, gledala kroz nju ka brdima duž reke Midi River misleći na Ričarda. Umro je jednog ovakvog dana pre osam godina, od nečeg što je imalo ime kojeg se radije ne bi sećala. Međutim, Frančeska je mislila sada na njega i njegovu tvrdi ljubaznost, postojanost i jednostavan način života koji joj je pružio.

Zvala su deca. I ove godine nijedno od njih nije moglo da dođe kudi za njen rođendan, iako joj je bio šezdeset sedmi. Razume kao i uvek. Uvek je razumela. Uvek će razumeti. Oboje su bili na sredini svojih profesionalnih karijera, radeći vredno, upravljajući bolnicom, predavajući đacima. Majki je bio u svom drugom braku, Kerolajn se borila u prvom. Potajno je bila zadovoljna što izgleda nikada nisu mogli da organizuju posetu za njen rođendan, jer je imala sopstvene svečanosti rezervisane za taj dan.

Tog jutra su njeni prijatelji iz Vinterseta svratili sa rođendanskim kolačem. Frančeska je skuvala kafu, dok se razgovor vodio od unuka i grada do Dana zahvalnosti i šta kome kupiti za Božić. Tihi smeh i oživljavanje i zastoj razgovora u dnevnoj sobi su je utešili svojom familijarnošću i podsetili na mali razlog zbog kojeg je ostala ovde posle Ričardove smrti.

Majki je hvalio Floridu, Kerolajn Novu Englesku. Ali ona je ostala na brdima južne Ajove, na zemlji, zadržavši staru adresu iz posebnog razloga, i bila je zadovoljna što je to uradila.

Frančeska ih je posmatrala kako odlaze u vreme ručka. Vozili su svoje *bjuike* i *fordove* niz stazu, skrenuvši na asfaltirani okružni put i uputivši se ka Vintersetu, dok su brisači uklanjali kišu. Bili su to dobri prijatelji, mada nikada ne bi mogli da razumeju ono što je ležalo u njoj, ne bi razumeli čak ni kad bi im kazala.

Kada ju je posle rata doveo ovde iz Napulja, njen muž je rekao da će steći dobre prijatelje. Rekao je: *Stanovnici Ajove imaju svojih mana, ali u njih sigurno ne spada nebriga za druge.* I to je bila i ostala istina.

Kada su se sreli imala je dvadeset pet godina - tri godine pre toga je završila univerzitet i predavala je u privatnoj školi za devojčice, ne

znajući šta da radi sa svojim životom. Većina mladih Italijana je bila ili mrtva ili ranjena ili u zarobljeničkim logorima ili slomljena borbom. Njena veza sa Nikolom - profesorom umetnosti na univerzitetu, koji je po ceo dan slikao i vodio je na divlje, neoprezne noćne obilaske napuljskog podzemlja, završila se još pre više od godinu dana, zahvaljujući stalnim neodobravanjima njenih roditelja, tradicionalnih pogleda na život.

U crnoj kosi je nosila trake i držala se svojih snova. Ali nijedan lepi mornar se nije iskrcao tražeći nju, odozdo iz ulice do njenog prozora nisu dopirali glasovi. Težak pritisak stvarnosti doveo je do priznanja da je njen izbor veoma sužen. Ričard joj je ponudio razumnu alternativu: ljubaznost i slatko obećanje o Americi.

Proučavala ga je u njegovoj vojničkoj uniformi dok su sedeli u kafiću pod mediteranskim suncem, videla ga kako je iskreno gleda na način Amerikanaca sa srednjeg Zapada, i došla u Ajovu sa njim. Došla da bi imala njegovu decu, da bi gledala Majkla kako igra američki fudbal u hladnim oktobarskim noćima, da bi vodila Kerolajn u De Moin u kupovinu maturaške haljine. Svake godine po nekoliko puta bi razmenila pisma sa svojim sestrama u Napulju i vratila se tamo dva puta, prilikom smrti svojih roditelja. Ali njen dom je sada bio okrug Medison i nije žudela da se ponovo vrati u Napulj.

Sredinom popodneva kiša je stala, a zatim nastavila da pada sve do predvečerja. U sumrak, Frančeska je sipala čašicu rakije i otvorila donju fioku Ričardovog pisaćeg stola; bio je to komad nameštaja od orahovine koji je prenošen kroz tri generacije njegove porodice. Izvadila je plastični omot i polako prešla rukom preko njega, kao što je to radila svake godine na današnji dan.

Na poštanskoj marki je pisalo Sijetl, Va, Sep. 12 '65. Uvek bi prvo pogledala marku. To je bio deo rituala. Zatim na rukom pisanu adresu: Frančeska Džonson, RR2, Vinterset, Ajova. Zatim povratnu adresu, pažljivo ispisanu u gornjem levom uglu: Boks, 642, Bellingem, Vašington. Sela je na stolicu kraj prozora, pogledala adrese i usredsredila se, jer su se u njima nalazili pokreti njegovih ruku, i ona je želela da vrati osećaj tih ruku na sebi od pre dvadeset dve godine.

Kada joj je uspelo da zamisli kako je njegove ruke dodiruju, otvorila je omot, pažljivo izvukla tri pisma, kratak rukopis, dve fotografije

zajedno sa isečcima iz drugih brojeva časopisa. Posle toga, dok je siva svetlost bledela, pijuckala je rakiju gledajući preko okvira naočara na rukom ispisanu poruku zakačenu za stranice rukopisa kucanog na mašini. Pismo je pisano na hartiji sa zaglavljem na kojem je pri vrhu neupadljivim slovima pisalo samo: *Robert Kinkejd, pisac-fotograf.*

10. septembar, 1965.

Draga Frančeska,

Šaljem ti dve fotografije. Jedna je tvoj snimak koji sam načinio na pašnjaku u svitanje. Nadam se da ti se dopada isto koliko i meni. Drugi je snimak mosta Rozmen pre no što sam uklonio tvoju poruku koju si za njega zakačila.

Sedim ovde i iskopavam iz sivih delova uma svaku pojedinost, svaki trenutak vremena koje smo proveli zajedno. Pitam sebe opet i opet, Šta mi se desilo u okrugu Medison u Ajovi, i borim se da sve spojim. Zato sam napisao kratku belešku Padanje iz Dimenzije Z, koju prilazem kao način da pokušam da ispitam svoju zabunu.

Gledam kroz objektiv i ti si na drugoj strani. Počnem da pišem članak i pišem o tebi. Nisam čak siguran kako sam se vratio ovamo iz Ajove. Stari kamionet me je nekako vratio kući, ali se jedva sećam kako su milje prolazile.

Pre nekoliko nedelja, osećao sam se dovoljan sam sebi, zadovoljan u razumnim granicama. Možda ne duboko srećan, možda malo usamljen, ali bar zadovoljan. Sve se to promenilo.

Sada mi je jasno da sam se već dugo kretao ka tebi i ti ka meni. Iako nijedno od nas nije znalo za onog drugog pre no što smo se sreli, postojala je neka vrsta nesvesne izvesnosti koja je radosno pevušila ispod našeg neznanja i koja nas je spojila. Kao dve usamljene ptice koje lete preko velikih prerija po nebeskom proračunu, za sve ove godine i svih života mi smo se kretali jedno ka drugom.

Put je čudnovato mesto. Vukući se njima, pogledao sam i tu si bila ti koja hodaš preko trave prema mom kamionetu jednog avgustovskog dana. Kada se prisetim, izgledalo je neizbežno - nije moglo da se dogodi nikako drukčije, slučaj koji nazivam velikom verovatnoćom neverovatnog.

I eto mene kako hodam unaokolo s drugom osobom u sebi. Iako mislim da sam to bolje izrazio onog dana kada smo se rastali, kada sam rekao da postoji treća osoba koju smo stvorili od nas dvoje. I sada sam obuzet tim drugim bićem.

Moramo nekako ponovo da se vidimo. Bilo gde, bilo kad.

Zovi ako ti ikada išta treba ili ako samo hoćeš da me vidiš. Doći ću odmah. Obavesti me ako ti možeš da dođeš ovamo, ikada - bilo kada. Mogu da sredim troškove avionske karte, ako je to problem. Sledeće nedelje odlazim za jugoistočnu Indiju ali ću se vratiti krajem oktobra.

Volim te,

Robert

P.S. Projekat sa fotografijama mostova iz okruga Medison ispao je lepo. Potraži ga u N.DŽ. sledeće godine. Ili mi reci ako želiš da ti pošaljem primerak broja kada bude objavljen.

Frančeska Džonson je spustila čašicu sa rakijom na široki prozorski ram od orahovine i zapiljila se u svoju crno-belu fotografiju 20x25 centimetara. Ponekad joj je bilo teško da se seti kako je tada izgledala, pre dvadeset dve godine. U tesnim izbledelim farmerkama, sandalama i beloj majici s kratkim rukavima, s kosom koja je letela na jutarnjem vetru dok se naginjala preko stuba ograde.

Kroz kišu, s mesta pored prozora, mogla je da vidi stub stare ograde koja je još uvek opkoljavala pašnjak. Kada je dala zemlju u najam, pošto je Ričard umro, ugovorila je da pašnjak ne sme da se menja, da ga ne diraju, čak iako je sada prazan, i pošto se pretvorio u travnatu livadu.

Na fotografiji su počinjale da se pokazuju prve fine bore na njenom licu. Njegov aparat ih je pronašao. I pored toga bila je zadovoljna onim što je videla. Kosa joj je bila crna a telo oblo i toplo, ispunjavajući farmerke baš kao što treba. Međutim, ona je gledala u svoje lice. Bilo je to lice očajno zaljubljene žene u čoveka koji je snimio fotografiju.

U tokovima svog sećanja mogla je takođe jasno da vidi i njega. Svake godine ređala je kroz um sve slike, pažljivo, sećajući se svega, ne zaboravljajući ništa, utiskujući sve, zauvek, kao pripadnici onog plemena koje prenosi neku usmenu priповest kroz generacije. Bio je visok, vitak i tvrd, i kretao se kao sama trava, bez napora, gipko. Srebrnosiva kosa mu je visila dosta ispod ušiju i skoro uvek izgledala razbarušeno, kao da se tek vratio sa dugog putovanja po moru, po jakim vetrovima i pokušao da je prstima očeslja.

Uzano lice visokih jagodica i kosa koja mu je padala na čelo isticali su svetloplave oči koje izgledaju kao da se nikada ne zaustavljaju u potrazi za sledećom fotografijom. Nasmehio joj se rekavši kako lepo i toplo izgleda pri ranoj svetlosti, zamolio je da se nasloni na Stub, a zatim se kretao oko nje u širokom luku snimajući sa kolena, zatim stojeći, ležeći sa aparatom uperenim prema njoj.

Bilo joj je malo nezgodno zbog količine filma koju je potrošio ali je bila zadovoljna količinom pažnje koju joj je posvetio. Nadala se da niko od suseda nije uranio na traktoru. Iako tog posebnog jutra nije baš mnogo marila za susede i šta oni misle.

Snimao je, uvlačio novi film, menjao objektivne, aparate, još snimao, i tiho joj pričao dok je radio, stalno joj govoreći kako za njega dobro izgleda i koliko je voli. *Frančeska, neverovatno si lepa*. Ponekad bi se zaustavio i samo piljio u nju, kroz nju, oko nje, u njenu unutrašnjost.

Bradavice su joj se jasno ocrtavale na mestu gde su pritiskale pamučnu majicu. Na čudan način je zabrinjavalo što je naga ispod majice. Staviše, bila je zadovoljna time i grejalo je saznanje da on može da vidi njene grudi tako jasno kroz objektivne. Nikad se tako ne bi obukla u Ričardovom prisustvu. On to ne bi odobrio. U stvari, pre no što je srela Roberta Kinkejda nikada se ne bi ovako obukla.

Robert je zamolio da se još malo nagne, a onda je prošaptao: *Da, da, to je to, ostani tako*. Tada je snimio sliku u koju je sada gledala.

Svetlost je bila savršena, rekao je - *oblačno blistava*, tako ju je nazvao, a okidač je stalno okidao dok se on kretao oko nje.

Bio je gibak, to je bila reč na koju je mislila dok ga je posmatrala. U pedeset drugoj godini celo telo mu je bilo mršav mišić, mišić koji se pokretao nekom vrstom jačine i snage koja dolazi samo muškarcima koji teško rade i vode računa o sebi. Rekao joj je da je bio ratni fotograf na Pacifiku i Francëska je mogla da ga zamisli kako dolazi sa marincima na dimom prekrivene plaže, dok ga lupkaju aparati, s jednim aparatom uz oko, okidač skoro u plamenu usled brzine kojom snima.

Ponovo je pogledala sliku, proučavala je. Dobro je izgledala, pomislila je, smešeci se sebi zbog svog samodopadanja. *Nikada nisam izgledala tako dobro, ni pre ni posle. To je zbog njega.* I ponovo bi gucnula rakiju dok se kiša pojačavala jašuci na novembarskom vetru.

Robert Kinkejd je bio neka vrsta čarobnjaka koji je živeo u samom sebi na čudnovatim, skoro zastrašujućim mestima. Francëska je to skoro odmah osetila tog vrelog, suvog ponedeljka, avgusta 1965, kada je sišao iz kamioneta na njenoj stazi. Ričard i deca su bili na državnom vašaru Ilinoisa, gde su izlagali goveče koje je privlačilo više pažnje nego ona, tako da je imala celih nedelju dana za sebe.

Sedela je na ljuljašci na prednjem tremu, pijući ledeni čaj, opuštено posmatrajući spiralnu prašinu koja se podizala ispod kamioneta dok je dolazio okružnim putem. Kamionet se polako kretao, kao da je vozač tražio nešto, zaustavivši se naglo tačno kod staze, a zatim skrenuvši gore ka kući. O Bože, pomislila je. Ko je to?

Bila je bosa, nosila je farmerke i izbledelu radnu košulju sa zavrnutim rukavima, izbačenih krajeva. Duga crna kosa joj je bila pričvršćena češljem od kornjačevine, koji joj je otac dao kada je napustila stari kraj. Kamionet se popeo stazom i zaustavio blizu vrata od žičane ograde koja je opasivala kuću.

Francëska je sišla s trema hodajući bez žurbe kroz travu, ka vratima. A iz kamioneta je izašao Robert Kinkejd nalik nekoj prikazi iz nikad napisane knjige *Istorija šamana u slikama*.

Smeđa vojnička košulja bila mu je pripijena uz leđa, a ispod pazuha videli su se široki tamni krugovi znoja. Gornja tri dugmeta su bila otkopčana i mogla je da vidi tvrde mišiće na grudima odmah ispod

jednostavnog srebrnog lanca oko vrata. Preko ramena je nosio široke narandžaste tregere, onakve kakve nose ljudi koji mnogo vremena provode u divljini.

Nasmešio se. Izvinite što vas uznemiravam, ali tražim pokriveni most koji je na ovom putu i ne mogu da ga nađem. Mislim da sam se privremeno izgubio. Obrisao je čelo plavom maramom i ponovo se nasmešio.

Njegove oči su gledale pravo u nju i ona oseti kako je nešto u njoj poskočilo. Oči, glas, lice, srebrna kosa, opušteno kretanje njegovog tela, stari načini, uznemirujući načini, načini koji vas privlače. Načini koji vam šapuću u poslednjem trenutku pre no što dođe san, kada padaju sve ograde. Načini koji ponovo uređuju molekularni prostor između mužjaka i ženke, bez obzira na vrstu.

Mora da su prošle generacije, a načini šapuću samo o tom jedinom zahtevu, ničemu više. Moć je beskrajna, dizajn vrhunske elegancije. Ti putevi ne skreću, njihov cilj je jasan. Putevi su jednostavni, mi smo ih uredili da izgledaju složeno. Frančeska je to osetila ne znajući da to oseća na nivou svojih ćelija. I poče nešto što će je promeniti zauvek.

Automobil prođe putem, vukući za sobom prašinu, i zatrubi. Frančeska je odmahнула na smeđu ruku Flojda Klarka koja je štrcala iz njegovog ševroleta i okrenula se prema strancu. *Prilično ste blizu. Most je samo oko dve milje odavde.* Zatim, posle dvadeset godina povučenog života, života ograničenog ponašanja i skrivenih osećanja koje je zahtevala seoska kultura, Frančeska Džonson iznenadi samu sebe rekavši: *Sa zadovoljstvom ću da vam ga pokažem, ako želite.*

Nikada nije bila sigurna zašto je to uradila. Možda su se posle svih tih godina osećanja mlade devojke popela kao mehur kroz vodu i prsnula. Nije bila stidljiva, ali ni nasrtljiva. Jedino je mogla zaključiti da ju je Robert Kinkejd na neki način privukao pošto ga je gledala samo nekoliko sekundi.

Očigledno je malo ustuknuo pred njenom ponudom. Ali brzo se pribrao i ozbiljnog izraza na licu rekao da joj je zahvalan. Sa zadnjih stepenica je uzela kaubojske čizme koje je nosila za poslove na farmi i otišla do njegovog kamioneta, prateći ga okolo do strane suvozača.

Sačekajte samo minut da napravim mesta, ovde ima svakakvih stvari i opreme...

Mrmlijao je skoro za sebe dok je radio a ona je mogla da kaže da je bio malo usplahiren i da se malo zastideo zbog svega.

Premestio je platnene torbe i tronošce, termos i papirne kese. U spremištu kamioneta nalazili su se stari smeđi *samsonajt* i kutija za gitaru, prašnjavi i izlupani, vezani za rezervnu gumu komadom konopca za rublje.

Vrata kamioneta su se zatvorila udarivši ga otpozadi, dok je mrmlijajući odvajao i stavljao papirne čaše od kafe i kore od banana u veliku kesu, koju je bacio u spremište kamioneta kada je sve završio. Najzad je uklonio plavo-beli ručni frižider i takođe ga stavio pozadi. Na izbledeloj crveno-zelenoj boji vrata pisalo je *Kinkejd fotografije, Belingem, Vašington*.

- U redu, mislim da sad možete ovde da se uvučete.

Držao je vrata, zatvorio ih za njom, zatim otišao do vozačevog sedišta i sa čudnovatom gracioznošću, nalik na životinjsku - seo za volan. Pogledao ju je, samo brzim pogledom, ovlaš se nasmešio i rekao: - Kojim putem?

- Desno - pokazala je rukom. Okrenuo je ključ i motor je zagundao pokušavajući da upali. Vozio je stazom prema putu, odskačući, dok su mu duge noge automatski pritiskale pedale, u starim farmerkama izvučenim preko kožom ukrašenih, smeđih terenskih čizama koje su videle mnoštvo prepešačenih milja. Nagnuo se i ispružio ruku ka ladici za dokumenta dok je podlakticom slučajno okrznuo donji deo njene butine. Gledajući pola napolje kroz staklo a pola u ladicu, izvadio je vizit kartu i pružio joj je. *Robert Kinkejd, pisac-fotograf*. Tu je bila ispisana njegova adresa zajedno sa brojem telefona.

- Ovde sam na zadatku za *Nešenel Dziogrefik* - reče on. - Poznajete taj časopis?

- Da - Frančeska potvrdi, misleći: *zar ga ne znaju svi*.

- Rade reportažu o pokrivenim mostovima, a izgleda da u okrugu Medison u Ajovi ima nekih mostova koji su zanimljivi. Pronašao sam šest, ali pretpostavljam da postoji bar još jedan i on treba da se nalazi u ovom pravcu.

- Zove se Rozmen Bridž - reče Frančeska kroz buku vetra, guma i motora.

Glas joj je zvučao čudno, kao da pripada nekom drugom, mladoj devojci koja se naginje kroz prozor u Napulju, gledajući daleko dole gradskim ulicama ka vozovima, ili ka luci, i misleći na daleke ljubavnike koji tek treba da dođu. Govorila je posmatrajući mišiće na njegovoj podlaktici dok je menjao brzine.

Pored nje su se nalazila dva ruksaka. Jedan je bio zatvoren ali prekrivač drugog je bio savijen unazad i mogla je da vidi vrh srebrne boje i crno obojen zadnji deo fotografskog aparata koji je virio. Pored kutije sa filmovima, *Kodakrom II, 25.36 snimaka* bio je zalepljen za zadnji deo aparata. Iza ruksaka je bio uguran smeđi prsluk sa mnogo džepova. Iz jednog džepa je visilo tanko uže sa plovkom na jednom kraju.

Iza njenih nogu su bila tri tronošca. Oba su bila jako izgrebana ali je mogla da pročita deo oguljene oznake na jednom - *Gico*. Kada je otvorio ladicu za dokumenta primetila je da je prepuna beležnica, karata, olovaka, praznih uložaka za film, rasutih sitnica i kutija cigareta *Kemel*.

- Okrenite desno na sledećem uglu - reče ona. To joj je pružilo izgovor da baci pogled na profil Roberta Kinkejda. Koža mu je bila pocrnela i glatka i svetlucala je od znoja. Imao je lepe usne, zbog nečeg je to odmah primetila. A nos mu je bio nalik onim koje je videla na Indijancima za vreme porodičnog letovanja na zapadu, kada su njena deca bila mala.

Nije bio lep, ne u uobičajenom smislu. Nije bio ni ružan. Izgledalo je da te reči ne mogu da se primene na njega. Ali bilo je nečeg u vezi s njim. Nešto veoma staro, nešto pomalo izudarano s godinama, ne u njegovom izgledu nego u očima.

Na levom članku je nosio sat složenog izgleda sa smeđim kožnim kaišićem na kojem su se nalazile mrlje od znoja. Oko desnog zglavka visila mu je srebrna narukvica sa nekim komplikovanim rezbarijama. Pomislila je da bi joj bilo potrebno da se dobro izriba sredstvom za glačanje srebra, a zatim je izgrdila sebe što se uhvatila u sitničavosti malog grada protiv koje se nemo bunila tokom godina.

Robert Kinkejda je izvukao kutiju cigareta iz džepa na košulji, izvadio jednu do pola i ponudio je. Drugi put za pet minuta iznenadila je samu sebe i uzela cigaretu. *Šta radim*, pomislila je. Pušila je pre mnogo godina ali je prestala zbog stalnih Ričardovih kritika. Izvukao

je još jednu cigaretu, stavio je između usana i kresnuo zlatni *zipo*, držeći ga prema njoj dok je gledao put.

Sklopila je šake oko upaljača da ga zaštiti od vetra, dodirnuvši njegovu ruku da bi je umirila od poskakivanja kamioneta. Trebao joj je samo trenutak da upali cigaretu ali je to bilo dovoljno da oseti toplinu njegove ruke i sitne dlačice duž nadlanice. Naslonila se a on je primakao upaljač ka svojoj cigareti, stručno praveći zaštitu od vetra, uklonivši ruke sa volana na manje od sekunde.

Frančeska Džonson, farmerova žena, sedela je na prašnjavom sedištu kamioneta, pušila i pokazivala put.

- Tamo je, odmah iza okuke...

Stari most sa kojeg se ljuštila crvena boja, malo nagnut od godina, stajao je preko potoka.

Tada se Robert Kinkejd nasmešio. Brzo ju je pogledao i rekao:

- Divan je. Snimiću ga u zoru.

Zaustavio se trideset metara od mosta i izašao, noseći otvoreni ruksak za sobom.

- Ne smeta vam da malo istražim nekoliko minuta?

Odmahnula je glavom i nasmešila mu se. Frančeska ga je posmatrala dok je hodao uz seoski put, vadeći foto-aparat iz ruksaka i prebacujući ga zatim preko levog ramena. Učinio je to već hiljadu puta, taj isti pokret. Mogla je to da kaže po lakoći pokreta. Dok je hodao, neprestano je pokretao glavu gledajući sa jednog kraja na drugi, zatim na most, na drveće iza mosta. Jednom se okrenuo i pogledao u nju ozbiljnog lica.

Nasuprot domaćim ljudima koji su se hranili umacima i crvenim mesom, neki od njih i tri puta dnevno, Robert Kinkejd je izgledao kao da ne jede ništa drugo osim voća, oraha i povrća. *Tvrd*, pomislila je. Izgledao je fizički tvrd. Primetila je kako mu je mala zadnjica u tesnim farmerkama - mogla je da vidi obrise njegovog novčanika u levom džepu i maramu u desnom - i kako je izgledalo da se kreće po tlu bez suvišnih pokreta.

Bilo je tiho. Kos crvenih krila stajao je na žičanoj ogradi i gledao je. Ševa je pozivala iz trave duž puta. Ništa drugo se nije kretalo na usijanom avgustovskom suncu.

Kinkejd se zaustavio tačno ispred mosta. Stajao je tu na trenutak, zatim je čučnuo gledajući kroz foto-aparat. Otišao je do druge strane

puta i učinio isto. Zatim je ušao pod krov mosta i proučavao grede i daske na podu, posmatrajući dole potok kroz otvor sa strane.

Frančeska je ugasila cigaretu u pepeljari, otvorila vrata i spustila čizme na šljunak. Bacila je pogled unaokolo da bi se uverila da ne dolaze kola nijednog njenog suseda i krenula ka mostu. Sunce je pržilo u kasno popodne i u unutrašnjosti mosta izgledalo je svežije. Mogla je da vidi njegov obris na drugom kraju dok nije iščezao niz padinu ka potoku.

Unutra je mogla da čuje golubove kako tiho romore u gnezdima; stavila je dlan na daske od zida osećajući toplotu. Na nekim daskama bili su ispisani grafiti: Džimbo-Denison, Ajova. Šeri + Dabi. Napred sokolovi. Golubovi su i dalje tiho romorili.

Frančeska je provirila kroz pukotinu između dve daske sa strane, dole ka potoku gde je otišao Robert Kinkejd. Stajao je na steni u sredini rečice, gledajući ka mostu i ona se prenu videvši ga kako maše. Skočio je natrag na obalu i lako krenuo uz strminu. I dalje je gledala vodu dok nije osetila njegove čizme na podu mosta.

- Stvarno je lepo, ovde je stvarno lepo - reče glasom koji je odjekivao u unutrašnjosti pokrivenog mosta.

Frančeska klimnu: - Da, jeste. Mi ovde gledamo na te mostove zdravo za gotovo i ne mislimo mnogo o njima.

Došao je do nje i pružio buketič poljskog cveća, maslačka.

- Hvala što ste mi pokazali pravac - nežno se nasmešio. - Jednog od ovih dana vratiću se u zoru i napraviti snimke.

Ponovo je osetila nešto u sebi. Cveće. Niko joj nije davao cveće, čak ni u posebnim prilikama.

- Ne znam kako vam je ime - reče on. Tada je shvatila da mu ga nije ni rekla i osetila se glupo zbog toga. Kada je kazala, on klimnu glavom i reče: - Uhvatio sam najmanji trag nekog akcenta. Italijanka?

- Da. Odavno.

Ponovo zeleni kamionet. Nasutim putevima sa suncem koje se spuštalo. Dva puta su naišli na kola, ali nije bio niko koga je Frančeska poznavala. Za četiri minuta, koliko im je bilo potrebno da stignu do farme, ona se zanosila, osećajući se čudno, kao da je nešto razrešila. Htela je više od Roberta Kinkejda, pisca-fotografa. Htela je da zna više i stezala je cveće u krilu držeći ga uspravno, kao učenica koja se vraća sa sastanka.

Krv joj je jumula u lice. Mogla je to da oseti. Ništa nije uradila niti rekla, ali se osećala kao da jeste. U kamionetu je radio, koji se skoro nije razaznao u buci puta i vetra, prenosio melodiju električne gitare za kojom su došle vesti u pet sati. Skrenuo je kamionet uz stazu.

- Ričard je vaš muž - pitao je videvši poštansko sanduče.

- Da - reče Frančeska brzo. Kada su jednom krenule, reči su nastavile da dolaze. - Prilično je vruće. Da li biste želeli ledeni čaj?

Pogledao je ka njoj.

- Ako je to u redu, svakako da bih voleo.

Uputila ga je, nadala se opušteno, da parkira kamionet iza kuće. Nije joj bilo potrebno da Ričard dođe kući da mu neki od suseda kaže: Hej, Dik, nešto si radio na farmi. Prošle nedelje sam video tamo zeleni kamionet. Znao sam da je Freni kod kuće pa se nisam usudio da proveravam.

Popeli su se uz stepenice od izlomljenog cementa do vrata zadnjeg trema. Pridržao joj je vrata, noseći ruksake sa foto-aparatima.

- Užasno je toplo da bih ostavio opremu u kamionetu - reče kada ih je izvukao.

U kuhinji je bilo malo svežije ali i dalje toplo. Koli je onjušio Kinkejdove čizme, zatim otišao napolje na zadnji trem i skljojao se dok je Frančeska vadila led iz metalnih posuda i sipala čaj iz bokala od pola litre. Znala je da je posmatra, dok je sedao za kuhinjski sto, dugih nogu ispruženih ispred sebe, prolazeći kroz kosu obema rukama.

- Limuna?

- Da, molim.

- Šećera?

- Ne, hvala.

Sok od limuna je lagano curio niz čašu i on je to primetio. Robertu Kinkejdu bi malo šta promaklo.

Frančeska je spustila čašu pred njega. Svoju čašu je stavila na drugu stranu stola sa pločom od ultrapasa, a buket u vodu, u staru teglu od želea sa slikama Paje Patka. Oslanjajući se na kuhinjski ormarić i održavajući ravnotežu na jednoj nozi, savila se i izula jednu čizmu. Stojeći na bosoj nozi obavila je istu proceduru sa drugom čizmom.

Ispio je malo čaja posmatrajući je. Bila je visoka oko 170 centimetara, četrdesetih godina ili malo starija, lepog lica i finog toplog tela. Ali kuda god je putovao bilo je lepih žena. S fizičke strane su bile lepe, ali on je uzimao u obzir inteligenciju i urođenu strast za životom, sposobnost da pokreneš i da budeš pokrenut suptilnostima uma i duha. Zato je smatrao da su sasvim mlade žene neprivačne, bez obzira na njihovu spoljašnju lepotu. Nisu živele dovoljno dugo ili dovoljno teško da bi posedovale te osobine koje su ga zanimale.

Međutim, nešto u Frančeski Džonson ga je zanimalo. Bila je to inteligencija, mogao je to da oseti. A bila je tu i strast, iako nije mogao sasvim da dokuči ka čemu je ta strast bila usmerena i da li je uopšte bila usmerena.

Kasnije joj je rekao da je to njeno skidanje čizama, na neki neodređen način, bio jedan od najsenzualnijih trenutaka kojeg može da se seti. Zašto - nije bilo važno. On nije pristupao životu na taj način.

- Analiza uništava celine. Ako gledaš delove, celine nestaju - rekao je.

Sela je za sto, s jednom nogom savijenom ispod sebe i zbacila unazad pramenove kose koji su joj pali na lice, učvrstivši ih ponovo češljem od kornjačevine. Setivši se zatim, diže se i ode do kredenca, uze pepeljaru i stavi je na sto gde je on mogao da je dohvati.

Uz to prećutno dopuštenje, on izvadi kutiju *Kemela* i pruži joj. Ona uze jednu cigaretu i primeti kako je bila malo vlažna od njegovog znoja. Sve je bilo isto. Držao je zlatni *zipo*, ona je dodirnula njegovu ruku da bi je umirila, osetila njegovu kožu vrhovima prstiju i sela. Cigaretu je imala divan ukus i ona se nasmeši.

- Šta vi tačno radite, mislim s fotografijama?

Pogledao je cigaretu i tiho odgovorio.

- Ja sam honorarni snimatelj-fotograf za *Nešenel Džiogrefik*, pola radnog vremena. Kad imam neku ideju, ja je prodam časopisu i onda obavim snimanje. Ili oni imaju nešto što žele da se uradi i onda stupaju sa mnom u kontakt. Nema tu mnogo mesta za umetničko izražavanje, to je prilično konzervativna publikacija. Ali pristojno plaćaju. Ne mnogo, ali pristojno i sigurno. Ostatak vremena pišem i fotografišem za svoj ćef i šaljem snimke drugim časopisima. Ako

krene nagore, radim za preduzeća, iako smatram da to užasno ograničava. Neki put pišem pesme, samo za sebe. Tu i tamo pokušavam da pišem beletristiku, ali izgleda da nemam osećaj za to. Živim severno od Sijetla i radim najviše u tom kraju. Volim da fotografišem ribarske brodove i indijanska naselja i pejzaže. Rad za *Džioğrafik* me često drži na nekom mestu po dva meseca, posebno kad je reč o nekoj velikoj reportaži, o nečem kao što je deo Amazona ili pustinja u Sevemoj Africi. Obično na zadatak kao što je ovaj odletim a onda iznajmim kola. Ali vozilo mi se kroz neka mesta da bi ih proučio za slučaj kada budu potrebna. Došao sam duž Gornjeg jezera, a vratiću se kroz Crna brda. A šta je sa vama?

Frančeska nije očekivala da će je to pitati. Za trenutak je zamucala.

- Pa ništa slično onome što vi radite. Imam diplomu uporedne književnosti. Vinterset je imao problema da nađe nastavnike kada sam ja stigla ovde 1946, a primili su me zahvaljujući činjenici da sam udata za čoveka iz kraja, koji je ratni veteran. Tako sam položila ispit za nastavnika i predavala nekoliko godina u srednjoj školi engleski. Međutim, Ričardu se nije dopadalo da radim. Rekao je da on može da nas izdržava i da to nije potrebno, posebno dok su rasla naša dva deteta. Tako sam prestala da radim i postala farmerska žena s punim radnim vremenom. Eto tako.

Primetila je da je skoro popio ledeni čaj i sipala mu je još malo iz bokala.

- Hvala. Kako vas se sviđa ovde u Ajovi?

U ovome se nalazio trenutak istine. Znala je to. Uobičajeni odgovor je bio: *Baš je lepo. Mirno je. Ljudi su stvarno dobri.*

Nije odmah odgovorila.

- Mogu li da dobijem još jednu cigaretu?

Ponovo kutija *kemela*, ponovo upaljač, ponovo ovlašno dodirivanje njegove ruke.

Sunčeva svetlost je prešla preko poda zadnjeg trema i pala na psa koji je ustao i izgubio se. Frančeska je prvi put pogledala Roberta Kinkejda u oči.

- Trebalo bi da kažem, *baš fino. Mirno je. Ljudi su stvarno dobri.* Sve je to uglavnom istina. Mirno je. I ljudi jesu dobri na neki način. Svi pomažemo jedni drugima. Ako se neko razboli ili povredi, susedi pomažu i beru kukuruz ili žanju ovas i rade sve što treba da se

obavi. U gradu možete bez brige da ostavite svoja kola nezaključana i pustite decu da trče. Ima mnogo dobrog u ovdašnjim ljudima i ja ih poštujem zbog tih osobina. Ali - oklevala je, povukla dim, pogledala Roberta Kinkeja preko stola - nisam o tome sanjala kada sam bila devojčica.

Najzad priznanje. Reči su bile tu već godinama, a nikada ih nije izgovorila. Rekla ih je sada čoveku sa zelenim kamionetom iz Belingema, iz države Vašington.

Za trenutak ništa nije rekao. A zatim:

- Pre neki dan sam zapisao nešto u svoju beležnicu da upotrebim kasnije, samo mi je pala neka ideja na pamet dok sam se vozio, što se često dešava. Ide ovako: *Stari snovi su bili dobri snovi, nisu se ostvarili, ali sam srećan što sam ih sanjao*. Nisam siguran šta to znači, ali ću da upotrebim to negde. Tako mislim da nekako znam kako se osećate.

Frančeska mu se tada nasmešila. Prvi put se nasmešila toplo i duboko. Obuzeo je kockarski instinkt.

- Da li biste hteli da ostanete na večeri? Moja porodica nije ovde, tako da nemam mnogo pri ruci, ali mogu nešto da smislim.

- Pa, prilično sam umoran od piljarnica i restorana. To je sigurno. Ako vam nije suviše teško, voleo bih.

- Da li volite svinjske kotlete? Mogu to da spremim sa malo povrća iz bašte.

- Samo povrće bi za mene bilo dobro. Ne jedem meso. Nisam ga jeo već godinama. Nije to ništa naročito, samo se tako bolje osećam.

Frančeska se ponovo nasmešila.

- Ovde takav stav ne bi bio omiljen. Ričard i njegovi prijatelji bi rekli da pokušavate da uništite njihov izvor zarade. Ja sama ne jedem mnogo meso, nisam sigurna zašto, jednostavno ne marim za njega. Ali kad god pokušam da porodici iznesem večeru bez mesa, dođe do urlika pobune. Tako da sam odustala od pokušaja. Bilo bi zabavno smisliti nešto drugo za pramenu.

- U redu, ali nemojte da se trudite zbog mene. Slušajte, imam gomilu filmova u mom ručnom frižideru. Treba da prospem vodu od otopljenog leda i malo sredim stvari. To će mi oduzeti malo vremena.

Ustao je i popio ostatak čaja.

Posmatrala ga je dok je prolazio kroz kuhinjska vrata, preko trema u dvorište. Nije pustio mrežasta vrata da se zalupe kao što su svi drugi radili, nego ih je pažljivo zatvorio. Pre no što je izašao, čučnuo je da pomiluje Koliya koji je potvrdio tu pažnju tako što ga je nekoliko puta balavo liznuo niz ruke.

Na spratu se Frančeska na brzinu okupala i brišući se virila preko vrha zavese ka gumnu. Njegov kofer je bio otvoren, dok se prao na staroj ručnoj pumpi. Trebalo je da mu kaže da može da se istušira u kući ako hoće. Nameravala je da to učini i odustala za trenutak zbog nivoa bliskosti koji bi to podrazumevao, a zatim, tumarajući po sopstvenoj zbunjenosti, zaboravila je da išta kaže.

Međutim, Robert Kinkejd se prao i pod težim okolnostima. Iz kanti ustajale vode u zemlji tigrova, iz svoje porcije u pustinji. Na njenom gumnu se skinuo do pojasa iskoristivši košulju kao kombinaciju rukavice za kupanje i ubrusa.

- Ubrus - grdila je sebe - bar ubrus, to sam mogla da učinim za njega.

Na briaču koji je ležao na cementu pored pumpe, odsijavala je sunčeva svetlost dok je ona posmatrala kako sapunja lice i brija se. Bio je - opet ta reč - pomislila je, tvrd. Nije bio krupan, malo viši od 180 centimetara, nagingao je malo ka mršavosti. Ali je imao široke mišiće na ramenima za svoju veličinu, dok mu je stomak bio ravan kao oštrica noža. Ipak nije izgledao star za svoje godine i nije izgledao kao muškarci iz kraja koji su jeli previše umaka preko svojih lepinja za doručak.

Za vreme poslednje kupovine u De Moinu, kupila je — novi miris, *Pesmu vetra* i sada ga je štedljivo stavila. Šta da obuče? Nije joj izgledalo prikladno da se previše dotera, jer je on još uvek bio u svojoj radnoj odeći. Obukla je belu košulju čije je duge rukave zavrnila do lakata, čiste farmerke, sandale. Zlatne minduše sa alkama, za koje je Ričard rekao da sa njima izgleda kao devoičura, i zlatnu narukvicu. Kosu je povukla unazad šnalom tako da joj je visila niz leđa. Tako je izgledala dobro.

Kada je došla u kuhinju, on je tamo sedeo sa ruksacima i ručnim frižiderom, u čistoj košulji kaki boje sa narandžastim tregerima. Na stolu su se nalazila tri foto-aparata i pet objektiva i nova kutija *kemela*. Na svim aparatima je pisalo *Nikon*. To je pisalo i na crnim

kratkim objektivima, srednjim, kao i na dugačkom. Oprema je bila izgrebana, ulubljena na nekim mestima. Ali on je njome pažljivo rukovao, mada opušteno, brišući, čisteći i duvajući.

Pogledao je gore u nju, ponovo ozbiljnog, stidljivog lica.

- Imam nešto piva u ručnom frižideru. Hoćete jedno?

- Da, to bi bilo dobro.

Izvadio je dve boce *badvajzera*. Kada je skinuo poklopac mogla je da vidi providne plastične kutije u kojima su bili filmovi složeni kao isečena drva. Tu su bile još četiri boce piva pored one dve koje je izvadio.

Frančeska je otvorila fioku da potraži otvarač. Međutim, on je rekao, imam ga. Izvadio je švajcarski nož iz navlake na pojasu i izvukao otvarač za boce vešto rukujući njime.

Pružio joj je bocu podigavši svoju u polupozdrav:

- Za pokrivene mostove u kasno popodne, ili čak, u topla crvena jutra - završio je, nasmešivši se.

Frančeska nije rekla ništa, ali se blago nasmešila i malo podigla svoju bocu, oklevajući, nespretno. Čudan stranac, cveće, parfem, pivo i zdravica vrelog ponedeljka na kraju leta. Bilo je to skoro više no što je mogla da podnese.

- Pre mnogo vremena, jednog avgustovskog popodneva, bio je neko ko je bio mnogo žedan. Ma ko da je proučavao njegovu žeđ, smučkao je nešto i izmislio pivo. Tako je ono nastalo i rešen problem.

Rukovao je aparatom, skoro kao da se njemu obraća dok je zatezao zavrtnj na vrhu aparata pomoću juvelirskog odvijača.

- Idem na minut u baštu. Odmah ću se vratiti.

Pogledao je gore.

- Treba li pomoć?

Odmahnula je glavom i prošla pored njega, osećajući njegove oči na svojim kukovima, pitajući se da li ju je posmatrao sve vreme preko trema, nagađajući da jeste.

Bila je u pravu. Posmatrao je. Zavrteo je glavom i ponovo pogledao. Posmatrao je njeno telo, razmišljao o inteligenciji za koju je znao da poseduje, pitao se o drugim stvarima koje je osetio u njoj. Privukla ga je, dok se branio protiv toga.

Bašta je sada bila u senci. Frančeska se kretala kroz nju sa šerpom od ispućalog belog emajla. Išćupala je šargarepe i peršun, nešto paštrnaka, crnog luka i repe.

Kada je ušla u kuhinju Robert Kinkejd je prepakivao ruksake, kako je primetila - uredno i precizno. Očigledno je sve imalo svoje mesto i uvek je sve stavljano na svoje mesto. Završio je pivo i otvorio još dva, iako ona još nije sasvim završila svoje. Zabacila je glavu i ispila prvo, pružajući mu praznu bocu.

- Mogu li nešto da uradim? - zapitao je.

- Možete da donesete lubenicu sa trema i nekoliko krompira iz kante.

Kretao se sa takvom lakoćom da je bila zadivljena kako je brzo otišao na trem i vratio se, s lubenicom ispod ruke i četiri krompira u šakama.

- Dovoljno?

Klimnula je glavno misleći kako je nestvarno izgledao. Stavio ih je na kredenac pored sudopere gde je čistila povrće iz bašte i vratio se na svoju stolicu pripaljujući *kemel* dok je sedao.

- Koliko dugo ćete biti ovde? - upitala je, gledajući dole, na povrće koje je sređivala.

- Nisam siguran. Baš sada nemam mnogo posla a do roka za slike mostova ima još tri nedelje. Pretpostavljam onoliko koliko je potrebno da ih uradim kako treba. Verovatno oko nedelju dana.

- Gde ste odseli? U gradu?

- Da. U malom svratištu sa kućicama. Nešto kao Motor Kort. Tek jutros sam stigao. Nisam još ni raspakovao svoje stvari.

- To je jedino mesto gde možete da oseednete, sem kod gospođe Karlson, ona prima goste. Mada će vas restorani razočarati, posebno nekog sa vašim navikama u jelu.

- Znam. To je stara priča. Ali sam naučio kako da se snađem. Ovo doba godine nije tako loše, mogu da nađem sveže povrće u prodavnicama i na tezgama duž puta. Hleb i nekoliko drugih stvari i to mi je skoro dovoljno. Mada je lepo kad vas pozovu na večeru kao ovo sada. Zahvaljujem.

Ispružila se preko kredenca i uključila mali radio, onaj sa samo dva dugmeta i smeđom tkaninom preko zvučnika. *S vremenom u džepu,*

i lepim vremenom na mojoj strani... pevao je glas, dok su ga gitare pratile. Prigušila je jačinu zvuka.

- Prilično dobro seckam povrće - ponudi se on.

- U redu, eno daske za seckanje, nož je u fioci odmah ispod daske. Spremiću paprikaš tako da nam treba seckanog povrća.

Stajao je na pola metra od nje, gledajući dole dok je seckao šargarepu i repu, peršun i crni luk. Frančeska je ljuštila krompire u sudoperi, svesna koliko je blizu stranog muškarca. Nikada nije mislila da bi ljuštenje krompira izazvalo osećanja puna predrasuda.

- Svirate gitaru? Videla sam kutiju u vašem kamionetu.

- Pomalo. Pravi mi društvo, ništa više od toga. Moja žena je pripadala ranom talasu folk pevača, mnogo pre no što je ta muzika postala popularna i ona me je tome privukla.

Frančeska se malo ukočila kod reči *žena*. Zašto, nije znala. Imao je pravo da bude oženjen ali mu nekako to nije pristajalo. Nije htela da bude oženjen.

- Nije mogla da izdrži duga snimanja kada sam bivao mesecima odsutan. Ne okrivljujem je. Otišla je pre devet godina. Posle godinu dana se razvela od mene. Nismo imali dece, tako da nije bilo komplikovano. Uzela je jednu gitaru a meni je ostavila el čapo.

- Da li vam se javlja?

- Ne, nikada.

To je sve što je rekao. Frančeska nije navaljivala. Ali se osetila bolje, sebično i ponovo se upitala zašto bi joj uopšte bilo stalo.

- Dva puta sam bio u Italiji - reče on. - Odakle ste, poreklom?

- Iz Napulja.

- Nikad nisam dospeo tamo. Jednom sam bio na severu, snimao sam nešto duž Poa. Zatim ponovo, zbog reportaže o Siciliji.

Frančeska je ljuštila krompire misleći za trenutak na Italiju, svesna Roberta Kinkejda pored sebe.

Oblaci su se pomerili gore ka zapadu, sekući sunce na zrake koji su se širili u nekoliko pravaca. Pogledao je kroz prozor iznad sudopere i rekao:

- Dobra svetlost. Kompanije koje prave kalendare je vole. Takođe i verski časopisi.

- Vaš posao je izgleda interesantan - reče Frančeska. Osetila je potrebu da održi neutralnu konverzaciju.

- Jeste. Mnogo ga volim. Volim da putujem i volim da pravim slike. Primitila je da je rekao *pravim slike*.

- Vi pravite slike - ne snimate ih?

- Da. Bar tako ja gledam na to. To je razlika između nedeljnih fotografa i nekog ko time zarađuje za život. Kada budem završio onaj most koji smo danas videli, neće izgledati sasvim onako kako očekujete. Pretvoriću ga u nešto svoje, izborom objektiva, uglom snimanja ili opštom kompozicijom i najverovatnije nekom kombinacijom svega toga. Ja ne prihvatam stvari sasvim onakvim kakve su, pokušavam da ih pretvorim u nešto što odražava moju ličnu svest, moj duh. Pokušavam da pronađem poeziju u slici. Časopis ima svoj stil i zahteve i ja se ne slažem uvek sa ukusom urednika, u stvari, uglavnom se ne slažem. A to im smeta, čak iako oni odlučuju šta će biti objavljeno a šta odbačeno. Pretpostavljam da poznaju svoje čitaoce, ali bih voleo da s vremena na vreme malo više rizikuju. Ja im to kažem, a to im smeta. To je problem kada zarađujete za život nekim oblikom umetnosti. Stalno se bavite tržištem, a tržišta - masovna tržišta - zamišljena su tako da zadovolje prosečan ukus. Tu se nalaze brojevi. Valjda je to stvarnost. Ali, kao što rekoh, to može da postane prilično ograničavajuće. Puštaju me da zadržim snimke koje oni ne koriste tako da bar imam svoju ličnu arhivu stvari koje mi se sviđaju. A s vremena na vreme neki drugi časopis uzme jedan ili dva snimka ili mogu da napišem članak o mestu na kojem sam bio i da ga ilustrujem nečim što je malo slobodnije od onog što se *Nešenel Džiogrefiku* više dopada. Jednom ću da napišem esej pod naslovom *Vrline amaterizma* za sve one ljude koji žele da zarađuju za život baveći se umetnošću. Tržište ubija više umetničke strasti nego bilo šta drugo. Za većinu ljudi to je svet sigurnosti. Oni žele sigurnost, časopisi i proizvođači pružaju im bezbednost, pružaju im ujednačenost, pružaju im ono što im je poznato i udobno, ne postavljajući izazove pred njih. Zarada i pretplatnici i ostale takve stvari dominiraju umetnošću. Svi smo mi vezani za točak ujednačenosti na kojem nas bičuju. Ljudi iz marketinga stalno govore o nečemu što se zove *potrošači*. Imam pred sobom sliku malog debelog muškarca, u vrečastim bermudama, havajskoj košulji i slamenom šeširu sa kojeg vise otvarači za pivo, kako steže pregršt dolara.

Frančeska se tiho nasmejala misleći na sigurnost i udobnost.

- Ali ja se ne žalim suviše. Kao što rekoh, putovanje je dobro i volim da se zabavljam sa foto-aparatima i da budem napolju. Stvarnost nije baš onakva kao što je pesma bila na početku, ali to nije loša pesma.

Frančeska je pretpostavljala da je za Roberta Kinkejda ovo bio svakodnevni razgovor. Za nju je to bila književnost. Ljudi u okrugu Medison nisu govorili na taj način, o tim stvarima. Razgovor se vodio o vremenu, cenama proizvoda, novim bebama i sahranama, vladinim programima i sportskim ekipama. Ne o umetnosti i snovima. Ne o stvarnosti zbog koje je muzika nečujna, o snovima u kutiji. Zavaršio je seckanje povrća.

- Mogu li još nešto da uradim?

Odmahnula je glavom.

- Ne, sve je otprilike gotovo.

Ponovo je seo za sto, pušeci i povremeno ispijajući pivo. Ona je kuvala pijuckajući svoje pivo između poslova koje je obavljala. Mogla je da oseti čak i najmanju količinu alkohola. Za Novu godinu u Domu legionara ona i Ričard bi popili nekoliko pića. Sem toga, u kući je retko bilo alkohola, osim boce rakije koju je kupila jednom u nekom nejasnom grču nade za romansom u njihovim životima na selu. Boca je još bila neotvorena.

Zejtin, jedna i po šolja povrća. Kuvaj dok ne postane svetlo smeđe. Dodaj brašno i dobro izmešaj. Dodaj pola litre vode. Dodaj preostalo povrće i začine. Kuvaj polako oko četrdeset minuta.

Dok se jelo kuvalo Frančeska je još jednom sela preko puta njega. Skromna bliskost se spuštala na kuhinju. Došla je nekako sa kuvanjem. Spremanje večere za stranca, dok je on seckao repu, pored sebe, uklonilo je udaljenost i osećaj stranog. A uz nestanak stranog stvoren je prostor za bliskost.

Gurnuo je cigarete ka njoj, s upaljačem na kutiju. Izvadila je jednu, nespretno baratajući upaljačem, osetivši se nevičnom. Nije hteo da kresne. On se malo nasmešio, pažljivo uzeo upaljač iz njene ruke i dva puta dobro kresnuo kremen pre no što ga je upalio. Držao ga je dok je ona pripaljivala cigaretu. Obično se osećala graciozno pored muškarca u poređenju sa njima. Ali ne i pored Roberta Kinkejda.

Belo usijano sunce pretvorilo se u veliko crveno i ležalo je tačno povrhu kukuruznih polja. Kroz kuhinjski prozor mogla je da vidi kopca kako kruži na kovitlacima ranog večernjeg vetra. Radio je emitovao vesti u sedam i berzanski izveštaj. Frančeska je pogledala preko žutog ultrapasa prema Robertu Kinkejdu koji je prešao dug put do njene kuhinje. Dug put, nešto više od milje.

- Već dobro miriše - rekao je, pokazujući ka štednjaku. - Miriše... tiho - pogledao ju je.

- Tiho. Da li nešto može da miriše tiho?

Mislila je na tu rečenicu pitajući se. Bio je u pravu. Posle svinjskih kotleta i odrezaka i pečenja koje je spremala za porodicu, ovo je bilo tiho kuvanje. Nije bilo nasilja ni u jednom delu lanca ishrane, sem možda što su iščupali povrće. Paprikaš se tiho kuvao i tiho mirisao. Tu u kuhinji je bilo tiho.

- Ako vam ne smeta, pričajte mi malo o vašem životu u Italiji.

Bio je ispružen na stolici dok je desnu nogu prebacio preko leve u članku.

Smetala joj je tišina u njegovoj blizini, tako da je govorila. Rekla mu je o godinama dok je rasla, privatnoj školi, kaluđericama, roditeljima - domaćici i direktoru banke. Kako je stajala pored zida prema moru dok je bila mlada devojka i posmatrala brodove iz celog sveta. O američkim vojnicima koji su kasnije došli. Kako je srela Ričarda u kafiću gde su ona i neke drugarice pile kafu. Rat je prekinuo živote i one su se pitale da li će se ikada udati. Prećutala je Nikolu.

On je slušao, ne rekavši ništa, klimajući povremeno glavom u znak razumevanja. Kada se konačno zaustavila, rekao je:

- Imate dece, rekoste.

- Da. Majki ima sedamnaest godina. Kerolajn šesnaest. Oboje idu u školu u Vinsentu. U razred 4-H, zato su sada na državnom vašaru Illinoisa. Izlažu Kerolajninog bika. Nikad nisam mogla da se naviknem, da shvatim kako mogu da obaspu tolikom ljubavlju i pažnjom životinje a da ih zatim prodaju da bi bile zaklane. Ipak se ne usuđujem da išta kažem o tome. Ričard i njegovi prijatelji bi me odmah napali. Ali ima u tome neke hladne, bezosećajne kontradikcije,

Osetila se krivom pominjući Ričardovo ime. Ništa nije uradila, baš ništa. Ipak je osećala krivicu, krivicu koju su stvorile udaljene

mogućnosti. Pitala se kako da sredi kraj ove večeri i da se nije upetljala u nešto s čime neće moći da izađe na kraj. Možda će Robert Kinkejđ jednostavno da ode. Izgledao je prilično tih, sasvim dobar, čak malo stidljiv.

Dok su dalje razgovarali večer je prešlo u plavo, boju za slikanje livadske trave. Otvorio im je još dva piva, dok se Frančeskin paprikaš tiho kuvao. Ona se digla i ubacila noklice u vrelu vodu, okrenula se i naslonila na sudoperu, osećajući toplinu prema Robertu Kinkejđu iz Belingema, u Vašingtonu. Nadala se da neće da ode suviše rano.

Dva puta se poslužio paprikašem ponašajući se pristojno i tiho i dva puta joj je rekao koliko je dobar. Lubenica je bila savršena. Pivo je bilo hladno. Večer je bilo plavo. Frančeska je imala četrdeset pet godina, a Henk Snou je pevao pesmu o vozu, na radio-stanici KMA u gradu Šenandoa, u Ajovi.

Stara vremena, daleka muzika

- Šta sad? - pomisli Frančeska. Večera je završena, sedimo ovde.

On se pobrinuo za to.

- Šta kažete za šetnju po livadi? Malo je zahladnelo.

- Kada je rekla *da*, on iz ruksaka izvadi foto-aparat, prebacujući kaiš preko ramena.

Kinkejd gurnu vrata zadnjeg trema i pridrža ih da ona prođe, prateći je napolje, a zatim ih pažljivo zatvori. Otišli su ispučalom stazom, preko gumna nasutog šljunkom, po travi, istočno od šupe za mašine. Supa je mirisala na toplu mast.

Kada su stigli do ograde, pridržala je bodljikavu žicu jednom rukom i prešla preko nje, osećajući rosu na stopalima oko kaišića na sandalama. On je napravio isti manevar, s lakoćom prebacivši svoje čizme preko žice.

- Da li ovo zovete livadom ili pašnjakom? - zapita on.

- Pašnjakom, valjda. Stoka održava travu kratkom: Pazite na njihov izmet.

Skoro pun mesec je izlazio na istočnom delu neba koje je prešlo u plavu boju, dok se sunce nalazilo ispod samog horizonta. Dole na putu bučno projuriše kola. Dečak Klarkovih. Bek u ekipi Vinterseta. Sastajao se sa Džudi Leverenson.

Prošlo je dugo vremena otkako se ovako šetala. Posle večere, koja je uvek bila u pet, dolazile su vesti na televiziji, zatim večernji programi, koje su gledali Ričard a ponekad i deca, kada bi završila domaće zadatke. Frančeska je obično čitala u kuhinji - knjige iz biblioteke u Vintersetu i književnog kluba čiji je bila član, istorijske knjige, pesme i romane, ili je sedela na prednjem tremu po lepom vremenu. Televizija joj je bila dosadna.

Kada bi je Ričard pozvao, *Freni, moraš ovo da vidiš!* otišla bi i sedela sa njim neko vreme. Elvis je uvek izazivao takve pozive. Takođe i Bitlsi kada su se prvi put pojavili u emisiji *Šou Eda Salivena*. Ričard je gledao njihovu kosu i stalno vrteo glavom u neverici i s neodobravanjem.

Za kratko vreme crvene pruge su presekle deo neba.

- To zovem odbijanjem - reče Robert Kinkejd, pokazujući nagore. - Većina ljudi ostavlja svoje aparate prerano. Pošto sunce zađe, dolazi

često period stvarno lepe svetlosti i boje na nebu, samo nekoliko minuta, kada je sunce ispod horizonta ali odbija svoju svetlost od neba.

Frančeska ne reče ništa, pitajući se o čoveku kojem razlika između pašnjaka i livade izgleda važna, koji se uzbuđuje zbog boje neba, koji malo piše pesme ali ne i romane. Koji svira na gitari, zarađuje za život fotosima i nosi svoj alat u ruksacima. Koji je nalik vetru. I koji se kreće kao vetar. Možda je došao iz vetra.

Pogledao je nagore, s rukama u džepovima farmerki, dok mu je foto-aparat visio niz levi kuk.

- Srebrne jabuke meseca, zlatne jabuke meseca... - njegov bariton srednjeg opsega izrekao je reči kao glas profesionalnog glumca.

Pogledala je ka njemu.

- *V. B. Jejts, Pisma Lutalice Engasa.*

- Tačno. Dobar pisac, Jejts. Stvarnost, štedljivost, senzualnost, lepota, magija. Dopada se mom irskom nasleđu.

Sve je to rekao u samo pet reči. Frančeska se mučila da objasni Jejtisa đacima u Vintersetu ali do većine njih nije mogla da dopre. Izabrala je Jejtisa delimično zbog onog što je Kinkejd upravo rekao, misleći da će se sve te osobine dopasti tinejdžerima čije su žlezde bubnjale kao srednjoškolski orkestar na poluvremenu utakmica američkog fudbala. Ali odbojnost koju su stekli prema pesništvu gledajući na njega kao na proizvod nesigurne muževnosti, bila je prevelika da se prebrodi čak i kad je Jejts u pitanju.

Setila se Metjua Klarka koji je gledao dečka pored sebe i zatim ruke oblikovao prema ženskim grudima dok je čitala *Zlatne jabuke sunca*. Kikotali su se, a devojke iz poslednjeg reda su pocrvenele.

Celog života će živeti s takvim stavovima. To je obeshrabrivalo, saznanje o tome, i osećala se ugroženom i samom, uprkos spoljašnjem prijateljstvu zajednice. Pesnici ovde nisu bili dobrodošli. Ljudi iz okruga Medison su voleli da kažu, nadoknađujući svoje samo-nametnuto osećanje kulturne inferiornosti: *Ovo je lepo mesto da se podižu deca*. A ona bi uvek poželela da odgovori: *Ali da li je ovo dobro mesto da se podižu odrasli?*

Bez ikakvog svesnog plana polako su hodali pašnjakom stotinak metara, okrenuli se i uputili natrag prema kući. Tama je pala na njih dok su prelazili ogradu, koju je ovog puta on pridržavao za nju.

Setila se rakije.

- Imam rakije. Ili biste hteli kafu?

- Da li je otvorena mogućnost za oboje?

Njegove reči dođoše iz tame. Znala je da se smeši.

Dok su ulazili u krug što ga je svetlo s gumna ispisalo na travi i šljunku, ona odgovori, *Svakako*, začuvši u svom glasu zvuk nečega što je zabrinulo. Bio je to zvuk lakog smeha u kafićima Napulja.

Bilo je teško naći dve neokrznute šolje. Iako je bila sigurna da su okrznute šolje bile deo njegovog života, ovog puta je htela savršene šolje. Čaše za rakiju, od kojih su dve bile crne, okrenute naopako u kredencu, nikada nisu bile upotrebljene kao ni rakija. Morala je da se ispruži na vrhovima prstiju da bi ih dohvatila, svesna svojih mokrih sandala i farmerki koje su joj bile zategnute preko zadnjice.

On je sedeo u istoj stolici kao i ranije i posmatrao je. Stari načini. Stari načini koji su mu se ponovo vraćali. Pitao se kakva bi njena kosa bila pod njegovim dodirom, kako bi krivina njenih leđa odgovarala njegovoj ruci, kako bi je osećao ispod sebe.

Stari načini koji su se borili protiv svega naučenog, boreći se protiv pristojnog ponašanja utuđenog vekovima kulture, strogih pravila civilizovanog muškarca. Pokušao je da misli na nešto drugo, fotografisanje ili putovanje ili pokrivena mostove. Bilo šta sem na to kako ona baš sada izgleda.

Ali nije uspeo i ponovo se zapita kakva bi bila njena koža kad bi je dodirnuo, njegov stomak uz njen. Većita pitanja, i uvek ista. Prokleti stari načini koji se bore da izađu na površinu. Potisnuo ih je, odgurnuo, zapalio cigaretu i duboko uzdahnuo.

Mogla je da oseti njegove oči koje su stalno bile na njoj, iako ju je posmatrao oprezno, nikada očigledno, nikada napadno. Znala je da je on znao da u te čaše nikada nije bila sipana rakija. I sa svojim irskim smislom za tragično takođe je znala da je osetio nešto od te praznine. Ne sažaljenje. Nije bila reč o tome. Možda tugu. Skoro da je mogla da čuje kako njegov um stvara reči:

*Neotvorena boca,
i prazne čaše,
posegla je za njima,
negde na istok od*

*Midi Rivera,
u Ajovi.
Posmatrao sam je očima,
koje su videla Amazon
plemena Hivara
i Svileni put,
uz prašinu karavana
dok se uzdiže iza mene,
posežući za
neiskorišćenim
prostorima
neba Azije.*

Kad je Frančeska skinula plombu države Ajove za alkoholna pića sa vrha boce sa rakijom, pogledala je nokte i zaželela da su duži i bolje negovani. Život na farmi nije dopuštao dugačke nokte. Sve do sada to nije bilo važno.

Rakija, dve čaše na stolu. Dok je servirala kafu, on je otvorio bocu i sipao pravu količinu u svaku čašu. Robert Kinkejd je i ranije pio rakiju posle večere.

Pitala se u koliko se kuhinja, koliko dobrih restorana, koliko dnevnih soba sa prigušenom svetlošću bavio tom sitnom trgovinom. Koliko je dugih noktiju delikatno okrenutih ka njemu sa nožice čaša za rakiju posmatrao, koliko pari okruglo-plavih i smeđe-izduženih očiju ga je gledalo kroz strane večeri, dok su se usidreni brodovi ljuljali uz obalu i voda zapljuskivala kejove drevnih luka.

Kuhinjska svetlost iznad njihovih glava bila je suviše jaka za kafu i rakiju. Frančeska Džonson, žena Ričarda Džonsona, bi je ostavila. Frančeska Džonson, žena koja hoda po travi posle večere i prelistava devojačke snove - bi je ugasila. Na redu je bila sveća, ali to bi bilo suviše. Mogao bi da stekne pogrešan utisak. Upalila je malo svetlo iznad sudopere i ugasila gornje svetlo. Još nije bilo savršeno, ali je bilo bolje.

Podigao je čašu u visinu ramena i pružio je ka njoj.
- Za stare večeri i udaljenu muziku.

Zbog nečega te reči su je naterale da kratko i brzo uzdahne. Međutim, dodirnula je svojom čašom njegovu i mada je poželeva da

kaže *Za stare večeri i udaljenu muziku*, samo se malo nasmešila.

Oboje su pušili ne govoreći ništa, pijući rakiju, pijući kafu. Fazan je viknuo iz polja. Džek - Koli, dva puta je zalajao u dvorištu. Komarci su iskušavali mrežu na prozoru blizu stola, a jednog moljca nevelike pameti ali sigurna instinkta izazivale su mogućnosti svetla iznad sudopere.

Još uvek je bilo toplo, bez vetrića, sada s nešto vlage. Robert Kinkejd se blago znojio, dok su mu dva gornja dugmeta na košulji bila otkopčana. Nije gledao pravo u nju, mada je osećala da ivicom vidnog polja može da je pronađe iako je izgledalo da bulji kroz prozor. Kako je bio okrenut, mogla je da vidi vrh njegovih grudi kroz otvorenu košulju i mala zrna vlage kako leže na njegovoj koži.

Frančeska je osećala dobra osećanja, stara osećanja, pesnička i muzička osećanja. I pored toga pomislila je da je vreme da ode. Sat iznad frižidera je pokazivao devet i pedeset dva. Feron Jang na radiju. Pesma otpre nekoliko godina, *Svetilište sv. Cecilije*. Frančeska se setila da je to bila rimska mučenica iz trećeg veka. Sveta pokroviteljka muzike i slepih.

Čaša mu je bila prazna. U trenutku kad se okrenuo od prozora, Frančeska je uzela bocu rakije za grlić i pokazala na praznu čašu. Odmahnuo je glavom.

- Rozmen Bridž u zoru. Bolje bi bilo da idem.

Laknulo joj je. Ali je utonula u razočaranje. Sve joj se okrenulo iznutra. Da, idi molim te. Popij još malo rakije. Ostani. Idi. Feron Jang nije obraćao pažnju na njena osećanja. Isto tako ni moljac iznad sudopere. Nije bila sigurna šta misli Robert Kinkejd.

Stajao je, prebacio jedan ruksak na levo rame, drugi je stavio na vrh ručnog frižidera. Obišla je oko stola. Ruka mu se pokrenula ka njoj, i ona je uze.

- Hvala na večeri, jelu, šetnji. Sve je bilo lepo. Vi ste dobra osoba, Frančeska. Držite rakiju spreda u kredencu, možda će da upali posle nekog vremena.

Znao je - baš kao što je i mislila. Ali je njegove reči nisu uvredile. Govorio je o romantici i pomenuo je to s najboljom namerom. Mogla je to da kaže po nežnosti njegovog govora, načinu na koji je izrekao te reči. Nije znala da on hoće da vikne kuhinjskim zidovima, da duboko ureže svoje reči u malter:

- Za boga miloga, Ričarde Džonsone, da li si tako velika budala kao što verujem da jesi?

Ispratila ga je do kamioneta i stajala neko vreme dok je stavljao svoju opremu u njega. Koli je došao preko dvorišta, njušeći kamionet.

- Džek, dođi ovamo - prošaptala je oštro i pas je seo kraj nje dahćući.

- Do viđenja. Čuvajte se - reče on, zastavši kraj vrata da bi za trenutak pogledao pravo u nju. Zatim je u jednom trenu bio iza volana zatvarajući vrata za sobom. Upalio je stari motor, nagazio na gas koji zaklopava da bi startovao. Nagao se kroz prozor smešeći se:

- Mislim da treba da se podesi.

Ubacio je u brzinu, vratio se, ponovo promenio brzinu i uputio se preko osvetljenog dvorišta. Baš pre no što je stigao do tame na stazi, njegova leva ruka izađe kroz prozor i mahnu ka njoj. Ona mahnu takođe, iako je znala da ne može da je vidi.

Dok se kamionet kretao niz stazu, ona potrča i stade u senku, posmatrajući crvena svetla kako se dižu i spuštaju po neravninama. Robert Kinkejd je skrenuo levo, na glavni put ka Vintersetu, dok je vrela munja presekla letnje nebo, a Džek dremao na zadnjem tremu.

Pošto je otišao, Frančeska je stala pred ogledalo na stočiću, gola. Bokovi su se samo malo proširili od porođaja, grudi su bile još lepe i čvrste, ne suviše velike, ne suviše male, stomak malo zaokrugljen. Nije mogla da vidi noge u ogledalu, ali je znala da su još uvek dobre. Trebalo bi da brije noge češće, ali nije izgledalo da to mnogo vredi.

Ričard se interesovao za seks samo povremeno, svaka dva meseca, ali bilo bi brzo gotovo, samo osnovno i nije je uzbuđivalo i nije izgledalo da mu je mnogo stalo do parfema ili brijanja ili bilo čega toga. Lako si mogao da postaneš malo aljkav.

Više mu je bila poslovni ortak nego nešto drugo. Nešto u njoj je to cenilo. Ali u njoj se borila još jedna osoba, koja je htela da se kupa i parfemiše... i bude uzeta, nošena i ogoljena snagom koju je mogla da oseti, ali koju čak ni nejasno nije mogla da izrazi u svom umu.

Ponovo se obukla i sela za kuhinjski sto pišući na polovini obične hartije. Džek je pratio napolje do kamioneta uskočivši kada je otvorila vrata. Otišao je do suvozačevog sedišta i provukao glavu kroz prozor gledajući je dok je izvezla unazad kamionet iz šupe, zatim ponovo

kroz prozor dok je vozila dole niz stazu i skrenula desno na okružni put.

Rozmen Bridž je bio u mraku. Uprkos tome, Džek je trčao ispred proveravajući, dok je ona nosila ručnu svetiljku iz kamioneta. Zakucala je poruku na levu stranu ulaza u most i otišla kući.

Mostovi od utorka

Jedan sat pre zore Robert Kinkejd se provezao pored poštanskog sandučeta Ričarda Džonsona, naizmenično žvaćući čokoladu Milki vej i grizući jabuku, dok je stezao šolju sa kafom između butina da se ne bi prevrnula. Dok je prolazio pogledao je gore, ka beloj kući koja je stajala u tankoj, kasnoj mesečini i klimnuo glavom na glupost muškaraca, nekih muškaraca, većine muškaraca. Bar su mogli da piju rakiju i da ne treskaju mrežastim vratima pri izlasku.

Frančeska je čula buku kamioneta dok je prolazio. Ležala je u krevetu, spavajući gola prvi put otkako je mogla da se seti. Mogla je da zamisli Kinkejda sa kosom koja vijori na vetru uvijajući se kroz prozor kamioneta, s jednom rukom na volanu držeći u drugoj cigaretu.

Slušala je dok je zvuk točkova slabio ka Rozmen Bridžu. I počela je ponovo da prevrće u svojoj pameti reči Jejtsove pesme: *Oдох do leske jer u mojoj glavi bejaše vatra...* Izgovaranje te pesme našlo se negde između tona nastavnice i moliteljke.

Parkirao je kamionet daleko iza mosta da ne bi ometao kompozicije snimanja. Iz malog prostora iza sedišta izvukao je par gumenih čizama koje su sezale do kolena i, sedeći na papučici kamioneta, odšnirao kožne čizme koje je imao na sebi i obukao gumene. Uprtače jednog ruksaka je prebacio preko oba ramena, tronožac je okačio kaišem preko levog ramena. Drugi ruksak je nosio u desnoj ruci dok je išao niz strmu obalu ka rečici.

Trik će biti u tome da postavi most pod uglom za određenu napetost kompozicije, da uhvati istovremeno malo reku i izbegne grafite na zidovima blizu ulaza. Telefonske žice u pozadini su predstavljale takođe problem, ali to je mogao da reši pažljivim uokviravanjem.

Uzeo je *Nikon* u kojem je bio film *Kodakrom* i učvrstio ga za teški tronožac. Aparat je imao objektiv od 24 milimetra i on ga zameni svojim omiljenim od 105 milimetara. Na istoku se sada pojavila siva svetlost i on poče da eksperimentiše sa kompozicijom. Pomače tronožac pola metra ulevo, ponovo podesi noge zabijajući ih u blatnjavo tlo pored rečice. Držao je kaiš aparata obavijen oko levog zglavka na ruci, što je bila praksa koje se uvek pridržavao kada je

radio blizu vode. Video je previše foto-aparata kako padaju u vodu kad bi se tronošci prevrnuli.

Sada se pojavljivala crvena boja, dok se nebo razvedravalo. Spusti aparat petnaest centimetara, podesi noge tronošca. Još nije dobro. Trideset centimetara više ulevo. Ponovo podesi noge. Niveliraj aparat na glavi tronošca. Podesi objektiv na f8. Proceni dubinu polja, uvećaj ga putem hiperfokalne tehnike. Zašrafi kabl za okidanje na poklopac. Sunce na 40 stepeni iznad horizonta, stara boja na mostu prelazi u toplo crvenu, baš kao što je želeo.

Izvadio je svetlomer iz levog džepa na grudima. Proverio je f8. Ekspozicija na jednu sekundu, ali *Kodakrom* će se dobro držati za takvu krajnost. Pogledaj kroz vizir. Fino podesi nivo aparata. Povukao je plovak okidača i sačekao da prođe jedna sekunda.

Baš kada je okinuo, nešto mu zapade za oko. Pogledao je ponovo kroz vizir.

- Šta to do đavola visi kod ulaza mosta? - promrmlja. - Komad hartije. Nije bio tamo juče.

Učvrstio je tronožac. Potrčao je uz obalu dok je sunce brzo dolazilo za njim. Hartija lepo zakucana za most. Skinuo ju je, stavio ekser i hartiju u džep od prsluka. Natrag ka obali, za aparat. Sunce se popelo na 60 stepeni.

Diše teško od trčanja. Snimaj ponovo. Ponovi dvaput zbog duplikata. Bez vetra, trava nepomična. Snimi tri na dve sekunde i tri na polovinu sekunde, za svaki slučaj.

Podesi objektiv na f16. Ponovi celu proceduru. Nosi tronožac i aparat na sredinu rečice. Podesi sve, mulj koji se pri koracima uklanja za njim. Snimi celu sekvencu ponovo. Nova rolna *Kodakroma*. Zameni objektiv. Ušrafi 24-milimetarski, gurni 105-icu u džep. Pomeri se bliže mostu gacajući rekom uzvodno. Podešavanje, visina, provera svetla, okini tri, kao i bliže i dalje snimke za svaki slučaj.

Okreni aparat uspravno, promeni kompoziciju. Snimi ponovo. Ista sekvenca, metodično. Pokreti mu nikada nisu bili nespretni. Sve je bilo uvežbano, sve je imalo razlog, svaka eventualnost je bila predviđena, efikasno i profesionalno.

Gore uz obalu, kroz most, trčeći sa opremom, utrkujući se sa suncem. Sada nešto teško. Uzmi aparat sa bržim filmom, okači oba

aparata oko vrata, popni se na drvo iza mosta. Ogulio je ruku na koru od drveta.

- Do đavola! - besno uzviknu.

Nastavio je da se penje. Sada je gore, gledajući dole na most iz ugla sa rečicom koja hvata sunčevu svetlost.

Iskoristi daljinomer da izdvojiš krov mosta, zatim zasenčenu stranu mosta. Izmeri izvan vode. Podesi aparat da obuhvati sve. Snimi devet snimaka, ispred i dalje, dok aparat leži na prsluku uglavljenom između račvi drveta. Zameni aparate. Brži film. Snimi još tuce snimaka.

Sidi s drveta. Dole na obalu. Postavi tronožac, ponovo stavi *Kodakrom*, snimi kompoziciju sličnu prvoj seriji samo sa suprotne strane rečice. Izvadi treći aparat iz torbe. Stari SP, aparat sa vizikom. Sada crno-beli snimci. Svetlo na mostu se menjalo iz sekunde u sekundu.

Posle dvadeset intezivnih minuta one vrste koju bi mogli da razumeju samo vojnici, hirurzi i fotografi, Robert Kinkejd je ubacio ruksake u kamionet i uputio se natrag putem kojim je došao. Petnaest minuta do Hogbek Bridža, severozapadno od grada, i ako požuri, mogao bi i tamo da napravi nekoliko snimaka.

Uz prašinu koja je letela pripalio je cigaretu, dok je kamionet poskakivao prošavši pored bele drvene kuće okrenute ka severu, pored poštanskog sandučeta Ričarda Džonsona. Ni traga od nje. Šta si očekivao? Udata je, dobro joj je. Tebi je dobro. Kome trebaju te vrste komplikacija? Lepo večer, lepa večera, lepa žena. Nek ostane na tome. Bože, mada je divna i ima nečeg u njoj. Nečeg. Teško sam odvojio oči od nje.

Frančeska je radila u štali kada je odjurio putem pored njene kuće. Robert Kinkejd se uputio ka Hogbek Bridžu, utrkujući se s godinama, u poteri za svetlošću.

Kod drugog mosta išlo je dobro. Most se nalazio u dolini i oko njega je još bilo izmaglice kada je stigao. Objektiv od 300 milimetara dao mu je veliko sunce u gornjem levom delu okvira, dok je ostatak obuhvatao krivudavi put od belog kamena koji je išao ka mostu i sam most.

Zatim u njegov vizir uđe farmer vodeći par svetlo smeđih belgijskih konja koji su vukli pokrivena seljačka kola po belom putu. Jedan od

poslednjih staromodnih momaka, pomisli Kinkejd smešeći se. Znao je, kada bi se pojavile, da su dobre slike i već je mogao da vidi kako će da izgleda poslednja slika dok je radio. Na uspravnom snimku ostavio je samo nešto svetlog neba gde bi mogao da dođe naslov.

Kada je sklopio tronožac u osam i trideset pet, osetio se dobro. Jutarnji rad je bio uspešan. Seoske, konzervativne stvari, ali lepe i solidne. Ona sa farmerom i konjima mogla bi da bude čak i za naslovnu stranu, zato je ostavio prostor pri vrhu okvira, prostor za slova ili logo. Urednici su voleli takvu vrstu promišljene zanatske veštine. Zbog toga je Robert Kinkejd dobijao zadatke.

Ispucao je sve ili deo sedam rolni filma, ispraznio tri aparata i posegao u donji levi džep na prsluku da izvuče još četiri.

- Do đavola! - uzviknuo je besno. Ekserčićem se ubo na kažiprst. Zaboravio je da ga je spustio u džep kada je uklonio komad hartije sa Rozmen Bridža. U stvari, zaboravio je na komad hartije. Izvukao ga je, otvorio i pročitao: *Ako opet želite večeru dok beli moljci lete, dođite večeras pošto završite. Bilo koje vreme odgovara.*

Nije mogao da se malo ne nasmeje zamišljajući Frančesku Džonson kako sa porukom i ekserom vozi kroz mrak do mosta. Za pet minuta je bio natrag u gradu. Dok mu je čovek na pumpi *Teksaka* punio rezervoar i proveravao ulje, Kinkejd je iskoristio javni telefon na pumpi. Tanki imenik je bio prijav od prstiju ruku koje toče benzin. Bilo je dvoje pod *R. Džonson*, ali jedan je imao adresu u drugom gradu.

Okrenuo je broj i sačekao. Frančeska je hranila psa na zadnjem tremu kada je zazvonio telefon u kuhinji. Uzela je vezu kod drugog zvona.

- Džonson.

- Zdravo, ovde Robert Kinkejd.

Utroba joj je ponovo poskočila, baš kao i juče. Mali ubod nečeg što je počelo u grudima i uplovilo u stomak.

- Dobio sam vašu poruku. V. B. Jejts kao glasnik i sve to. Prihvatam vaš poziv, ali moglo bi da bude kasno. Vreme je prilično lepo, tako da planiram jedno snimanje - da vidimo - kako ga zovu? - Sedar Bridža... večeras. Mogao bih da završim tek posle devet. Zatim bih hteo da se malo uredim. Tako da ne bih mogao da dođem pre devet i trideset ili deset. Da li je to u redu?

Ne, nije bilo u redu. Nije htela da čeka toliko dugo, ali je samo rekla:
-Oh, naravno. Obavite posao, to je važno. Ja ću da spremim nešto što može lako da se podgreje kad dođete.

Zatim je on dodao:

- Bilo bi lepo kad biste pošli sa mnom dok snimam. Neće mi smetati. Mogu da se zaustavim da vas pokupim oko pet i trideset.

Frančeska je razmišljala o tom problemu. Htela je da ide sa njim. Ali šta ako je neko vidi? Šta bi mogla da kaže Ričardu ako otkrije?

Sedar Bridž se nalazio sto pedeset metara uzvodno i paralelno sa novim putem na kojem je bio most od betona. Neće biti suviše upadljiva. Ili će biti? Odlučila je za manje od dve sekunde.

- Da, volela bih to. Ali ja ću da vozim svoj kamionet i naći ćemo se tamo. U koje vreme?

- Oko šest. Videću vas tada. U redu? Do viđenja.

Ostatak dana je proveo u lokalnoj novinarnici pregledajući stara izdanja.

Bio je to lep grad, sa zgradom suda na lepom trgu gde je seo u vreme ručka na klupu u senci, sa malom kesom voća i hlebom, uz koka-kolu iz kafića preko ulice.

Kada je ušao u kafić i zatražio da ponese koka-kolu, bilo je malo prošlo podne. Kao u nekom starom salunu sa Divljeg zapada gde su se pojavljivali domaći revolveraši, živ razgovor se zaustavio za trenutak dok su ga svi posmatrali. Mrzeo je to, osetio samosvest, ali bila je to standardna procedura u malim gradovima. Neko nov! Neko drugačiji! Ko je on? Šta radi ovde?

- Neko reče da je fotograf. Kažu videli ga jutros kod Hogbek Bridža sa raznim foto-aparatima.

- Oznaka na njegovom kamionetu kaže da je iz države Vašington, sa zapada...

- Bio je celo jutro u novinarnici. Džim kaže da je razgledao novine za obaveštenja o pokrivenim mostovima...

- Da, mladi Fišer sa *Teksakove* pumpe reče da se juče tamo zaustavio i zapitao za pravac ka svim pokrivenim mostovima.

- Šta, uostalom, hoće da zna o njima?

- I što bi za ime sveta neko hteo da ih slika? Svi se samo raspadaju i u lošem su stanju.

- Baš ima dugačku kosu. Liči na one momke Bitlse ili kako se ono bese zovu oni drugi? Hipici, je li tako? - ova opaska izazva smeh u zadnjoj loži i za stolom do nje.

Kinkejd je uzeo svoju koka-kolu i izašao, dok su sve oči i dalje počivale na njemu, dok je izlazio kroz vrata. Možda je pogrešio što je pozvao Frančesku, zbog nje, ne zbog sebe. Ako je neko vidi kod Sedar Bridža vest ima da dospe u kafić sledećeg jutra za doručak, proneće je mladi Fišef sa *Teksakove* pumpe, pošto usluži nekog prolaznika. Možda i brže od toga.

Naučio je da nikada ne potcenjuje telekomunikacioni prenos trivijalnih vesti u malim gradovima. Dva miliona dece bi mogli da umiru od gladi u Sudanu i to ne bi izazvalo potres savesti. Međutim, žena Ričarda Džonsona viđena sa dugokosim strancem - e to bi bila vest! Vest da se pronese okolo, vest da se prežvakava, vest koja bi stvorila neodređen čulni pljusak u umovima onih koji bi je čuli, kao jedini talas takve vrste koji su osetili te godine. Završio je ručak i otišao do javnog telefona na parkingu kod sudnice. Okrenuo je broj. Javila se, na treće zvono, malo bez daha.

- Zdravo, ovde opet Robert Kinkejd.

Stomak joj se zgrčio čim je pomislila: Ne može da dođe, zove je da bi joj to rekao.

- Dopustite da budem direktan. Ako vam predstavlja problem da izađete sa mnom večeras, s obzirom na radoznalost ljudi iz malog grada, nemojte da se osećate prisiljenom da to uradite. Iskreno govoreći nije mi nimalo stalo šta ovde misle o meni, i ovako i onako navratću kasnije. Pokušavam da kažem da sam možda pogrešio što sam vas pozvao, tako da ne treba da se osećate obaveznom na bilo koji način da to učinite. Iako bih voleo da budete sa mnom.

Razmišljala je baš o tome otkako su ranije razgovarali. Ali je donela odluku.

- Ne, htela bih da vas vidim kako radite, ne brinem se za govorkanja.

Brinula se, ali nešto u njoj je obuzelo, nešto što je bilo u vezi sa opasnošću. Ma kakva cena bila, ona će da ide do Sedar Bridža.

- Divno. Samo sam pomislio da proverim. Vidimo se kasnije.

Bio je osećajan, ali je ona to već znala.

U četiri sata se zaustavio kod motela i oprao nešto rublja u lavabou, obukao čistu košulju i bacio drugu u kamionet zajedno sa parom pantalona kaki boje i smeđim sandalama koje je kupio u Indiji 1962. godine dok je radio priču o prvoj železnici koja je išla sve do Dardžilinga. U prodavnici pića je kupio dva paketa po šest piva *badvajzer*. Osam boca, koliko je moglo da stane, poređao je oko svojih filmova u ručni frižider.

Vruće, stvarno je ponovo bilo vruće. Sunce kasnog popodneva u Ajovi prevazišlo je samo sebe po ranijoj šteti, koju su upili cement i cigla i zemlja. Sa zapada je lepo pržilo.

Točionica pića je bila mračna i podnošljivo hladna, sa otvorenim vratima i velikim ventilatorima na tavanici i jednim koji je stajao kod vrata zujeći oko sto pet decibela. Međutim, nekako zbog buke ventilatora, mirisa ustajalog piva i dima, žagora džuboksa i poluneprijateljskih lica koja su zurila u njega duž bara, unutra je bilo toplije nego što je stvarno bilo toplo.

Na putu je sunčeva svetlost skoro ranjavala i on pomisli na kaskade i vetrić u moreuzu San Huan de Fuka blizu Rta Kidake.

Međutim, Frančeska je izgledala sveže. Naslonila se na branik svog kamioneta marke *ford* parkiranog iza nekog drveća blizu mosta. Obukla je iste farmerke koje su joj tako lepo stajale, sandale i belu pamučnu majicu koja je činila lepe stvari za njeno telo. Mahnuo je kad se zaustavio uz njen kamionet.

- Zdravo. Lepo što vas vidim. Dosta je toplo - reče on. Bezopasan razgovor, razgovor okolo-naokolo.

Ponovo stara nelagodnost, samo zato što se nalazi u prisustvu žene za koju nešto oseća. Nikada nije znao šta bi upravo trebalo da kaže, sem ako razgovor nije bio ozbiljan. Iako je njegov smisao za humor bio dobro razvijen, mada malo čudan, u osnovi je imao ozbiljan um i stvari je uzimao ozbiljno. Majka mu je uvek govorila da je odrasla osoba u uzrastu od četiri godine. To mu je koristilo u struci. Međutim, njegov način mišljenja nije mu dobro služio pored žena kao što je Frančeska Džonson.

- Htela sam da vas gledam kako pravite slike. *Okidate*, kako vi to nazivate.

- Pa, upravo ćete to da vidite i otkrićete da je prilično dosadno. Bar je tako drugim ljudima. Nije to kao kad slušate nekog ko vežba na

klaviru, gde možete da budete deo toga. U fotografiji, proizvodnja i izvođenje su odvojeni dugim vremenskim rasponom. Danas proizvodim. Kada se slike pojave negde, to je izvođenje. Sve što ćete videti je mnogo traćenja vremena unaokolo. Ali više ste nego dobrodošli. U stvari, zadovoljan sam što ste došli.

Uhvatila se za te poslednje reči. Nije morao da ih kaže. Mogao je da se zaustavi na *dobrodošli*, ali nije. Stvarno je bio zadovoljan što je vidi, to je bilo jasno. Nadala se da će činjenica da je ona tu, nagovestiti i njemu nešto od istog toga.

- Mogu li nekako da vam pomognem? - upitala je dok je on navlačio gumene čizme.

- Možete da ponesete taj plavi ruksak. Ja ću da uzmem smeđi ruksak i tronožac.

Tako je Frančeska postala pomoćnik fotografa. Nije bio u pravu. Bilo je mnogo toga za gledanje. *Postojalo* je izvođenje neke vrste, iako on toga nije bio svestan. Primetila je to juče i to je bio deo onog što je privuklo njemu. Njegova gipkost, brze oči, mišići duž njegovih podlaktica kako rade. Uglavnom način na koji je pokretao telo. Muškarci koje je znala izgledali su nezgrapni u poređenju sa njim.

Nije da se žurio. U stvari, nije se uopšte žurio. Imao je osobine gazele, iako je mogla da kaže da je jak na gibak način. Možda je bio više kao leopard a ne gazela. Da, leopard. To je bilo. On nije bio plen. Sasvim suprotno, osetila je to.

- Frančeska, dajte mi aparat sa plavim kaišem, molim.

Otvorila je ruksak, osećajući se pomalo preterano opreznom zbog skupe opreme kojom je on rukovao tako opušteno, i izvadila aparat. Na njemu je pisalo *Nikon* na hromiranoj oblozi vizira, sa jednim *F* gore levo od imena.

On je klečao severoistočno od mosta, sa nisko položenim tronošcem. Pružio je levu ruku ne skidajući oči sa vizira, dok mu je ona dodala aparat, posmatrajući njegovu ruku kako obuhvata objektiv kad je osetio da ga je dodirnuo. Radio je na plovku na kraju gajtana koji je videla juče iz njegovog prsluka. Poklopac okinu. Zapeo je okidač i ponovo okinuo.

Posegao je ispod nosača tronošca i odšrafio aparat zamenivši ga aparatom koji mu je ona dala. Dok je učvršćivao novi aparat,

okrenuo je glavu prema njoj i nacerio se.

- Hvala, vi ste prvoklasni pomoćnik.

Ona je malo pocrvenela. Bože, šta je to bilo u njemu! Bio je kao neko zvezdano biće koje je dospelo na repu komete i palo na kraj njene staze. Pomislila je: Zašto ne mogu samo da kažem nema na čemu? Osećam se nekako sporom pored njega, iako to nije zbog nečeg što on čini. To je zbog mene, ne zbog njega. Jednostavno nisam naviknuta da budem sa ljudima čiji umovi rade tako brzo kao njegov.

Ušao je u potok, a zatim se popeo uz drugu obalu. Prošla je kroz most sa plavim ruksakom i stala pred njega, srećna, čudnovato srećna. Ovde je bila energija, neka vrsta moći u načinu na koji je radio. Nije samo čekao na prirodu, preuzimao ju je nežno, uobličavajući je prema svojoj viziji, uklapajući je u ono što je video u svom umu.

Nametao je svoju volju na sceni, odbijajući promene svetla različitim objektivima, različitim filmovima, povremeno filterom. Nije samo uzvraćao, nego je dominirao, koristeći veštinu i intelekt. Farmeri su takođe dominirali zemljom hemikalijama i buldožerima. Ali način Roberta Kinkejda, kojim je menjao prirodu, bio je savitljiv i uvek je ostavljao stvari u njihovom prvobitnom obliku kada bi završio posao.

Pogledala je farmerke koje su se podigle tesno oko njegovih mišića na kukovima kada je kleknuo. Kako mu se izbledela košulja od teksasa izvukla na leđima, seda kosa prešla preko okovratnika. Kako se oslonio na bokove da bi podesio deo opreme i prvi put za sve to vreme osetila je vlagu između nogu samo gledajući nekoga. Kada je osetila, pogledala je gore, na večernje nebo i duboko udahнула slušajući ga kako tiho proklinje filter koji se zaglavio i koji nije mogao da odšrafi sa objektiva.

Ponovo je prešao potok natrag ka kamionetu, šljapkajući gumenim čizmama. Frančeska je otišla do pokrivenog mosta i kada je izašla iz njega na drugom kraju, on je čučao uperivši aparat ka njoj. Okinuo je, zapeo poklopac i okinuo drugi i treći put dok je ona išla putem ka njemu. Osetila je da se zbunjeno smeši.

- Ne brinite - nasmešio se i on. - Ove neću nigde da upotrebim bez vaše dozvole. Ovde sam završio. Mislim da odem do motela i

operem se malo pre no što izađem.

- Pa možete ako hoćete. Ali ja mogu da vam dam ubrus i tuš ili pumpu, ili ma šta - reče ona tiho, otvoreno.

- U redu, prihvatam. Hajdete. Utovariću opremu u Herija - to je moj kamionet - i biću odmah tamo.

Izašla je iz šume unazad novim Ričardovim *fordom* i izvezla se gore na glavni put dalje od mosta, skrenula desno i uputila se ka Vintersetu, gde je presekla na jugozapad ka kući. Prašina je bila suviše gusta da bi mogla da vidi da li je prati, mada kada je ušla u krivinu pomislila je da vidi njegova svetla milju unazad i kamionet koji je on zvao Heri kako klepeće.

To je morao biti on, jer je čula njegov kamionet kako se penje stazom tek što je stigla. Džek je prvo zalajao ali se odmah smirio, mrmljajući za sebe.

- Isti momak od sinoć, pretpostavljam da je u redu.

Kinkejd se zaustavio za trenutak da bi razgovarao sa njim. Frančeska je izašla kroz vrata zadnjeg trema.

- Tuš?

- To bi bilo divno. Pokažite mi put.

Povala ga je gore u kupatilo za koje je insistirala da ga Ričard sagradi kada su deca odrasla. Bio je to jedan od nekoliko zahteva u kojima je bila nepopustljiva. Volela je dugotrajna topla kupanja uveče, a nije htela da se bakće sa tinejdžerima koji gaze okolo po njenom privatnom prostoru. Ričard je koristio drugo kupatilo, rekavši da se oseća neudobno sa svim ženskim stvarima u njenom kupatilu. *Previše sitne*, bile su njegove reči.

Do kupatila je moglo da se dođe samo kroz njihovu spavaću sobu. Otvorila je vrata od sobe i izvadila svakakve ubruse i rukavice za kupanje iz ormarića ispod lavaboa.

- Upotrebite sve što hoćete - nasmešila se ugrizavši se za donju usnu.

- Možda ću da pozajmim šampon ako imate. Moj je u motelu.

- Svakako. Izaberite.

Stavila je tri različite boce na ormarić. Svaka je bila pomalo načeta.

Bacio je čistu odeću na krevet i Frančeska je primetila pantalone kaki boje, belu košulju i sandale. Niko od ovdašnjih muškaraca nije

nosio sandale. Nekolicina iz grada je počela da nosi bermude i šorceve na terenu za golf, ali ne i farmeri. A sandale... nikada.

Otišla je dole i čula tuš. Sada je go, pomislila je i osetila nešto čudno pri dnu stomaka.

Ranije tog dana, pošto je pozvao, odvezla se četrdeset milja do De Moina i otišla u državnu prodavnicu pića. Nije imala iskustva u tome i zapitala je prodavca za neko dobro vino. Nije znao mnogo više od nje, što je bilo ništa. Tako je tražila kroz redove boca sve dok nije došla do etikete na kojoj je pisalo *Valpolicella*. Setila se toga od pre dugo vremena. Oporo, italijansko crno vino. Kupila je dve boce i još jednu bocu rakije, osećajući se senzualno i svetski.

Zatim je potražila novu letnju haljinu u prodavnici u centru. Pronašla je haljinu, svetloroze sa tankim prugama. Bila je otvorena na leđima i isto tako i napred, veoma duboko, tako da su joj vrhovi grudi bili izloženi, a bila je skupljena oko struka tankim pojasom. I nove bele sandale, skupe, ravnih peta, sa finim ručnim radom na kaiševima.

Po podne je spremila punjene paprike: napunila ih je mešavinom sosa od paradajza, smeđeg pirinča, sira i seckanog peršuna. Zatim je došla jednostavna salata od spanaća, kukuruzni hleb i sufle od jabukovog sosa za desert. Sve sem suflea je otišlo u frižider.

Požurila je da skрати haljinu do kolena. Ranije tog leta *Redžister* - list iz De Moina objavio je članak u kojem je rečeno da je to ove godine bila omiljena dužina. Uvek je mislila da se moda i sve to odnosi na prilično uvrnut svet koji se ponaša kao ovce u službi evropskih modnih krojača. Međutim, dužina joj je odgovarala i eto kako je porub otišao.

Vino je predstavljalo problem. Ljudi oko nje su ga držali u frižideru, mada u Italiji to nikada ne čine. Ipak, bilo je suviše toplo da bi ga ostavila samo tako na kredencu. Zatim se setila trapa. Tamo je leti bilo oko 17 stepeni tako da je stavila vino uza zid.

Gore se tuš zaustavio baš kad je telefon zazvonio. Bio je to Ričard koji je zvao iz Ilinoisa.

- Sve u redu?

- Da.

- Kerolajnin bik biće ocenjen u sredu. Sledećeg dana želimo da vidimo neke druge stvari. Doći ćemo kući u petak kasno.

- U redu, provedi se lepo i vozi pažljivo.

- Freni, je si li sigurna da si dobro? Zvučiš malo čudno.
- Ne, dobro sam. Samo vrućina. Biće mi bolje posle kupanja.
- U redu. Kaži zdravo Džeku i za mene.
- Da, uradiću to.

Ona baci pogled na Džeka koji se izvalio na cementnom podu zadnjeg trema.

Robert Kinkejd je sišao niza stepenice i ušao u kuhinju. Bela košulja sa kragnom koja se zakopčavala, rukavi zasukani tačno iznad lakata, tanke pantalone kaki boje, smeđe sandale, srebrna narukvica, dva gornja dugmeta na košulji otkopčana, srebrni lančić. Kosa mu je još bila mokra i lepo očešljana sa razdeljkom na sredini. Ona se divila sandalama.

- Samo da odnesem ove moje terenske čizme u kamionet i donesem opremu da je malo očistim.
- Samo napred. Ja ću da se okupam.
- Hoćete pivo uz kupanje?
- Ako imate jedno viška.

Prvo je doneo ručni frižider, izvadio pivo za nju i otvorio ga, dok je ona pronašla dve visoke čaše koje će da posluže kao krige. Kada se vratio do kamioneta po aparate, uzela je pivo i otišla gore. Primetila je da je očistio kadu, a zatim je pripremila punu kadu vruće vode za sebe, smestivši se sa čašom na podu pored sebe dok se brijala i sapunjala. Samo pre nekoliko minuta on je bio ovde, ona je ležala onde gde je voda tekla preko njegovog tela i smatrala je da je to jako erotično. Skoro sve u vezi sa Robertom Kinkejdom je počelo da joj izgleda erotično.

Nešto tako prosto kao što je hladna čaša s pivom dok se kupala izgledalo je tako elegantno. Zašto ona i

Ričard nisu tako živeli? Znala je da je deo toga inercija produženih običaja. Svi brakovi, svi odnosi podležu tome. Navika donosi predvidljivost a predvidljivost nosi sopstvenu udobnost, toga je takođe bila svesna.

A tu je bila i farma. Kao invalidu s potrebama, trebala joj je stalna pažnja, čak i kada je zbog stalne zamene ljudskog rada mašinama veći deo rada bio manje tegoban nego što je bio u prošlosti.

Ali nešto više od toga dešavalo se u njoj. Predvidljivost je jedno, strah od promene drugo. A Ričard se bojavao promene, promene

svake vrste u njihovom braku. Uglavnom nije hteo da govori o tome. Posebno nije hteo da govori o seksu. Erotika je na neki način bila opasna stvar, neprimerena njegovom načinu mišljenja.

Ali on nije bio jedini i stvarno nije trebalo da ga okrivljuje. Šta je predstavljalo prepreku slobodi koja je ovde bila podignuta? Ne samo na njihovom imanju, nego u seoskoj kulturi. Možda je reč o gradskoj kulturi. Čemu zidovi i ograde koji sprečavaju otvorene, prirodne odnose između muškaraca i žena? Čemu nedostatak bliskosti, odsustvo erotike?

Ženski časopisi su govorili o tim stvarima. I žene su počinjale da očekuju od mesta koje im je dodeljeno u široj shemi stvari, kao i od onog što je isparavalo u spavaćim sobama njihovih života. Muškarce kao što je Ričard - pretpostavljala je većinu muškaraca, ta očekivanja su ugrožavala. Na neki način žene su zahtevale od muškaraca da budu pesnici i istovremeno strastveni ljubavnici koji predvode.

Žene nisu u tome videle suprotnost. Muškarci jesu. Svlačionice i muške zabave i bilijarnice i odvojeni skupovi njihovih života odredili su izvestan skup muških karakteristika u kojima nije bilo mesta za pesništvo niti bilo šta suptilno. Otuda, ako je erotika bila nešto suptilno, oblik umetnosti za sebe, za koji je Frančeska znala da jeste, za nju nije bilo mesta u potki njihovih života. Tako se poremećena i usvojena mudra igra koja ih je držala odvojenim nastavljala, dok su žene uzdisale i okretale lica zidu u noćima u okrugu Medison.

Nešto u umu Roberta Kinkejda je sve to implicitno razumelo. Bila je u to sigurna.

Odlazeći u spavaću sobu i brišući se ubrusom, primetila je da je tek prošlo deset. Još uvek toplo, ali ju je kupanje rashladilo. Iz plakara je izvadila novu haljinu.

Povukla je dugu kosu unazad i učvrstila je srebrnom šnalom. Srebrne minđuše sa širokim alkama i labava srebrna narukvica, koju je takođe kupila tog jutra u De Moinu.

Ponovo parfem *Pesma vetra*. Malo ruža na visoke jagodice latinskog lica, nijansa roze svetlija od haljine. Preplanula boja od rada napolju u šorcju i gornjem delu do stomaka, isticala je odeću. Vitke noge koje su se pojavljivale ispod ruba izgledale su baš dobro.

Okrenula se prvo na jednu stranu, zatim na drugu, gledajući se u ogledalu na stočiću. Pomislila je, *to je otprilike najbolje što mogu da uradim*. A zatim, zadovoljna, reče poluglasno: *Ipak je prilično dobro*.

Robert Kinkejđ je ispijao svoje drugo pivo i ponovo pakovao aparate kada je došla u kuhinju. Pogledao ju je.

- Isuse - rekao je tiho. Sva osećanja, sve potrage i razmišljanja i osećanje i potraga i razmišljanje celog života došli su zajedno u tom trenutku. I on se zaljubi u Frančesku Džonson, farmersku ženu iz okruga Medison u Ajovi, koja je odavno otišla iz Napulja.

- Mislim - glas mu je malo podrhtavao, malo je bio hrapav - ako vam ne smeta moja iskrenost, izgledate prekrasno. Prekrasno *da svi u kraju zauraju*. Ozbiljno. Frančeska, elegantni ste u velikom stilu, u pravom smislu te reči.

Mogla je da kaže da je njegovo mišljenje bilo stvarno. Uživala je u njemu, kupala se u njemu, pustila da se kovitla iznad nje i u porama njene kože kao nežno ulje sa ruku nekog božanstva odnekud, koje ju je napustilo godinama ranije a sada se vratilo.

I uhvaćena u tom trenutku ona se zaljubi u Roberta Kinkejđa, fotografa-pisca, iz Belingema, u državi Vašington, koji je vozio stari kamionet po imenu Heri.

Prostor da ponovo zaigraš

Tog utorka uveče, avusta 1965, Robert Kinkejd je netremice gledao u Frančesku Džonson. Ona mu je uzvraćala pogled. Na tri metra udaljenosti gledali su jedno drugo, postojano, blisko i nerazmrsivo.

Zazvonio je telefon. Još uvek gledajući u njega, nije se pokrenula ni na prvo niti na drugo zvono. U dugotrajnoj tišini posle drugog zvona i pre trećeg, duboko je uzdahnio i pogledao dole na svoje torbe sa foto-aparatima. Tada je mogla da ode preko kuhinje ka telefonu koji je visio na zidu tačno iza njegove stolice.

- Džonson... Zdravo Mardž. Da, dobro sam. Četvrtak uveče? - računala je; rekao je da će ostati ovde nedelju dana, došao je juče, danas je tek utrak. Lako se odlučila da slaže.

Stajala je pored vrata trema, s telefonom u levoj ruci. On je sedeo dovoljno blizu da ga dodirne, okrenut leđima. Pružila je desnu ruku i položila je na njegovo rame na opušten način koji neke žene imaju sa muškarcima do kojih im je stalo. Za samo dvadeset četiri sata njoj je stalo do Roberta Kinkejda.

- Oh, Mardž, zauzeta sam tada. Idem u kupovinu u De Moin. Dobra prilika da obavim dosta stvari koje sam odlagala. Znaš, sad kad Ričard i deca nisu tu.

Ruka joj je nepomično ležala na njemu. Mogla je da oseti mišić kako igra od njegovog vrata duž ramena, baš iza ključne kosti. Gledala je dole na gustu sedu kosu, sa pravilnim razdeljcima. Videla kako prelazi preko okovratnika. Mardž je i dalje brbljala.

- Da, Ričard je maločas zvao... Ne, ocenjivanje je tek u sredu, sutra. Ričard reče da će da se vrati kući tek u petak kasno uveče. Hoće nešto da vidi u četvrtak. Duga vožnja, pogotovo sa kamionom za stoku... Ne, fudbalski treninzi počinju tek sledeće nedelje. Aha, nedelje. Bar tako je Majki rekao.

Bila je svesna topline njegovog tela kroz košulju. Toplina je dolazila u njenu šaku, dizala se kroz ruku, a odatle se širila kroz nju gde god je želela da ide, bez napora - u stvari, bez kontrole - s njene strane. Bio je nepomičan, ne želeći da načini ikakav šum koji bi mogao da natera Mardž da se začudi. Frančeska je to razumela.

- Oh, da, to je bio čovek koji je tražio pravac.

Kao što je pretpostavljala, Flojd Klark je otišao pravo kući i rekao svojoj ženi o zelenom kamionetu kojeg je video u dvorištu Džonsonovih dok je juče prolazio.

- Fotograf? Nisam znala. Nisam obratila mnogo pažnju. Mogao je da bude - laži su sada dolazile lakše.

- Tražio je Rozmen Bridž... Je li tako? Aha, snima stare mostove? Pa to je dosta bezopasno.

- Hipik? - Frančeska se zakikotala i pogledala Kinkejdovu glavu kako se polako vrti napred-nazad. - Pa, nisam sigurna kako hipik izgleda. Ovaj momak je bio pristojan. Ostao je samo minut ili dva i odmah otišao... Ne znam da li imaju hipike u Italiji, Mardž. Nisam bila tamo osam godina. Pored toga, kao što rekoh nisam sigurna da bih prepoznala nekog hipika kad bih ga videla.

Mardž je govorila o slobodnoj ljubavi i komunama i drogama o čemu je negde čitala.

- Mardž, upravo sam se spremala da se okupam kad si pozvala, pa je bolje da požurim pre no što se voda ohladi... U redu, pozvaću te uskoro. Zdravo.

Nije joj se dopadalo da skloni ruku sa njegovog ramena, ali nije postojao dobar izgovor da to ne uradi. Tako je otišla do sudopere i uključila radio. Još kantri muzike. Tražila je stanicu dok se nije začuo zvuk velikog orkestra i tu se zaustavila.

- Mandarina - reče ona.

- Šta?

- Pesma. Zove se *Mandarina*. O nekoj Argentinki.

Ponovo govori okolo naokolo. Govori bilo šta, bilo šta. Boreći se za vreme i osećanja svega ovoga, čujući negde u pozadini uma slabi zvuk vrata koja se zatvaraju iza dvoje ljudi u jednoj kuhinji u Ajovi.

Nežno mu se nasmešila.

- Da li ste gladni? Večera je spremna kad god hoćete.

- Bio je dug, dobar dan. Voleo bih još jedno pivo pre no što jedem. Da li hoćete i vi sa mnom? - odugovlačio je, tražeći ravnotežu, gubeći je trenutak za trenutkom.

Htela je pivo. Otvorio je dva i jedno stavio na njen kraj stola. Frančeska je bila zadovoljna kako je izgledala i kako se osećala. Ženstveno. Eto tako se osećala. Lako i toplo i ženstveno. Sela je na kuhinjsku stolicu, prekrstila noge a porub haljine se dosta podigao

iznad njenog desnog kolena. Kinkejd je bio naslonjen na frižider, s rukama preko grudi i *badvajzerom* u desnoj šaci. Bila je zadovoljna što je primetio njene noge, a primetio je.

Primetio je sve na njoj. Ranije je mogao ovo da izbegne, mogao je da ode. Razum je vrištao u njemu. Pusti to, Kinkejde, vrati se na put. Snimaj mostove, idi u Indiju. Zaustavi se usput u Bangkoku i potraži ćerku trgovca svilom koja poznaje svaku tajnu ekstaze starih načina kojoj može da te nauči. Zaplivaj go sa njom u zoru u jezerima u džungli i slušaj njen vrisak u sumrak dok je teraš da potpuno izgubi glavu. Pusti ovo - glas u njegovoj glavi je postao paničan - ovo te prevazilazi.

U međuvremenu, počeo je spori tango. Negde je svirala, mogao je da čuje - stara harmonika. Bilo je to negde daleko pozadi, ili daleko napred, nije mogao da bude siguran. Ipak, muzika se postojano kretala ka njemu. Njen zvuk mu je mutio rasuđivanje i potiskivao njegove mogućnosti ka jedinstvu. Neumoljivo je to činila dok nije ponestalo mesta kud da se ode, sem ka Frančeski Džonson.

- Mogli bismo da igramo, ako hoćete. Muzika je prilično dobra za igranje - reče on na onaj svoj ozbiljan, stidljiv način. Međutim, odmah je upozorio: - Nisam baš neki igrač, ali ako želite, možda bih mogao da izađem na kraj s tim u kuhinji.

Džek je zagrebao po vratima trema želeći da uđe. Mogao je da ostane napolju. Frančeska je samo malo porumenela.

- U redu. Ali ni ja ne igram mnogo... više. Igrala sam kao mlada devojka u Italiji, ali sada najviše za doček Nove godine a i tada samo malo.

Nasmešio se i spustio pivo na kredenac. Ustala je i krenuli su jedno ka drugom. *Ovo je vaš utorak za večernju zabavu sa igrankom od stanice VGN iz Čikaga, rekao je nežni bariton. Vratićemo se posle reklama.*

Oboje su se zasmeljali. Telefoni i reklame. Bilo je nešto što je stalno ubacivalo stvarnost između njih dvoje. Znali su to i ne prozborivši. Ali on je ipak uzeo njenu desnu ruku svojom levom. Lako se naslonio na kredenac ukrštenih nogu, desnom preko leve. Ona je mirovala pored njega, uz sudoperu, gledajući kroz prozor blizu stola, osećajući njegove tanke prste oko svoje šake. Nije bilo vetrića, dok je kukuruz rastao.

- Oh, samo trenutak - neodlučno je izvukla svoju ruku iz njegove i otvorila donji desni ormarić. Izvukla je iz njega dve bele sveće koje je kupila tog jutra u De Moinu zajedno sa malim mesinganim svećnjakom za svaku sveću. Stavila ih je na sto.

Otišao je donde, postavio sveće i zapalio ih dok je ona ugasila svetlo na tavanici. Sada je bilo mračno, sem malih plamenova koji su se dizali pravo gore, jedva poigravajući u noći bez vetra. Prosta kuhinja nikada nije izgledala tako dobro. Muzika je ponovo počela. Na sreću za oboje, bilo je to sporo izvođenje *Jesenjeg lišća*. Osećala se nespretno. On takođe. Ali uzeo ju je za ruku, stavio jednu ruku oko njenog struka, ona mu se primakla i nespretnost je nestala. Nekako je to uspelo na lak način. Rukom oko njenog struka privukao ju je bliže.

Mogla je da ga namiriše, čistog, na sapun i toplog. Dobar osnovni miris civilizovanog muškarca koji je izgledao u nekim svojim delovima kao domorodac.

- Lep parfem - reče on, stavljajući njene ruke sebi na grudi blizu ramena.

- Hvala.

Polako su igrali ne krećući se mnogo ni u jednom pravcu. Mogla je da oseti njegove noge uz svoje, dok su im se stomaci povremeno dodirivali. Pesma se završila, ali on je i dalje držao uz sebe, mrmljajući melodiju koja je upravo odsvirana. Stajali su tako dok nije počela sledeća pesma. Automatski je poveo u nju i plesanje se nastavilo dok su zrikavci okolo žalili što dolazi septembar. Mogla je da oseti mišiće njegovog ramena kroz tanku pamučnu košulju. Bio je stvaran, stvarniji od ičega što je poznavala. Malo se savio da bi stavio obraz uz njen. Jednom je, za vreme koje su proveli zajedno, govorio o sebi kao jednom od poslednjih kauboja. Sedeli su na travi kod pumpe. Nije razumela i zatražila je da to objasni.

- Postoji neka vrsta muškarca koja zastareva - rekao je. - Ili je vrlo blizu toga. Svet se organizuje, suviše se organizovao za mene i neke druge ljude. Sve na svoje mesto i mesto za sve. Pa, priznajem da je moja fotografska oprema dobro organizovana ali govorim o nečemu više od toga. Pravila i pravilnici i zakoni i društvene konvencije. Hijerarhije vlasti, mreže kontrole, dugoročni planovi i budžeti. Moć korporacija, verujemo u *Bad*. Svet izgužvanih odela i

nalepnica. Nisu svi muškarci takvi. Neki će uspeti u svetu koji dolazi. Neki, možda samo nekolicina nas neće. Možete to da vidite po kompjuterima i robotima i onome što nagoveštavaju. U starijim svetovima postojale su stvari koje smo mogli da radimo, za koje smo bili stvoreni, koje niko, niti ikakva mašina nije mogla da uradi. Mi trčimo brzo, mi smo snažni i brzi, agresivni i tvrdi. Data nam je hrabrost. Možemo daleko da bacimo koplje i da se borimo u borbi prsa u prsa. Najzad, kompjuteri i roboti će upravljati. Ljudska bića će upravljati tim mašinama ali to ne zahteva hrabrost ni snagu, niti bilo koju od tih osobina. U stvari, muškarci su nadživeli svoju upotrebljivost. Trebaju vam jedino banke sperme da biste održali vrstu a one se sada stvaraju. Žene kažu da su većina muškaraca očajni ljubavnici, tako da nije velika šteta zameniti seks naukom. Odustajemo od slobodnog prostora, organizujemo se, gušimo svoje emocije. Efikasnost i delotvornost i svi oni drugi delovima intelektualnih smicalica. A s nestankom slobodnog prostora, nestaje kauboj, zajedno sa planinskim lavom i sivim vukom. Nema više mnogo prostora za putnike. Ja sam jedan od poslednjih kauboja. Moj posao mi omogućava neku vrstu slobodnog prostora. Koliko danas možete da nađete. Nisam tužan zbog toga. Pretpostavljam da možda osećam pomalo čežnju. Ali to je moralo da se desi, to je jedini način kojim ćemo sprečiti samouništenje. Ja tvrdim da su muški hormoni konačni uzrok nevolja na ovoj planeti. Jedno je bilo savladati drugo pleme ili drugog ratnika. Sasvim nešto drugo je kad imate projekte. Takođe je nešto sasvim drugo kad imate moć da uništite prirodu kao što mi to radimo. Rejčel Karson je u pravu. Takođe su bili u pravu Džon Mjuir i Oldo Liopold^[2]. Prokletstvo modernih vremena je nadmoć muških hormona na mestima gde mogu da naprave dugotrajnu štetu. Čak i kad ne govorimo o ratovima između zemalja ili napadima na prirodu, i dalje postoji agresivnost koja nas drži odvojenim jedne od drugih i problema koje treba da rešimo. Treba nekako da sublimišemo te muške hormone ili da ih bar stavimo pod kontrolu. Možda je vreme da odbacimo detinjstvo i odrastemo. Do đavola, ja to shvatam. Ja to priznajem. Ja samo pokušavam da napravim neke dobre slike i izađem iz života pre no što postanem potpuno zastareo ili napravim neku ozbiljnu štetu.

Godinama je razmišljala o onome što je rekao. Nekako joj je to izgledalo ispravno na površini. Ipak, neki njegovi načini su protivrečili onome što je govorio. Bilo je neke pritajene agresivnosti u njemu ali je izgledalo da može da je kontroliše, da je uključi i da je zatim oslobodi kada zaželi. Obe te stvari su je zbunjivale i privlačile, neverovatna snaga, ali kontrolisana, odmerena snaga, nalik streli koja je bila pomešana sa toplinom i bez nagoveštaja zla.

Tog utorka uveče, postepeno i bez plana, sve više su se bližili jedno drugom igrajući u kuhinji. Frančeska se bila pritisla uz njegove grudi i pitala se da li on može da oseti njene dojke kroz haljinu i košulju i bila je sigurna da može.

Činilo joj je dobro da ga oseća. Htela je da ovo potraje večno. Još starih pesama još igranja, još njegovog tela uz njeno. Ponovo je postala žena. Ponovo je nastao prostor za igranje. Na polagani, postojani način okrenula se domu, ka mestu na kojem nikada nije bila.

Bilo je vruće. Dizala se vlaga, a daleko na jugozapadu je zagrmelo. Moljci su se lepili za mreže, gledajući sveće u poteri za vatrom.

Sada se zaljubljuvao u nju. I ona u njega. Odvojila je obraz od njegovog, pogledala ga tamnim očima, on je poljubio, ona je uzvratila poljubac, dugotrajno nežno ljubljenje, reka ljubljenja.

Njene ruke obuhvatiše mu vrat. Levom rukom je držao za struk na leđima, dok je drugom prelazio preko njenog vrata, obraza i kose. Tomas Volf je govorio o *duhu stare žudnje*. Duh se uskomešao u Frančeski Džonson. U oboma.

Sedeći kraj prozora na svoj šezdeset sedmi rođendan, Frančeska je posmatrala kišu i sećala se. Odnela je rakiju u kuhinju i zastala za trenutak, buljeći tačno u ono mesto na kojem su njih dvoje stajali. Osećanja u njoj su je preplavila kao i uvek. Dovoljno jaka da se tokom godina usuđivala da radi ovo u pojedinostima samo jednom godišnje ili bi se njen um na neki način raspao od pukog emocionalnog batinjanja od svega toga.

Njeno uzdržavanje od sećanja bila je stvar preživljavanja. Iako su poslednjih nekoliko godina pojedinosti dolazile sve češće. Prestala je da pokušava da zaustavi dolazak sećanja. Slike su bile jasne, i stvarne, i prisutne. I tako udaljene u prošlosti. Dvadeset dve godine

u prošlosti. Međutim, polako su postajale još jednom njena stvarnost, jedina u kojoj joj je bilo stalo da živi.

Znala je da ima šezdeset sedam godina i prihvatila je to, ali nije mogla da zamisli Roberta Kinkejda da ima skoro sedamdeset pet. Nije mogla da misli na to, nije mogla to da zamisli, čak ni da zamisli da to zamišlja.

Bio je ovde s njom, baš u ovoj kuhinji, u beloj košulji, s dugom sivom kosom, u pantalonama kaki boje, smeđim sandalama, srebrnom narukvicom i srebrnim lančićem oko vrata. Bio je ovde s rukama oko nje.

Konačno se odvojila od njega, od mesta gde je stajao u kuhinji, uzela ga za ruku vodeći ga ka stepenicama, gore na sprat, pored Kerolajnine sobe, pored Majklove sobe u svoju sobu, gde je upalila malu lampu za čitanje pored kreveta.

Sada, posle svih tih godina, Frančeska je ponela rakiju koračajući sporo uza stepenice dok joj je desna ruka ostala pozadi da bi dovela sećanje na njega, gore uz stepenice i hodnikom u spavaću sobu.

Fizičke slike su bile upisane u njen um tako jasno da su mogle biti njegove fotografije, oštre kao oštrica brijača. Setila se sekvence kao iz sna, odeće koju su skidali i njih dvoje, goli u krevetu. Setila se kako se držao tačno iznad nje pokrećući svoje grudi polako uz njen stomak i preko njenih dojki. Kako je to radio ponovo, i ponovo, kao ritualno udvaranje neke životinje u nekom starom tekstu iz zoologije. Kada je došao preko nje, naizmenično je ljubio njene usne i uši ili je jezikom prelazio po njenom vratu, ližući je kao što bi to činio neki fini leopard u visokoj travi na pašnjaku.

On je bio životinja. Gipka, tvrda, muška životinja koja nije činila ništa otvoreno da bi njome dominirala a ipak je dominirala nad njom potpuno, na isti način na koji je ona želela da se to desi tog trenutka.

Ali bilo je to mnogo više od fizičkog, iako je činjenica da je mogao neumorno da vodi ljubav dugo vremena bila deo toga. Voleti ga bilo je - to joj je sada zvučalo skoro otrcano, s obzirom na pažnju koju je obraćala na takve stvari tokom poslednje dve decenije - duhovno. Bilo je duhovno, ali nije bilo otrcano.

Usred toga, vođenja ljubavi, šapnula mu je rekavši sve jednom rečenicom: *Roberte, toliko si snažan da je to zastrašujuće. Bio je*

snažan u fizičkom smislu ali je koristio snagu oprezno. Međutim, bilo je nešto više od toga.

Seks je bio jedna stvar. U vreme pošto ga je srela, navikla se na očekivanja - ili mogućnost - nečeg prijatnog, prekidanje rutine bubnjajuće istovetnosti. Nije računala na njegovu čudnovatu snagu.

Bilo je skoro kao da je uzeo u svim njenim dimenzijama. To je bilo zastrašujuće. U početku nikada nije sumnjala da bi jedan njen deo mogao da ostane udaljen od njega, ma šta ona i Robert Kinkejd radili, deo koji je pripadao njenoj porodici i životu u okrugu Medison.

Međutim, on je jednostavno uzeo to, sve to. Trebalo je da zna kada je prvi put izašao iz kamioneta i pitao za pravac. Tada je bila nalik šamanu i njena prvobitna procena je bila tačna.

Vodili bi ljubav jedan sat, možda više, zatim bi se on polako odvojio i pogledao je, paleći cigaretu za sebe i nju. Ili bi ponekad samo ležao pored nje, dok bi mu se jedna ruka stalno kretala po njenom telu. Zatim bi bio ponovo u njoj, šapućući nežne reči u njeno uho dok bi je voleo, ljubeći je između rečenica, između reči, s rukom oko njenog struka, privlačeći je u sebe i sebe u nju.

Ona bi počela da se okreće u svom umu, dublje dišući, puštajući ga da je odvede tamo gde je živeo, a živeo je na čudnovatim, progonjenim mestima, daleko izvan grančica Darwinove logike.

S licem zarivenim u njegov vrat i kožom uz njegovu, mogla je da namiriše reke i dim od drveta, da čuje vozove kako se puše izlazeći iz stanica u zimu, u davnim noćima, mogla je da vidi putnike u crnim ogrtačima kako se stalno kreću duž zaleđenih reka i kroz livade u leto, probijajući put ka kraju stvari. Leopard je osvojio, ponovo i ponovo, i još jednom, kao prerijski vetar, dok se ona kotrljala pod njim jašući na tom vetru kao naga devica iz hrama ka slatkim, popustljivim vatrama koje su označavale blagu krivinu zaborava.

I šaputala je nežno i bez daha: Oh, Roberte... Roberte... Gubim se.

Ona koja je prestala da doživljava orgazme pre mnogo godina, imala ih je sada u dugim sekvencama sa polučovekom, *polu nekim drugim stvorenjem*. Pitala ga je o njemu i njegovoj izdržljivosti, a on joj je rekao da može isto tako fizički da dopre do tih mesta u svom umu i da su orgazmi uma imali sopstveni, poseban karakter.

Nije imala pojma na šta misli. Samo je znala da je izvukao neki lanac i obavio ga oko oboje tako čvrsto da bi se ugušila da nije bilo

iskakanja njene slobode iz nje same, koju je osetila.

Noć je odmicala, a veliki spiralni ples se nastavio. Robert Kinkejd je odbacio sav osećaj svega pravolinijskog i krenuo do onog dela sebe koji se bavio samo oblikom, zvukom i senkom. Otišao je dole stazama starih puteva, pronalazeći put sjaju sunčeve svetlosti, mraza koji se topio na letnjoj travi i jesenjem crvenom lišću.

Začula je reči koje joj je šaputao, kao da je neki drugi a ne njegov glas izgovarao te reči. Delove Rilkeove pesme, *Kod starog tornja... Kružio sam hiljadama godina*. Stihovi pesme suncu plemena Navaha. Šaputao joj je vizije koje mu je donela, uskovitlanog peska i purpurnih vetrova i smeđih pelikana koji jašu na leđima delfina, na putu ka severu, duž obale Afrike.

Zvuci, sitni, nerazumljivi zvuci dolazili su iz njenih ustiju dok se izvijala prema njemu. Ali on je taj jezik potpuno razumeo i u toj ženi ispod njega, sa stomakom uz njen stomak, duboko u njoj, završilo se dugo traganje Roberta Kinkejda.

Konačno je znao smisao svih malih otisaka stopala na svim napuštenim plažama po kojima je ikada hodao, svih tajnih tereta koji su prenosili brodovi koji nikada nisu jedrili, svih prekrivenih lica koja su ga posmatrala dok je prolazio vijugavim ulicama gradova u sumrak.

I kao veliki lovac na staro koji je proputovao duge milje i sada vidi svetlost svojih logorskih vatri, nestala je njegova usamljenost. Najzad. Najzad. Dospeo je tako daleko... tako daleko. I ležao je preko nje, savršeno oblikovan i nepromenljivo celovit u svojoj ljubavi prema njoj. Najzad.

Pred jutro, podigao se malo i rekao gledajući je pravo u oči:

- Frančeska, zbog ovoga se nalazim u ovo vreme na ovoj planeti. Ne zato da bih putovao ili slikao nego da bih tebe voleo. Sada to znam. Padao sam sa ivice velikog, visokog mesta, negde daleko u vremenu, mnogo godina pre nego što sam živeo u ovom životu.

- I kroz sve te godine, padao sam ka tebi.

Kada su sišli, radio je i dalje bio uključen. Došla je zora, ali je sunce ležalo iza tankog sloja oblaka.

- Frančeska, moram da te zamolim za uslugu - nasmešio joj se dok se ona bavila lončićem za kafu.

- Da - pogledala ga je. *O Bože, toliko ga volim*, pomislila je, nesigurna, želeći ga još, bez prestanka.

- Uskoči u farmerke i majicu i sandale koje si nosila sinoć. Ništa drugo. Hoću da te slikam kako izgledaš ovoga jutra. Fotografija samo za nas dvoje.

Popela se na sprat, slabih nogu, jer su cele noći bile obavijene oko njega, obukla se i izašla napolje s njim na pašnjak. Tu je načinio sliku koju je gledala svake godine.

Autoput i putnik namernik

Sledećih nekoliko dana Robert Kinkejd je odustao od fotografisanja. A sem neophodnih poslova, koje je svela na najmanju meru, Frančeska Džonson je odustala od farmerskog života. Sve vreme su provodili zajedno, pričajući ili vodeći ljubav. Dva puta kada je ona zamolila, on je svirao na gitari i pevao za nju glasom koji je bio negde između lepog i dobrog, osećajući se malo neugodno, rekavši joj da je ona njegova prva publika. Kada je to rekao, ona se nasmešila i poljubila ga, zatim se prepustila osećanjima, slušajući ga kako peva o kitolovcima i pustinjским vetrovima.

Vozila se s njim u Heriju do aerodroma u De Moinu, odakle je poslao film za Njujork. Uvek je slao prvih nekoliko rolni unapred, kad je bilo moguće, tako da bi urednici mogli da vide šta je uradio i da bi tehničari mogli da provere da li poklopci na njegovom aparatu rade ispravno.

Posle ju je odveo u otmeni restoran na ručak, držeći je za ruku preko stola i gledajući je na svoj uporan način. Kelner se nasmešio gledajući ih samo, nadajući se da će se i on tako jednom osećati.

Divila se razumnosti koju je Robert Kinkejd gajio prema dolasku kraja i lakoći s kojom je to prihvatao. Mogao je da vidi smrt kako se približava kaubojima i drugima kao što su oni, uključujući i njega. I počela je da razumeva na šta je mislio kada je rekao da se nalazi na samom kraju evolucione grane i da je to ćorsokak. Kada je jednom prilikom govorio o onome što je zvao *poslednje stvari*, prošaputao je: *Nikada više, zaplakao je Gospodar Velike Pustinje. Nikada i nikada i nikada ponovo*. Nije video ništa posle sebe na grani. Njegova vrsta je izumrla.

U četvrtak su razgovarali pošto su vodili ljubav posle podne. Oboje su znali da je do tog razgovora moralo da dođe. Oboje su ga izbegavali.

- Šta ćemo da radimo? - reče on.

Ćutala je, ćutala je razdirana. Onda tiho, nećujno progovorila:

- Ne znam.

- Vidi, ja ću da ostanem ovde ako hoćeš, ili u gradu ili bilo gde.

Kada se tvoja porodica vrati kući, jednostavno ću da razgovaram sa

tvojim mužem i da mu objasnim kako stoje stvari. Neće biti lako, ali ću to da obavim.

Odmahnula je glavom.

- Ričard ovo nikada ne bi mogao da shvati, on ne misli na taj način. On ne razume čaroliju i strast i sve te druge stvari o kojima govorimo i koje osećamo i nikada neće. To ne znači da je on inferiorna osoba. To je jednostavno suviše daleko od svega što je on ikada osetio ili o čemu je mislio. On ne bi umeo to da razume.

- Da li ćemo onda sve ovo da pustimo? - bio je ozbiljan, nije se smeškao.

- Ni to ne znam. Roberte, na neki čudan način ti me poseduješ. Ja nisam htela da budem posedovana, nije mi to trebalo i znam da ti to nisi nameravao, ali to se desilo. Ne sedim više pored tebe na travi. Ja sam unutra u tebi kao svojevolsjni zatvorenik.

- Nisam siguran da li si u meni, niti da li sam ja u tebi, niti da li te posedujem. Bar ne želim da te posedujem. Mislim da smo oboje u drugom biću koje smo stvorili i koje se zove *mi*.

- Pa, mi nismo stvarno u tom biću. Mi *jesmo* to biće. Oboje smo izgubili sebe i stvorili nešto drugo, nešto što postoji samo kao isprepletano nas dvoje. Hriste, zaljubljeni smo. Duboko, iskreno koliko je uopšte moguće biti zaljubljen. Hajde, putuj sa mnom Francëska. To nije problem. Vodićemo ljubav na pustinjском pesku i piti rakiju na balkonima Mombase, posmatrajući arapske brodove sa trouglastim jedrima kako podižu jedra na prvom jutarnjem vetru. Pokazaću ti zemlju lavova i stari francuski grad u Bengalskom zalivu, sa prekrasnim restoranima na krovu, i vozove koji se penju kroz planinske useke i male krčme koje drže Baski, visoko u Pirinejima. U rezervatu tigrova na jugu Indije postoji posebno mesto na jednom ostrvu, u sredini ogromnog jezera. Ako ne voliš putovanja, negde ću da otvorim prodavnicu i slikam lokalne teme ili portrete ili bilo šta što je potrebno da preživimo.

- Roberte, dok smo vodili ljubav prošle noći, rekao si nešto čega se još sećam. I dalje ti šapućem o tvojoj snazi - i, Bože moj, ti je imaš. Rekao si, *ja sam autoput i putnik namernik i svi jedrenjaci koji su ikada otišli na more*. Bio si u pravu. Tako se ti osećaš, osećaš put u sebi. Ne, više od toga, na neki način koji nisam sigurna da mogu da objasnim, ti jesi put. U pukotini gde iluzija sreće stvarnost, eto tu si ti,

tamo na putu i ti si put. Ti si oni stari ruksaci i stari kamionet po imenu Heri i mlazni avion za Aziju. I ja želim da to budeš. Ako je tvoja evolucionarna grana ćorsokak, kao što ti kažeš, onda hoću da kreneš ka tom kraju punom brzinom. Nisam sigurna da to možeš zajedno sa mnom. Zar ne vidiš, toliko te volim da ne mogu da zamislim da te zadržavam ni za trenutak. Kad bih to uradila bilo bi kao da ubijam divlju, veličanstvenu životinju koja je ti i snaga bi umrla sa njom.

Počeo je da govori, ali ga je Frančeska zaustavila.

- Roberte, nisam sasvim završila. Ako me uzmeš na ruke i odneseš u kamionet i primoraš me da odem sa tobom, neću se ni šapatom požaliti. Isto bi mogao da uradiš i samo govoreći mi. Ali ne verujem da ćeš to da uradiš. Suviše si osećajan, suviše svestan mojih osećanja da bi to učinio. A ja imam osećaj odgovornosti ovde. Da, na neki svoj način ovde je dosadno. Mislím, moj život. Nedostaju mi romantika, erotika, igranje u kuhinji uz svetlost sveća i divno osećanje muškarca koji zna kako da voli ženu. Najviše od svega, nedostaješ mi ti. Ali postoji taj prokleti osećaj odgovornosti koji imam. Prema Ričardu, prema deci. Samo da odem, da odnesem svoje fizičko prisustvo bilo bi dovoljno teško za Ričarda. Samo to bi ga uništilo. Povrh toga, a to je još gore, morao bi da živi ostatak života sa šaputanjima ovdašnjih ljudi. *To je Ričard Džonson. Njegova mala uspaljena žena, Italijanka, pobegla je sa nekim dugokosim fotografom pre nekoliko godina.* Ričard bi patio zbog toga a deca bi čula podrugljivi kikota Vinterseta sve dok ovde žive. I ona bi takođe platila. I zbog toga bi me mrzela. Koliko hoću tebe i koliko želim da budem s tobom i deo tebe, toliko ne mogu da se otcepim od stvarnosti i moje odgovornosti. Ako me primoraš, fizički ili mentalno, da idem s tobom, kao što rekoh malopre, protiv toga ne mogu da se borim. Nemam snage, s obzirom na moja osećanja prema tebi. Uprkos tome što sam rekla da neću da odem s tobom, otišla bih zbog sebične želje prema tebi. Ali molim te, nemoj da me primoravaš. Ne primoravaj me da odustanem od ovoga, od moje odgovornosti. Ne mogu to da uradim i živim misleći na to. Ako bih sada otišla, te misli bi me pretvorile u nešto drugo od one žene koju si zavoleo.

Robert Kinkejd je ćutao. Znao je šta je mislila kada je govorila o putu i odgovornostima i kako bi je krivica preobrazila. Znao je da je ona na neki naćin u pravu. Gledajući kroz prozor borio se u sebi, borio da razume njena osećanja. Poćela je da plaće. Zatim su se dugo drćzali zagrljeni. I on joj je proćaptao:

- Jedno moram da kaćem, samo jedno, neću to više nijednom da kaćem, nikome i molim te da se setiš toga: u svemiru nesigurnosti, ova vrsta izvesnosti dolazi samo jednom i nikada više, bez obzira koliko ćivota ćivić.

Ponovo su vodili ljubav te noći, tog ćetvrtka noću, lećeći zajedno dugo poćto je sunce izaćlo, dodirujući se i ćapućući. Franćeska je malo spavala a kada se probudila sunce je bilo visoko i već vrelo. Ćula je jedna od vrata na Heriju kako ćkripe i bacila na sebe neku odeću.

Kada je sićla, on je napravio kafu i sedeo za kuhinjskim stolom pućeći. Osmehnuo se. Prećla je preko sobe i zakopala lice u njegov vrat, prste u njegovu kosu, dok su mu ruke bile oko njenog struka. Okrenuo ju je i stavio sebi u krilo dodirujući je.

Najzad je ustao. Obukao je stare farmerke, sa narandćastim tregerima koji su prelazili preko koćulje kaki boje, u ćizmama *Red Ving* koje su bile ćvrsto ućnirane i sa ćvajcarskim perorezom za opasaćem. Fotografski prsluk je visio preko stolice, kabl za okidanje je izvirivao iz dćepa. Kauboj je pripremio sedlo.

- Bolje da krenem.

Klimnula je glavom i zaplakala. Videla je suze u njegovim oćim, ali on se i dalje smećio tim svojim malim osmehom.

- Da li je u redu ako ti pićem neki put? Źelim da ti bar poćaljmem jednu ili dve fotografije.

- U redu je - reće Franćeska, brićući oći o ubrus koji je visio sa vrata kredenca. - Naći ću neki izgovor ćto dobijam poćtu od fotografa hipika, samo da je ne bude previće.

- Imać moju adresu u Vaćingtonu i telefon, je li tako? Ako ja nisam tamo, zovi u kancelariju *Nećene/ Dćiogrefika*. Evo, ovde ću da ti napiće broj - napisao ga je na belećnici pored telefona, oćkinuo list i prućio joj ga. - Ili uvek moćeć da naćeć broj u ćasopisu. Traći urednićtvo. Oni većinom znaju gde sam. Ne oklevaj ako hoćeć da me vidić ili samo da razgovarać. Zovi me na moj raćun bilo gde na

svetu, tako se razgovor neće pojaviti na tvom računu. A ja ću da budem ovde još nekoliko dana. Razmisli o onome što sam ti rekao. Mogu da budem ovde, sredim stvari po kratkom postupku i možemo zajedno da se odvezemo na severozapad.

Frančeska nije ništa rekla. Znala je da bi mogao stvarno da sredi stvar po kratkom postupku. Ričard je bio pet godina mlađi od njega, ali se nije mogao porediti ni intelektualno ni fizički sa Robertom Kinkejdom. Kliznuo je u svoj prsluk. Razum ju je napustio, prazan, vrteći se.

- *Ne odlazi, Roberte Kinkejdu* - mogla je da čuje sebe kako odnekud iznutra plače.

Držeći je za ruku otišao je kroz zadnja vrata ka kamionetu. Otvorio je vrata sa strane vozača, stavio nogu na papučicu, zatim sišao i ponovo je grlio nekoliko minuta. Nijedno nije govorilo, samo su stajali tamo, šaljući, primajući, utiskujući osećaj jedno u drugo, neizbrisivo, ponovo učvršćujući odstojanje tog posebnog bića o kojem je govorio.

Poslednji put je pustio i ušao u kamionet, sedeći u njemu s otvorenim vratima. Suze su mu tekle niz obraze. Suze su joj tekle niz obraze. Polako je zatvorio vrata, dok su šarke škripale. Heri je bio neodlučan da startuje, kao uvek, ali je mogla da čuje kako njegova čizma pritiska gas i stari kamionet je najzad popustio.

Ubacio je unazad sedeći sa pritisnutim kvačilom. Prvo ozbiljno, a zatim malo se smešeći, pokazivao je na stazu.

- Put, znaš. Sledećeg meseca biću na jugoistoku Indije. Da li želiš dopisnicu odande?

Nije mogla da govori, ali je rekla *ne*, vrteći glavom. Bilo bi previše za Ričarda kad bi to našao u poštanskom sandučetu. Znala je da Robert razume. Klimnuo je.

Kamionet je otišao unazad u gumno, škripeći po šljunku, dok su se pilići raspršili pred njegovim točkovima. Džej je lajući odjurio jedno pile u šupu za mašine.

Robert Kinkejdu joj je mahnulo kroz otvoren prozor na suvozačevoj strani. Mogla je da vidi sunce kako sija na njegovoj srebrnoj narukvici. Dva gornja dugmeta na košulji su mu bila otvorena.

Krenuo je niz stazu. Frančeska je i dalje brisala suze, pokušavajući da vidi, dok je sunčeva svetlost stvarala čudnovate kocke od njenih suza. Kao što je uradila prve noći kad su se sreli, požurila je ka

početku staze i posmatrala stari kamionet kako usput odskače. Na kraju staze, kamionet se zaustavio, vozačeva vrata se otvoriše dok je on izašao na papučicu. Mogao je da je vidi na trideset metara pozadi, kako izgleda mala sa te daljine.

Stajao je tamo i buljio, dok je Heri nestrpljivo radio na vrućini. Nijedno se nije pokrenulo, već su se pozdravili. Samo su se gledali - žena farmera iz Ajove i stvorenje na kraju svoje evolucione grane, jedan od poslednjih kauboja. Stajao je tamo četrdeset sekundi, njegovim fotografskim očima ništa nije promaklo, dok je stvarao sopstvenu sliku koju nikada neće izgubiti.

Zatvorio je vrata, promenio brzinu i ponovo zaplakao dok je skretao ulevo, na okružni put ka Vintersetu. Pogledao je unazad baš pre no što je šumarak na severozapadnoj ivici farme zatvorio vidik i video je kako sedi ukrštenih nogu sa glavom u rukama, u prašini na početku staze.

* * *

Ričard i deca su došli predveče s pričama o sajmu i trakom koju je bik osvojio pre no što je prodat klanici. Kerolajn je odmah otišla do telefona. Bio je petak i Majki se odvezao kamionetom u grad da bi radio one stvari koje sedamnaestogodišnji mladići rade petkom - uglavnom da visi na trgu i priča ili više za devojkama koje prolaze u automobilima. Ričard je uključio televizor govoreći Frančeski kako je dobar kukuruzni hleb dok je jeo komad sa buterom i javorovim sirupom. Sela je na ljuljašku na prednjem tremu. Ričard je izašao pošto se završio njegov program, u deset sati. Ispružio se i rekao:

- Baš je dobro kad si kod kuće? - Zatim je nastavio, gledajući u nju:
- Jesi li dobro, Freni? Izgledaš mi malo umorna ili dremljiva ili tako nešto?

- Da, sasvim sam dobro, Ričarde. Dobro što ste se vratili živi i zdravi.

- Pa, umorio sam se, bila je to duga nedelja na sajmu i sav sam slomljen. Hoćeš da dođeš, Freni?

- Neću, još malo. Nekako je lepo ovde napolju, mislim da ću samo da sedim još neko vreme.

Bila je umorna, ali se takođe bojala da bi Ričard mogao da poželi da vodi ljubav sa njom. Jednostavno ne bi mogla noćas to da izdrži. Mogla je da čuje kako hoda po njihovoj spavaćoj sobi, iznad nje, dok se ona ljuljala napred-nazad na ljuljašci, bosih nogu na podu trema. Iz zadnjeg dela kuće mogla je da čuje Kerolajnin radio kako svira.

Sledećih nekoliko dana je izbegavala da ide u grad, sve vreme svesna da je Robert Kinkejd udaljen samo nekoliko milja. Iskreno, nije mislila da bi mogla da se obuzda ako bi ga videla. Mogla bi da pojuri ka njemu i kaže: *Sad! Sad moramo da odemo!* Prkosila je opasnosti kad ga je videla kod Sedar Bridža, ali je sada postojala suviše velika opasnost kad bi ga ponovo videla.

Do utorka se smanjila zaliha namirnica i Ričardu je bio potreban deo za beračicu kukuruza koju je popravljao. Dan je bio tužan, uz stalnu kišu, retku maglu, svež za avgust. Ričard je kupio deo za mašinu i popio kafu sa drugim muškarcima u kafiću dok je ona kupovala namirnice. Znao je njen raspored i čekao ju je ispred bakalnice kada je završila. Iskočio je noseći kačket *Elis-Calmers* i pomogao joj da utovari kese u *Fordov* kamionet, na sedište i oko njenih kolena. A ona je pomislila na tronošce i ruksake.

- Treba da odjurim ponovo do prodavnice sa delovima. Zaboravio sam još jedan deo koji bi mogao da mi zatreba.

Odvezli su se na sever autoputem 169 koji je bio glavna ulica Vinterseta. Jedan blok južnije od *Teksakove* benzinske pumpe ugledala je Herija kako se kotrljajući udaljava od pumpe ka putu ispred njih, dok su mu radili brisači.

Slučaj ih je doveo tačno iza starog kamioneta tako da je sedeći visoko u *fordu* mogla da vidi crnu ceradu čvrsto uvezanu pozadi, ispod koje su se videli obrisi kofera i kutije za gitaru učvršćenih za rezervnu gumu koja je ležala postrance. Zadnji prozor je bio isprskan kišom ali je deo njegove glave bio vidljiv. Nagao se kao da hoće da uzme nešto iz ladice; pre osam dana kada bi to uradio ruka bi mu prešla preko njene noge. Pre nedelju dana bila je u De Moinu i kupovala roze haljinu.

- Taj kamionet je daleko od svoje kuće - primeti Ričard. - Država Vašington. Izgleda kao da ga vozi žena, duga kosa u svakom slučaju. Ali kad opet pomislim, kladio bih se da je to onaj fotograf o kome su mi pričali u kafiću.

Pratili su Roberta Kinkejda nekoliko blokova na sever gde se put 169 ukrštao sa 92-kom koja je išla sa istoka na zapad. Bila je to raskrsnica sa veoma velikim prometom u svim pravcima, još teža zbog kiše i magle koja se zgusnula. Stajali su tamo možda dvadeset sekundi. Bio je ispred, samo deset metara od nje. Još je mogla to da uradi. Da izađe i otrči do desnih vrata na Heriju, popne se preko ruksaka i ručnog frižidera i tronošca. Otkako se Robert Kinkejd odvezao od nje prošlog petka, shvatila je da je, uprkos tome koliko je tada mislila da joj je stalo do njega, ipak veoma potcenila svoja osećanja. To nije izgledalo moguće ali je bilo istina. Počela je da razume ono što je on već razumeo. Ali, sedela je zamrznuta svojim odgovornostima, buljeći u zadnji prozor pomnije no što je ikada gledala u bilo šta u svom životu. Upalio je levi migavac. Za trenutak će da ode. Ričard je tražio stanicu na radiju svog *forda*. Počela je da vidi stvari usporeno, nekim čudnovatim trikom svog uma. Došao je na red da skrene, i polako... polako... ušao je s Herijem u raskršće - mogla je da zamisli njegove duge noge kako pritiskaju kvačilo i gas i mišiće njegove podlaktice kako se zatežu dok je menjao brzine - skrećući sada ulevo na 92- ku ka Kaunsil Blafsu, Crnim brdima i severozapadu... polako... polako... stari kamionet se okrenuo... tako polako se okrenuo kroz raskrsnicu, upirući nos ka zapadu.

Žmirkajući kroz suze i kišu i maglu, jedva je mogla da razazna izbledelu crvenu boju na vratima: *Kinkejd fotografije - Belingem, Vašington*. Spustio je prozor da bi lakše video dok je okretao. Skrenuo je za ugao i ona je mogla da vidi njegovu kosu kako leprša dok je počinjao da ubrzava niz 92-ku, ka zapadu, podižući prozor dok je vozio.

- Oh, Hriste, oh. Bože, svemogućí... ne! - reči su bile u njoj. - Roberte, nisam bila u pravu, nije trebalo da ostanem... ali ne mogu da idem... Dopusti mi da ti još jednom kažem... zašto ne mogu da odem... Reci mi još jednom zašto treba da idem.

I začula je njegov glas kako se vraća niz autoput: U svemiru nesigurnosti, ovakva vrsta izvesnosti dolazi samo jednom i nikada više, bez obzira koliko života da živiš.

Ričard je prevezao kamionet preko raskrsnice, ka severu. Za trenutak je pogledala pored njegovog lica ka Herijevim crvenim zadnjim svetlima koja su se udaljavala kroz maglu i kišu. Stari

kamionet marke *ševrolet* izgledao je mali pored ogromnog kamiona sa prikolicom koji je tutnjao u Vinterset, prskajući talas vode sa puta preko poslednjeg kauboja.

- Zbogom, Roberte Kinkejdu - prošaputa ona i poče otvoreno da plače.

Ričard je pogleda.

- Šta nije u redu, Freni? Hoćeš li *molim te* da mi kažeš šta nije u redu s tobom?

- Ričarde, samo mi je potrebno neko vreme samo za mene. Biće mi dobro za nekoliko minuta.

Ričard je podesio stanicu sa podnevnim izveštajima o cenama stoke, pogledao u nju i odmahnuo glavom.

Pepeo

U okrug Medison je stigla noć. Bila je 1987, njen šezdeset sedmi rođendan. Frančeska je ležala na krevetu dva sata. Mogla je da vidi, dodirne, namiriše i čuje sve ono od pre dvadeset dve godine. Sećala se i ponovo se sećala. Slika crvenih zadnjih svetala koja se kreću ka zapadu putem 92 po kiši i magli, zadržala se u njoj više od dve decenije. Dotakla je svoje dojke i mogla da oseti mišiće njegovih grudi kako prelaze preko njih. Bože, toliko ga je volela. Volela ga je tada, više nego što je mislila da je moguće, a sada ga voli još više. Dala bi sve za njega sem da uništi svoju porodicu, a možda i sebe.

Sišla je niz stepenice i sela za stari kuhinjski sto sa pločom od žutog ultrapasa. Ričard je kupio nov sto, insistirao je na tome. Ali ona je takođe zatražila da stari smeste u šupu i ona ga je pažljivo zavila u plastični omot pre no što je sklonjen.

- Uostalom, ne razumem zašto si toliko vezana za taj stari sto - žalio se on dok joj je pomagao da ga iznese. Pošto je Ričard umro, Majki joj je vratio stari sto u kuću i nikada nije pitao zašto hoće taj sto umesto onog novijeg. Samo je upitno pogledao. Nije ništa rekla.

Sada je sela za sto. Zatim je, otišavši do kredenca, spustila dve bele sveće u male mesingane svećnjake. Upalila je sveće i radio, polako tražeći stanicu dok nije našla neku tihu muziku.

Dugo je stajala pored sudopere s glavom malo svijenom nadole, gledajući njegovo lice, i prošaputala: Sećam te se, Roberte Kinkejde. Možda je gospodar Velike pustinje bio u pravu. Možda si ti bio poslednji. Možda su do sada svi kauboji izumrli.

Pre no što je Ričard umro nikada nije pokušala da zove Kinkejda niti da mu piše, iako je godinama svakog dana bila na ivici da to učini. Da je još jednom razgovarala sa njim, otišla bi k njemu. Da mu je pisala, znala je da bi on došao njoj. Eto, toliko je to bilo blizu. Tokom godina nikada je nije pozvao niti ponovo pisao, pošto joj je poslao paket sa fotografijama i rukopis. Znala je da je razumeo kako se oseća i komplikacije koje bi mogao da izazove u njenom životu. U septembru 1965. pretplatila se na *Nešenel Džiogrefik*.

Članak o pokrivenim mostovima se pojavio sledeće godine i u njemu je bio Rozmen Bridž na toploj ranoj svetlosti, onog jutra kada je pronašao njenu poruku. Naslovna strana je bila fotografija sa

konjima koji su vukli seljačka kola ka Hogbek Bridžu. On je takođe napisao i tekst za članak. Na zadnjoj stranici časopisa bila su imena pisaca i fotografa, a povremeno je tu bila i njihova slika. On je ponekad bio tu. Ista duga, srebrna kosa, narukvica, farmerke ili pantalone kaki boje, foto-aparati koji vise sa ramena, izbačene vene na rukama. U Kalahariju, kod zidova Džajpura u Indiji, u kanuu u Gvatemali, na severu Kanade. Put i kauboj.

Isekla ih je i čuvala u plastičnom omotu, sa primerkom časopisa sa pokrivenim mostovima, rukopis, dve fotografije i njegovo pismo. Stavila je omot ispod svog rublja, na mesto gde Ričard nikada ne bi pogledao. I kao neki udaljeni posmatrač koji ga prati tokom godina, posmatrala je kako Robert Kinkejd stari.

Još uvek je tu bio osmejak, čak i dugo, vitko telo sa dobrim mišićima. Međutim, mogla je to da kaže po borama oko njegovih očiju, blagom opuštanju snažnih ramena, laganom udublivanju lica. Mogla je da kaže. Proučavala je to telo pažljivije nego bilo šta drugo u svom životu, pažljivije nego sopstveno telo. I njegovo starenje je teralo da čezne za njim još više, ako je to bilo moguće. Sumnjala je - ne, znala je, da je sam. I bio je.

Pri svetlu sveće, za stolom, proučavala je isečke. Gledao ju je sa dalekih mesta. Došla je do posebne slike iz broja za 1967. Bio je kod reke u istočnoj Africi, gledajući u aparat izbliza, čučajući, pripremajući se da nešto snimi.

Kada je prvi put pogledala taj isečak, pre mnogo godina, mogla je da vidi da je za srebrni lančić oko njegovog vrata sada bio zakačen mali medaljon. Majki je bio na koledžu i, kada su Ričard i Kerolajn otišli u krevet, izvadila je jaku lupu, koju je Majki upotrebljavao za svoju kolekciju maraka kada je bio mali, i prinela je bliže fotografiji.

- Bože moj - uzdahnula je. Na medaljonu je pisalo *Frančeska*. Eto, to je bila mala indiskrecija s njegove strane i ona mu je oprostila smešeci se. Posle toga na svim fotografijama medaljon je uvek bio na srebrnom lančiću.

Posle 1975. nikada ga više nije videla u časopisu. I njegovog potpisa ispod rubrika takođe nije bilo. Pretraživala je svaki broj ali ništa nije našla. Te godine bi mu bilo šezdeset dve godine.

Kada je Ričard umro 1979, kada je bila završena sahrana i deca se vratila svojim kućama, pomislila je da pozove Roberta Kinkejda. Bilo

bi mu šezdeset šest, njoj je bilo pedeset devet. Još je bilo vremena, čak i uz izgubljenih četrnaest godina. Pomno je mislila na to nedelju dana i konačno pozvala broj koji je našla na njegovoj hartiji za pisma.

Srce joj se skoro zaustavilo kada je telefon počeo da zvoni. Začula je kako se diže slušalica i skoro je ispustila. Ženski glas je rekao, *Osiguranje Mekgregor*. Frančeska je klonula ali se dovoljno pribrala da bi zapitala sekretaricu da li je okrenula ispravan broj. Jeste. Frančeska joj se zahvalila i prekinula vezu.

Zatim je pokušala preko Informacija u Belingemu, u državi Vašington.

Nema ga. Pokušala je Sijetl. Ništa. Zatim biro Privredne komore u Belingemu i Sijetlu. Zamolila je da provere imenike tih gradova. Proverili su i on se nije tamo nalazio. Pomislila je da bi mogao da bude bilo gde.

Setila se časopisa, rekao joj je da ga zove tamo. Telefonistkinja je bila ljubazna ali nova i morala je da dozove nekoga da joj pomogne u tom zahtevu. Frančeskin poziv je prebačen tri puta pre no što je razgovarala sa jednim zamenikom urednika koji je bio u časopisu dvadeset godina. Zatim je pitala za Roberta Kinkejda.

Svakako da ga se sećao.

- Pokušavate da ga nađete, a? Bio je đavolski dobar fotograf, da, izvinite na izrazu. Bio je nezgodan, ne na gadan način, ali uporan. On je bio za umetnost radi umetnosti, a to ne ide baš najbolje kod naših čitalaca. Naši čitaoci hoće lepe slike, vešto urađene slike, ali ništa divlje. Uvek smo govorili da je Kinkejd malo čudan, niko od nas ga nije dobro poznao izvan posla koji je za nas obavljao. Ali bio je profesionalac. Mogli smo da ga pošaljemo bilo kud i on bi obavio posao, čak i ako se većinom nije slagao sa odlukama našeg uredništva. Što se tiče njegovog prebivališta, proveravao sam našu arhivu dok smo razgovarali. Napustio je časopis 1975. Adresa i broj telefona koje imam su... - pročitao je informacije koje je Frančeska već imala. Posle toga je prestala da pokušava, uglavnom zato što se bojala onog što je mogla da otkrije.

Polako se prepustila, dopuštajući sebi da misli sve više i više na Roberta Kinkejda. Još je mogla da vozi dovoljno dobro i nekoliko puta godišnje otišla bi do De Moina i ručala u restoranu u koji je

odveo. Prilikom jednog od tih putovanja kupila je beležnicu povezanu kožom sa praznim stranicama. I na tim stranicama je počela da beleži čitkim rukopisom pojedivosti svoje ljubavne priče sa njim i misli o njemu. Bile su joj potrebne skoro tri beležnice pre no što je obavila zadatak sa zadovoljstvom.

Vinterset je napredovao. Postojalo je aktivno umetničko društvo, većinom sastavljeno od žena, a razgovor o popravci starih mostova vodio se već nekoliko godina. Interesantni mladi ljudi su gradili kuće u brdima. Stvari su se opuštale, duga kosa više nije izazivala buljenje, iako su sandale na muškarcima i dalje bile prilično retke i pesnika je bilo malo.

Ipak, sem nekoliko prijateljica, ona se potpuno povukla iz društva. Ljudi su primećivali to i kako je često vide da stoji kod Rozmen Bridža i ponekad kod Sedar Bridža. Stari ljudi često postanu čudni, govorili su i zadovoljavali se tim objašnjenjem.

Drugog februara 1982, kamion preduzeća za dostavljanje paketa kotrljao se uz njenu stazu. Koliko je mogla da se seti, ništa nije naručila. Zbunjena, potpisala je prijem paketa i pogledala adresu: *Fračeska Džonson, RR2, Vinterset, Ajova 50273*. Adresa pošiljaoca je bila neka advokatska firma iz Sijetla.

Paket je bio uredno upakovan i posebno osiguran. Stavila ga je na kuhinjski sto i pažljivo otvorila. Unutra su bile tri kutije, obložene komadićima stiropora. Na jednu kutiju je bio zalepljen mali omot. Na drugu je bila zalepljena poslovna omotnica sa njenom adresom dok je adresa pošiljaoca bila advokatska firma.

Skinula je lepljivu traku sa poslovne omotnice i otvorila je drhteći.

25. januar 1982.

Draga Gospođo Džonson,

Mi zastupamo ostavštinu Roberta L. Kinkejda, koji je nedavno preminuo...

Fračeska je položila pismo na sto. Napolju je sneg vejao preko zimskih polja. Posmatrala ga je kako baca strnjiku, odnoseći sa njom šuške od kukuruza, gomilajući ih u uglu žičane ograde. Još jednom je pročitala iste reči.

- Oh, Roberte... Roberte... ne - tiho je rekla i sagnula glavu. Jedan sat kasnije bila je sposobna da nastavi da čita. Direktan jezik zakona, preciznost reči su je razljutili. *Mi zastupamo...* Advokat koji izvršava obavezu prema klijentu. Ali gde je u tim rečima bila snaga, leopard koji je došao jašući na repu komete, šaman koji je tragao za Rozmen Bridžom po vrelom avgustovskom danu i muškarac koji je stajao na papučici kamioneta po imenu Heri i gledao natrag u nju, dok je umirala u prašini staze jedne farme u Ajovi? Pismo je trebalo da bude dugo hiljadu strana. Trebalo je da govori o kraju evolucionih lanaca i nestanku slobodnog prostora, o kaubojima koji se bore sa žicanim ogradama kao kukuruzne šuške u zimu.

Jedini testament koji je ostavio datiran je 8. jula 1967. Njegova uputstva o predaji priloženih dokumenata vama bila su jasna. Ako ne možemo da vas nađemo, materijale je trebalo spaliti. Takođe u prilogu, u kutiji se nalazi poruka za vas obeležena sa Pismo, koju nam je ostavio 1978. On je zapečatio pismo i ono je ostavljeno neotvoreno. Posmrtni ostaci g. Kinkejda su kremirani. Na njegov zahtev, nigde nije postavljen nikakav znak. Takođe na njegov zahtev njegov pepeo je rasut blizu vaše kuće od strane jednog našeg saradnika. Verujem da se mesto zove Rozmen Bridž. Ako možemo da vam budemo na usluzi, molim ne oklevajte da stupite s nama u kontakt.

Iskreno vaš, Alen B. Kiten, Pravni zastupnik

Uzdahnula je, ponovo obrisala oči i počela da razgleda sadržaj kutije. Znala je šta se nalazi u malom postavljenom omotu. Znala je tako sigurno kao što je znala da će proleće ponovo doći ove godine. Otvorila ga je pažljivo i gurnula ruku u njega. Izvukla je srebrni lančić. Medaljon koji je bio zakačen za njega bio je izgreban i na njemu je pisalo *Frančeska*. Na poleđini, bilo je ispisano najsitnijim slovima: *Ako pronađete, molim pošaljite Frančeski Džonson, RR2, Vinterset, Ajova, SAD.*

Njegova srebrna narukvica je bila uvijena u papirnu maramicu na dnu omota. Zajedno sa narukvicom bilo je parče hartije. Bio je to njen rukopis.

Ako želite večeru, kada lete beli moljci, dođite večeras pošto završite.

Njena poruka sa Rozmen Bridža. Čuvao je čak i to da bi se sećao. Zatim se setila da je to bila jedina njena stvar koju je imao, njegov jedini dokaz da ona postoji, sem varljivih slika na filmovima čija emulzija polako propada. Kratka beleška sa Rozmen Bridža. Bila je izmrljana i isavijana, kao da je dugo nošena u novčaniku. Pitala se koliko je puta pročitao tokom godina, daleko od brda duž Midi Rivera. Mogla je da zamisli kako drži belešku pred sobom pri slaboj svetlosti lampe za čitanje, leteći nekuda bez spuštanja, sedeći na podu brvnare od bambusa u zemlji tigrova i čitajući je pri ručnoj bateriji, savijajući je i sklanjajući je u kišnoj noći u Belingemu, zatim gledajući fotografije žene naslonjene na stub ograde u letnje jutro ili kako u sumrak izlazi iz pokrivenog mosta.

U svakoj od tri kutije nalazio se po jedan foto-aparat sa zakačenim objektivom. Bili su ulubljeni i izgrebani. Okrenuvši jedan mogla je da pročita *Nikon* na viziru i tačno u levom gornjem uglu Nikonove nalepnice slovo *F*. Bio je to aparat koji mu je dodala kod Sedar Bridža. Najzad je otvorila pismo. Bilo je pisano rukom na njegovoj hartiji za pisma i nosilo je datum od 16. avgusta 1978.

Draga Frančeska,

Nadam se da će te ovo pismo naći u dobrom zdravlju. Ne znam kada ćeš ga primiti. Jednom kada mene ne bude. Sada mi je šezdeset pet godina a danas je trinaest godina otkako smo se sreli, kada sam se popeo tvojom stazom tražeći pravac.

Nadam se da ovaj paket ni na koji način neće poremetiti tvoj život. Jednostavno ne bih mogao da podnesem pomisao da aparati stoje u nekoj polovnoj futroli u prodavnici foto-aparata ili u rukama nekog stranca. Do trenutka kada ih budeš dobila, biće u prilično lošem stanju. Ali, nemam nikog drugog da mu ih ostavim i izvinjavam se što te izlažem opasnosti time što ti ih šaljem. Od 1965. do 1975. skoro stalno sam bio na putu. Samo da bih uklonio iskušenje da te zovem ili da dođem po tebe, iskušenje koje sam osećao praktično svakog budnog trenutka u

mom životu, tako da sam preuzeo sve naloge u inostranstvu koje sam mogao da nađem. Bilo je trenutaka, mnogo trenutaka, kada sam rekao, Do đavola s tim. Idem u Vinterset u Ajovi, i ma šta koštalo, vodim Frančesku sa sobom. Ali bih se setio tvojih reči i poštovao tvoja osećanja. Možda si bila u pravu, jednostavno ne znam. Znam da je najteža stvar koju sam ikada uradio i koju ću ikada da uradim bila kada sam se odvezao sa tvoje staze tog vrelog petka ujutro. U stvari, sumnjam da je malo muškaraca ikada učinilo išta teže od toga. Napustio sam Nešenel Džiogrefik 1975. i posvetio ostatak mojih fotografskih godina većinom stvarima po sopstvenom izboru, radeći pomalo gde sam mogao, domaće i stvari po okolini koje me zadržavaju na putu samo nekoliko dana. Bilo je teško finansijski, ali sam se snalazio. Ja se uvek snađem. Veći deo rada obavljao sam u Pjudžet Saundu. Tako mi se sviđa. Izgleda da se muškarci što su stariji sve više okreću vodi. O da, sada imam psa, zlatnog retrievera. Zovem ga Autoput i on putuje sa mnom većinom vremena dok mu glava visi kroz prozor i traga za dobrim snimcima. Godine 1972. sam pao sa stene u Mejnu, u Nacionalnom parku Akadija i slomio članak na nozi. Prilikom pada su se otkinuli lančić i medaljon. Srećom su pali blizu. Ponovo sam ih našao i draguljar je sastavio lanac. Živim sa prašinom na srcu. To je najbolji način da se izrazim. Pre tebe je bilo žena, nekoliko, ali ni jedna posle. Nisam se svesno obavezao na neženstvo, jednostavno nisam zainteresovan. Jednom sam gledao kanadskog gusana čiju su ženku ubili lovci. Znaš, oni imaju jednog partnera za ceo život. Posle toga gusan je danima i danima kružio oko jezera. Kada sam ga video poslednji put, plivao je sam kroz divlji pirinač još uvek tragajući. Pretpostavljam da je ova analogija suviše očigledna za književni ukus ali je to u priličnoj meri slika kako se ja osećam. U svojoj mašti u maglovita jutra ili popodneva dok se sunce odbija o vodu na severozapadu, pokušavam da mislim gde bi mogla da budeš u svom životu i šta li radiš dok mislim na tebe. Ništa komplikovano - izlaziš iz bašte, sediš na ljuljašci na prednjem tremu, stojiš uz sudoperu u kuhinji. Takve stvari. Svega se sećam. Kako si mirisala, kako si imala ukus leta. Osećaj tvoje

kože na mojoj i zvuk tvog šapata dok sam te voleo. Jednom je Robert Pen Voren iskoristio rečenicu svet koji izgleda od Boga zaboravljen. Nije loše, prilično blizu tome kako se osećam ponekad. Ali ne mogu uvek da živim na taj način. Kada takva osećanja postanu suviše jaka, napunim Herija benzinom i odem nekoliko dana na put sa Autoputem. Ne volim da osećam samosažaljenje. Nisam takav. I većinom se tako ne osećam. Umesto toga sam zahvalan što sam te barem našao. Mogli smo da osvetlimo jedno drugo kao dve trunke kosmičke prašine. Bog ili svemir, ili ma šta, izabrao je da obeleži velike sisteme ravnoteže i reda koji ne priznaju vreme na Zemlji. Za svemir četiri dana se ne razlikuju od četiri milijarde svetlosnih godina. Pokušavam da to imam na umu. Ali ja sam - na kraju krajeva - muškarac. I sve filozofske racionalizacije koje mogu da pozovem ne sprečavaju me da te želim, svakog dana, svakog trenutka, nemilosrdni veo vremena, vremena koje nikada ne provodim sa tobom, duboko u mojoj glavi. Volim te duboko i potpuno. I uvek ću te voleti.

Poslednji kauboj, Robert.

P.S. Prošlog leta sam stavio novi motor u Herija i lepo radi.

Paket je stigao pre pet godina. I gledanje njegovog sadržaja je postalo deo njenog rođendanskog rituala. Čuvala je njegove fotoaparate, narukvicu i lančić sa medaljonom u posebnom kovčežiću u plakaru. Ovdašnji stolar je napravio kutiju po njenom nacrtu, od orahovine, sa hermetičkim zatvaračem i postavljenim unutrašnjim odeljcima. *Prilično gizdava kutija*, rekao je. Frančeska se samo nasmešila.

Poslednji deo rituala je bio rukopis. Uvek ga je čitala uz sveću, na kraju dana. Donela ga je iz dnevne sobe i pažljivo položila na žuti ultraplas blizu sveće, zapalila onu jednu cigaretu godišnje, *kemel*, uzela gutljaj rakije i počela da čita.

Pad iz dimenzije 3 - Robert Kinkejd

Postoje stari vetrovi koje još ne razumem, iako sam jahač, čini se večno, po krivini njihovih kičmi. Ulazim u Dimenziju 3, svet odlazi nekud drugde u drugom odsečku stvari, paralelnom sa mnom. Kao da s rukama u džepovima i savijen malo unapred gledam kroz izlog robne kuće, gledajući unutra.

U Dimenziji 3 postoje čudni trenuci. Dolazeći iz Nju Meksika, dugačak, pun kiše, skrećući na zapad od Magdalene, autoput se pretvara u pešačku stazu i stazu životinja. Pređu brisači na mom autu i staza postaje šumovito mesto kuda nikada ništa još nije otišlo. Ponovo brisači i ponovo nešto još dalje unazad. Veliki led, ovog puta. Krećem se kroz kratku travu, odeven u krzno, zamršene kose i s kopljem, mršav i tvrd kao i sam led, sav mišić i nepomirljivo lukav. Prolazim led još dalje unazad, ka merama stvari, duboka slana voda u kojoj plivam, sa škrigama i prekriven krljuštima. Ne mogu da vidim više od toga, sem da je izvan planktona broj nula.

Euklid nije uvek bio u pravu. Pretpostavljao je paralelnost u konstantnom, sve do kraja stvari, ali neeuklidovski način postojanja je takođe moguć, tamo daleko, gde se prave spajaju. Tačka koja nestaje. Privid konvergencije. Da znam da je to više od privida. Ponekad je ukrštanje moguće, prelivanje jedne stvarnosti u drugu. Neka vrsta laganog preplitanja. Ne primarno ukrštanje koje se tka u svetu preciznosti, bez zvuka razboja. Samo... dakle... disanje. Da, to je zvuk toga, možda osećaj toga takođe. Disanje. I polako se krećem preko te druge stvarnosti, i pored nje i ispod nje i oko nje, uvek snagom, uvek uz moć, ipak uvek predajući joj sebe. I to drugo dolazi sopstvenom snagom, predajući sebe meni za uzvrat. Negde, unutar disanja, muzika, i tada počinje čudnovat spiralni ples, uz sopstveni ritam koji obuzdava ledenog čoveka s kopljem i zamršenom kosom. I polako - kotrljajući se i okrećući u adađu, uvek u adađu - ledeni čovek pada... iz Dimenzije 3... u nju.

Na kraju svog šezdeset sedmog rođendana, kada je prestala kiša, Frančeska je stavila plastični omot u donju ladicu pisaćeg stola sa roloom. Odlučila je da je čuva u sefu u banci pošto je Ričard umro, ali ju je donosila kući svake godine u ovo vreme na nekoliko dana. Poklopac na kutiji od orahovine je pokrивao fotoaparate i kutija je

stavljena na policu u plakaru u njenoj spavaćoj sobi. Ranije tog popodneva, posetila je Rozmen Bridž. Sada je izašla na trem, obrisala ljuljašku ubrusom i sela. Bilo je hladno, ali bi ona ipak ostala nekoliko minuta, kao što je uvek radila. Zatim do početka staze. Dvadeset dve godine kasnije, mogla je da vidi kako izlazi iz kamioneta u kasno popodne, pokušavajući da nađe put, mogla je da vidi Herija kako odskaka ka okružnom putu, zatim se zaustavlja, i Roberta Kinkejda kako stoji na papučici gledajući unatrag na stazu.

Frančeskino pismo

Frančeska Džonson je umrla u januaru 1989. Kada je umrla imala je šezdeset devet godina. Te godine Robert Kinkejd bi imao sedamdeset šest. Uzrok smrti je naveden kao prirodan. *Jednostavno je umrla*, rekao je doktor Majklu i Kerolajn. *U stvari, malo smo zbunjeni. Ne možemo da pronađemo nikakav poseban uzrok smrti. Sused je našao srozanu preko kuhinjskog stola.*

U pismu napisanom 1982. njenom advokatu, zatražila je da njeni posmrtni ostaci budu kremirani i pepeo bude rasut kod Rozmen Bridža. Kremacija je bila neuobičajena u okrugu Medison - na neki neodređeni način smatrana je malo radikalnom - njena želja je izazvala velike rasprave u kafiću, na *Teksakovoj* benzinskoj pumpi i u prodavnici rezervnih delova. Njen pepeo je rasut bez prisustva javnosti. Posle pogrebne službe Majki i Kerolajn su se polako odvezli do Rozmen Bridža i izvršili Frančeskina uputstva. Iako se nalazio blizu, most nije imao poseban značaj za porodicu Džonson i oni su se ponovo i ponovo pitali zašto se njihova veoma razumna majka ponašala tako zagonetno i zašto nije zatražila da bude sahranjena pored njihovog oca, kao što je običaj. Posle toga, Majki i Kerolajn su počeli dugotrajno sređivanje stvari iz kuće donevši neka dokumenta iz sefa, pošto ih je pregledao i ovdašnji advokat koji se bavio ostavštinom.

Podelili su dokumenta iz kutije i počeli da ih pretražuju. Plastični omot se nalazio u Kerolajninoj gomili, oko trećine odozdo. Bila je zbunjena kada ga je otvorila i izvadila sadržinu. Pročitala je pismo Roberta Kinkejda pisano Frančeski 1965. Posle toga je pročitala pismo iz 1978, a zatim pismo iz 1982. od advokata iz Sijetla. Najzad je razgledala isečke iz časopisa.

- Majki?

Primetio je mešavinu iznenađenja i zamišljenosti u njenom glasu i odmah pogledao.

- Šta je to?

U Kerolajninim očima su bile suze a glas joj je postao nesiguran.

- Majka je bila zaljubljena u čoveka koji se zvao Robert Kinkejd. Bio je fotograf. Sećaš se kad smo svi morali da pogledamo onaj primerak *Nešenel Džioigrafika* sa pričom o mostovima? On je ovde

fotografisao mostove. I sećaš se kako su onda sva deca govorila o čoveku čudnog izgleda sa foto-aparatima? To je bio on.

Majki se seo preko puta nje, olabavljene kravate sa otvorenim okovratnikom.

- Kaži to ponovo, polako. Ne mogu da verujem da sam te dobro čuo.

Posle čitanja pisma, Majki je pretražio ostavu u prizemlju, zatim se popeo u Frančeskinu spavaću sobu. Nikada ranije nije primetio kutiju od orahovine i otvorio ju je.

- Kerolajn, ovde su njegovi foto-aparati.

Zakačen za jedan kraj kutije bio je zatvoreni omot na kojem je bilo napisano Frančeskinim rukopisom *Kerolajn i Majki*, a između aparata su ležale tri beležnice uvijene u kožu.

- Nisam siguran da sam u stanju da pročitam ono što je u tom omotu - reče Majki. - Pročitaj mi naglas, ako možeš.

Otvorila je omot i pročitala naglas.

7. januar 1987.

Dragi Kerolajn i Majki,

Iako se osećam sasvim dobro, mislim da je vreme da sredim svoje stvari (kako kažu). Ima nešto, nešto veoma važno što treba da znate. Zato vam ovo pišem.

Pošto budete pregledali sef i pronašli veliki plastični omot adresiran na moje ime sa markom iz 1965, sigurna sam da ćete konačno doći do ovog pisma. Ako je moguće, molim vas da sednete za stari kuhinjski sto da ga pročitate. Ubrzo ćete razumeti ovaj zahtev. Teško mi je da ovo pišem sopstvenoj deci, ali moram. Ima nešto što je suviše jako, suviše lepo da bi umrlo sa mnom. A ako želite da znate ko je bila vaša majka, sve dobro i loše, treba da znate ono što ću sada da vam kažem. Pripremite se. Kao što ste već otkrili, njegovo ime je bilo Robert Kinkejd. Srednje slobo je bilo L, ali nikada nisam saznala šta je L značilo. Bio je fotograf i bio je ovde 1965, da bi fotografisao pokrivenne mostove. Sećate se kako je grad bio uzbuđen kada su se slike pojavile u Nešenel Džiogrefiku. Možda se isto tako sećate da sam otprilike u to vreme poželela da dobijam taj

časopis. Sada znate razlog za moje iznenadno zanimanje za njega. Inače, bila sam sa njim (noseći jedan od njegovih ruksaka sa foto-aparatima), kada je fotografisao Sedar Bridž. Razumite, volela sam vašeg oca na tih način. Znala sam to tada, znam to sada. Bio je dobar prema meni, dao mi vas dvoje koje volim. Ne zaboravite to. Međutim, Robert Kinkejd je bio nešto sasvim drugo, kao niko koga sam videla ili čula celog svog života. Za vas je nemoguće da ga potpuno razumete. Prvo, vi niste ja. Drugo, trebalo je da budete pored njega, da ga posmatrate kako se kreće, da ga čujete kako govori da se nalazi na kraju evolucione grane. Možda će beležnica i isecci iz časopisa pomoći, ali čak ni oni neće biti dovoljni. Na neki način, on nije bio sa ove zemlje. Kažem to na najjasniji mogući način. Uvek sam mislila o njemu kao o stvorenju nalik leopardu koje je jahalo na repu komete. Kretao se na taj način, telo mu je bilo takvo. On je nekako spajao ogromnu snagu sa toplinom i nežnošću, a postojao je kod njega i nejasan osećaj tragičnog. Osećao je da postaje izlišan u svetu kompjutera i robota i organizovanog života uopšte. Video je sebe kao jednog od poslednjih kauboja, kako je govorio i govorio je za sebe da je star i izanđao. Prvi put sam ga videla kada se zaustavio i zapitao za pravac ka Rozmen Bridžu. Vas troje ste bili na državnom sajmu Ilinoisa. Verujte mi, nisam tragala okolo za ikakvom avanturom. To mi je najmanje padalo na pamet. Ali kad sam ga pogledala, za manje od pet sekundi znala sam da ga želim, iako ne onoliko koliko sam ga na kraju želela. I molim vas nemojte da mislite o njemu kao o nekom Kazanovi koji juri okolo i iskorišćava devojke sa sela. Uopšte nije bio takav. U stvari, bio je malo stidljiv i ja sam isto toliko bila odgovorna za ono što se desilo koliko i on. U stvari, i više. Poruka zakačena sa narukvicom je ona koju sam ostavila na Rozmen Bridžu da bi je video sutra ujutro pošto smo se prvi put sreli. Pored mojih fotografija koje je snimio to je jedini dokaz koji je imao godinama da stvarno postojim, da nisam samo neki san koji je sanjao. Znam da su deca sklona da misle o svojim roditeljima kao veoma aseksualnim, tako da se nadam da ono što ću reći neće da vas pogodi, a sigurno se nadam da neće uništiti vašu

uspomenu na mene. Robert i ja smo proveli sate u našoj staroj kuhinji. Pričali smo i igrali pri svetlosti sveća. I da, tamo smo vodili ljubav, i u spavaćoj sobi, i na travi pašnjaka i skoro svuda gde možete da zamislite. Bilo je neverovatno, moćno, transcendentalno vođenje ljubavi i trajalo je danima, skoro bez zaustavljanja. Kada sam mislila na njega uvek se mnogo upotrebljavala reč moćno. Jer takav je postao od trenutka kad smo se sreli. Po snazi je bio kao strela. Jednostavno sam bila bespomoćna kada je vodio ljubav sa mnom. Ne slaba, nisam se tako osećala. Jednostavno, pa, preplavljena samo njegovom emocionalnom i fizičkom snagom. Kada sam mu jednom to šapnula, samo je rekao: Ja sam autoput i putnik namernik i sva jedra koja su ikada isplovila na more. Kasnije sam proverila u rečniku. Prva stvar koju ljudi pomisle kada čuju reč peregrin⁽³⁾ je sivi soko. Ali postoje i druga značenja te reči i on je bio svestan toga. Jedno je stranac, tuđinac. Drugo je lutanje ili tumaranje, migracija. Latinski peregrinus, odakle potiče koren reči, označava stranca. On je bio sve to stranac, tuđinac u mnogo širem smislu reči, lualica, a bio je takođe nalik sokolu, kad sada mislim na to. Deco, shvatite da pokušavam da izrazim nešto što ne može da se iskaže rečima. Jedino želim da svako od vas jednog dana ima ono što sam je iskusila; ipak, počinjem da mislim da to nije verovatno. Iako pretpostavljam da nije moderno da se takve stvari kažu u ova prosvećenija vremena, mislim da nije moguće za ženu da ima posebnu vrstu moći koju je Robert Kinkejd imao. Tako Majki tebe to izbacuje. Što se tiče Kerolajn, bojim se da je loša vest da je postojao samo jedan takav i niko više. Da nije bilo vašeg oca i vas dvoje, istog trenutka bih otišla sa njim bilo kud. Pozvao me je da odem, molio me da odem. Ali ja nisam htela, a on je bio suviše osećajna i brižna osoba da bi se ikada posle toga umešao u naše živote. Paradoks je u ovome: da nije bilo Roberta Kinkejda nisam sigurna da bih mogla da ostanem na farmi sve te godine. Za četiri dana on mi je pružio ceo život, svemir i od mojih odvojenih delova stvorio celinu. Nikada nisam prestala da mislim na njega, ni za trenutak. Čak i kada nije bio u mojoj svesti, mogla sam da ga osetim negde, uvek je bio tu. Ali to nikada nije oduzelo ništa od onoga

što sam osećala za vas dvoje i vašeg oca. Misleći samo na sebe u jednom trenutku nisam bila sigurna da sam donela pravu odluku. Ipak moram da budem poštena i da vam kažem odmah na početku, da je Robert bolje razumeo od mene šta smo nas dvoje stvorili jedno drugom. Mislim da sam počela da shvatam značaj toga tek s vremenom, postepeno. Da sam to stvarno shvatila, kada je bio licem u lice sa mnom i zatražio da odem, verovatno bih otišla sa njim. Robert je verovao da je svet postao suviše racionalan, da je prestao da veruje u čaroliju onoliko koliko je morao.

Često sam se pitala da li sam i ja bila suviše racionalna dok sam donosila odluku. Sigurna sam da vam je moj zahtev za sahranu bio neshvatljiv, verovali ste možda da je proizvod smušene starice. Pošto pročitate pismo advokata iz Sijetla pisano 1982. i moje beležnice, shvatićete zašto sam to tražila. Svojoj porodici sam dala svoj život. Robertu Kinkejdu sam dala ono što je ostalo od mene. Mislim da je Ričard znao da ima nečeg u meni do čega ne može da dopre i ponekad se pitam da nije pronašao plastični omot dok sam ga držala kod kuće u ladici. Baš pre no što će umreti, sedela sam s njim u bolnici u De Moinu, i on mi je rekao ovo: Frančeska, znam da si takođe imala i svoje snove. Žao mi je što nisam mogao da ih ispunim. To je bio najdirljiviji trenutak našeg zajedničkog života. Ne želim da se osećate krivim ili da žalite ili bilo šta slično. To mi nije cilj. Jedino želim da znate koliko sam volela Roberta Kinkejda. Osećala sam to iz dana u dan, svih ovih godina, baš kao i on. Iako više nikada nismo razgovarali, ostali smo vezani jedno za drugo tako čvrsto koliko je moguće da dvoje ljudi budu vezani. Ne mogu da nađem reči da to izrazim na odgovarajući način. On je to najbolje izrazio kada mi je rekao da smo prestali da budemo odvojena bića i umesto toga postali treće biće stvoreno od nas dvoje. Nijedno od nas ne postoji odvojeno od tog bića. A to biće je prepušteno lutanju. Kerolajn, sećaš li se užasne svađe koju smo jednom vodile zbog svetloroze haljine u mom plakaru? Videla si je i htela da je obučeš. Rekla si da se ne sećaš da je ja ikada nosim, pa zašto ne bi mogla da se prepravi za tebe. Tu haljinu sam nosila prve noći kada smo Robert i ja vodili ljubav. U

celom svom životu nisam bolje izgledala nego te noći. Haljina je bila moja mala šašava uspomena na to vreme. Zato je nisam nikada ponovo obukla i zato sam odbila da ti je dam da je носиš. Pošto je Robert otišao odavde 1965, shvatila sam da veoma malo znam o njemu, o njegovoj porodici. Iako mislim da sam saznala skoro sve drugo o njemu - sve što se stvarno računalo - za tih nekoliko kratkih dana. Bio je jedina, oba roditelja su mu umrla, a rođen je u jednom gradiću u Ohaju. Čak nisam sigurna da li je pohađao koledž, pa čak ni srednju školu, ali je imao blistavu inteligenciju na sirov, primitivan, skoro mističan način. O da, bio je ratni fotograf sa marincima na južnom Pacifiku za vreme Drugog svetskog rata. Jednom je bio oženjen i razveden, mnogo pre no što je mene sreo. Nije imao dece. Njegova žena je bila neka vrsta muzičara, mislim da je rekao da je bila pevačica folk pesama, a njegova duga odsustvovanja na fotografskim ekspedicijama su jednostavno bila suviše teška za brak. Preuzeo je na sebe krivicu za razlaz. Sem toga, Robert nije imao porodice, koliko ja znam. Molim vas da postanete deo naše porodice, ma koliko vam to u prvom trenutku možda izgledalo teško. Ja sam bar imala porodicu, život sa drugima. Robert je bio sam. To nije bilo pravedno, i ja sam to znala. Više volim, bar tako mislim, da zbog sećanja na Ričarda i načina na koji ljudi govore, sve ovo nekako ostane u okviru porodice Džonson. Ipak ostavljam to vašem sudu. U svakom slučaju, sigurno me nije sramota zbog onog što smo Robert Kinkej i ja zajedno imali. Naprotiv. Očajnički sam ga volela tokom svih ovih godina, mada sam iz svojih razloga pokušavala da stupim s njim u kontakt samo jednom. To je bilo pošto je umro vaš otac. Pokušaj je propao, a ja sam se bojala da mu se nije nešto desilo tako da iz straha od toga više ni jednom nisam pokušala. Jednostavno nisam mogla da se suočim sa takvom stvarnošću. Tako da možete da zamislite kako sam se osećala kada je stigao paket sa advokatovim pismom 1982. Kao što rekoh, nadam se da razumete i da ne mislite loše o meni. Ako me volite, onda morate da volite ono što sam učinila. Robert Kinkej me je naučio kako izgleda biti žena na način koji je malo žena, a možda nijedna ikada iskusila. Bio je dobar i topao i sigurno

zaslužuje vaše poštovanje i možda vašu ljubav. Nadam se da možete da mu pružite i jedno i drugo. Na njegov način, preko mene, on vam je učinio dobro.

Ostajte mi zdravo deco moja.

Majka.

U staroj kuhinji vladala je tišina. Majki je duboko udahnuo i pogledao kroz prozor. Kerolajn je pogledala oko sebe, na sudoperu, na pod, na sto, na sve. Kada je progovorila, glas joj je bio skoro šapat:

- O, Majki, Majki, zamisli njih dvoje sve te godine, želeći jedno drugo tako očajnički. Odrekla ga se zbog nas i zbog tate. A Robert Kinkejd je ostao po strani iz poštovanja prema njenim osećanjima za nas. Majki, jedva mogu da izdržim pomisao na to. Mi gledamo na naše brakove tako opušteno, a deo smo razloga zbog kojeg je jedna neverovatna ljubavna priča završila na takav način. Imali su samo četiri dana za sebe, samo četiri. Od celog života. To je bilo onda kad smo otišli na onaj smešan sajam u Illinoisu. Pogledaj maminu fotografiju. Nikada je nisam videla takvu. Tako je lepa, a to nije zbog fotografije. To je zbog onog što je on učinio za nju. Samo je pogledaj, divlja i slobodna. Kosa joj vijori na vetru, lice joj je živo. Jednostavno izgleda prekrasno.

- Isuse - bilo je sve što je Majki mogao da kaže, brišući čelo kuhinjskom krpom i oči maramicom kada Kerolajn nije gledala. Kerolajn je ponovo progovorila:

- Očigledno nikada nije pokušao da stupi u kontakt svih ovih godina. I sigurno je umro sam, zato je poslao njoj foto-aparate. Sećam se svađe između mene i mame zbog roze haljine. Trajala je danima. Kukala sam i upitala zašto. Zatim sam odbila da govorim sa njom. Sve što je ikada rekla bilo je, *Ne, Kerolajn, ne tu.*

A Majki se setio starog stola za kojim su sedeli. Zato je Frančeska tražila od njega da ga vrati u kuhinju pošto je njihov otac umro. Kerolajn je otvorila mali postavljeni omot.

- Evo njegove narukvice i srebrnog lančića i medaljona. I evo poruke koju je majka pomenula u pismu, poruke koju je ostavila na Rozmen Bridžu. Zato se na fotografiji mosta koju je poslao vidi

komad hartije zakačen za njega. Majki, šta ćemo da radimo? Misli malo o tome, odmah se vraćam.

Potrčala je uz stepnice i vratila se posle nekoliko minuta noseći roze haljinu, brižljivo uvijenu u plastiku. Izvadila je držeći je uspravno da bi Majki mogao da je vidi.

- Samo zamisli kako nosi ovo i igra sa njim ovde u kuhinji. Misli na sve vreme koje smo proveli ovde i slike koje je morala da vidi kuvajući i sedeći ovde sa nama, razgovarajući o našim problemima, o tome kuda ćemo na koledž, o tome kako je teško imati uspešan brak. Bože, mi smo tako naivni i nezreli u poređenju s njom.

Majki je klimnuo glavom i okrenuo se ormančićima iznad sudopere.

- Da li misliš da je majka držala ovde nešto za piće? Bog zna da bi mi trebalo. I da ti odgovorim na pitanje - ne znam šta ćemo da radimo.

Pretražio je po ormarićima i pronašao bocu rakije, skoro praznu.

- Kerolajn, ovde ima dovoljno za dva pića. Hoćeš jedno?

- Da.

Majki je izvadio jedine dve čaše za rakiju iz kredenca i stavio ih na sto sa žutim ultrapasom. Ispraznio je Frančeskinu poslednju bocu rakije u njih, dok je Kerolajn ćutke počela da čita prvu beležnicu: *Robert Kinkejd je došao kod mene šesnaestog avgusta, u ponedeljak, 1965. Pokušavao je da pronađe Rozmen Bridž. Bilo je kasno popodne, vrućina, a on je vozio kamionet kojeg je zvao Heri.*

Epilog: Noćna Ptica iz Takome

Dok sam pisao priču o Robertu Kinkejdu i Frančeski Džonson, sve više sam se zanimao za Kinkejda i koliko malo je svako od nas znao o njemu i njegovom životu. Samo nekoliko nedelja pre no što je knjiga otišla u štampariju, odleteo sam u Sijetl i ponovo pokušao da otkrijem dodatna obaveštenja o njemu.

Pomišljao sam da, pošto je voleo muziku i sam bio umetnik, da je možda postojao neki muzičar ili umetnik u oblasti Pjudžet Saunda koji ga poznaje. Pomogao mi je umetnički urednik *Sijetl tajmsa*. Iako nije znao za Kinkejda, omogućio mi je pristup do važnih odeljaka iz novina od 1975. do 1982, iz perioda koji me je najviše zanimao. Pregledajući izdanja iz 1980, došao sam do fotografije crnog muzičara džeza, svirača na tenor saksofonu po imenu Džon *Noćna Ptica* Kamings. Pored fotografije bio je potpis umetnika - *Robert Kinkejd*. Tamošnji sindikat muzičara mi je dao Kamingsovu adresu obavestivši me da nije aktivno svirao već više godina. Adresa je vodila u sporednu ulicu, blizu industrijske zone u Takomi, pored autoputa 5, koji je dolazio iz Sijetla. Bilo je potrebno da nekoliko puta posetim njegov stan pre no što sam ga našao kod kuće. U početku je bio nepoverljiv prema mojim pitanjima. Ali ja sam ga ubedio da se ozbiljno i dobronamerno interesujem za Kinkejda, tako da je posle toga postao srdačan i otvoren. Sada sledi pomalo izmenjen zapis intervju sa Kamingsom, kojem je u vreme kada sam razgovara sa njim bilo sedamdeset godina. Jednostavno sam uključio magnetofon i pustio ga da mi priča o Robertu Kinkejdu.

Intervju sa „Noćnom pticom“ Kamingsom

Imao sam posao kod Sortija, gore u Sijetlu, gde sam u to vreme živeo, a trebala mi je dobra crno-bela fotka za reklamu. Basista mi reče da ima neki momak koji živi na jednom od ostrva koji je napravio neke dobre stvari. Nije imao telefon pa mu pošaljem dopisnicu. Došao je, stvarno je čudno izgledao stari dasa u farmerkama i čizmama i s narandžastim hozen-tregerima, izvadio one stare izubijane aparate koji nisu izgledali da mogu da rade, i ja pomislih, *O ne*. Postavio me je ispred svetlo obojenog zida sa mojim saksom i rekao mi da sviram i samo sviram. Tako sam svirao. Prva tri minuta ili tako nešto momak je sam stajao tamo i gledao me pomno, stvarno pomno, najhladnijim plavim očima koje ste ikada videli. Posle malo vremena, počeo da snima. Zatim pita da li sviram *Jesenje lišće*. I ja to odsviram. Sviram tu melodiju možda deset minuta bez prestanka dok on i dalje lupa svojim aparatima, praveći jedan snimak za drugim. Zatim kaže, *Dobro, uspeo sam. Završiću vam ih za sutra*. Sledećeg dana ih donese i obori me s nogu. Mnogo puta su pravili moje fotografije, ali ove su bile daleko najbolje. Naplatio mi je pedeset dolara, što mi je izgledalo prilično jeftino. Zahvaljuje mi, odlazi i pri odlasku pita gde sviram. Ja mu kažem kod *Sortija*. Nekoliko noći kasnije pogledam u publiku i vidim ga kako sedi za stolom u ćošku i pažljivo sluša. Pa, onda je počeo da dolazi jednom nedeljno, uvek utorkom, uvek pije pivo ali ne mnogo. Ponekad dođem do njega za vreme pauza i popričam sa njim nekoliko minuta. Bio je ćutljiv, nije mnogo govorio, ali stvarno prijatan, uvek je učtivo pitao da li mi ne smeta da sviram *Jesenje lišće*. Posle nekog vremena malo smo se bolje upoznali. Ja sam voleo da odem do luke i posmatram vodu i brodove, ispalo je da i on to voli. Tako smo došli dotle da smo sedeli na klupi po celo popodne i razgovarali. Samo dva starca koji se postepeno smanjuju i počinju da se osećaju pomalo beznačajnim, pomalo izlišnim. Običavao je da dovede svog psa. Zvao ga je Autoput. Razumevao je čaroliju. I džez muzičari je takođe razumeju. Valjda smo se zbog toga dobro slagali. Sviraš neku melodiju i odjednom tu je potpuno nov skup ideja koje dolaze pravo iz tvog saksa, a da čak ne prolaze kroz tvoju svest. Rekao je da su uopšteno gledano fotografija i život mnogo slični

tome. Zatim je dodao, *Takođe i vođenje ljubavi sa ženom koju voliš.* Radio je na nečemu čime je hteo da pretvori muziku u vizuelne slike. Rekao mi je: *Džone, znaš onu temu koju skoro uvek sviraš u četvrtom taktu Fine dame? Pa, mislim da sam to uhvatio na filmu pre neko jutro. Svetlo je dolazilo na pravi način preko vode i plava čaplja je nekako napravila luping kroz moj vizir, sve u isto vreme. U stvari sam mogao da vidim tvoju temu dok sam je slušao i pritiskao okidač.* Sve vreme je provodio sa tom idejom o pretvaranju muzike u slike. Bio je opsednut njom. Ne znam kako je zarađivao za život. Nikada nije mnogo govorio o svom životu. Znao sam da je mnogo putovao fotografišući, ali nisam znao mnogo sve do onog dana kada sam ga zapitao za malu srebrnu stvarčicu koju je nosio na lančiću oko vrata. Izbliza sam moga na njoj da vidim ime *Frančeska...* Tako sam ga zapitao, *Ima nešto posebno u vezi s tim?* Neko vreme ništa nije rekao samo je buljio u vodu. Zatim je rekao. *Koliko vremena imaš?* Pa, bio je ponedeljak, imao sam slobodno veče, tako sam mu rekao da imam vremena koliko treba. Počeo je da priča. Bilo je kao kad otvoriš slavinu. Pričao je celo popodne i veći deo noći. Imao sam osećaj da je držao sve to u sebi dugo vremena. Nijednom nije pomenuo ženino prezime, ni jednom nije rekao gde se sve to desilo. Ali čoveče, taj Robert Kinkejd je bio pesnik kada je govorio o njoj. Mora da je stvarno bila nešto, neverovatna dama. Počeo je da navodi nešto iz teksta koji je napisao za nju - nešto kao Dimenzija 3, kako se sećam. Sećam se da sam mislio da zvuči kao neka improvizacija u slobodnom obliku Ometa Kolemama. I čoveče, plakao je dok je pričao. Plakao je *krupnim* suzama one vrste kada starac plače, one vrste koju saksofon treba da odsvira. Posle toga sam razumeo zašto je uvek tražio *Jesenje lišće*. I čoveče, počeo sam da volim tog tipa. Svako ko može da oseća tako za neku ženu zaslužuje da ga voliš. Tako sam razmišljao o tome, o jačini tog što su on i ta žena imali. O onom što je on zvao *stari načini*. I rekoh sebi: *Moram da odsviram tu snagu, tu ljubavnu priču, da te stare načine nateram da izađu iz mog saksa.* Bilo je nešto prokleta pesničko u tome. Tako sam napisao tu pesmu - trebalo mi je tri meseca. Hteo sam da ostane jednostavna, elegantna. Lako je napraviti komplikovane stvari. Jednostavnost je pravi izazov. Svakog dana sam radio na njoj dok nisam počeo da je pravim k'o što treba. Zatim sam radio na njoj

još malo i ispisao solaže za klavir i bas. Najzad jedne noći sam je odsvirao. On je bio u publici, utorak večer, kao i uvek. U svakom slučaju bilo je malo posetilaca, možda dvadeset ljudi u baru, niko nije obraćao mnogo pažnje na orkestar. Sedi on tamo, čuti, sluša pomno kao što uvek radi i ja kažem preko mikrofona: *Sada ima da sviram pesmu koju sam napisao za mog prijatelja. Zove se Frančeska.* Posmatrao sam ga kad sam to rekao. Buljio je u svoje pivo, ali kad sam rekao *Frančeska*, polako je pogledao u mene, obema rukama prošao kroz svoju dugu kosu, zapalio *Kemel* i te plave oči uperiše se pravo u mene. Naterao sam saks da zvuči kao nikad ranije, naterao sam ga da plače za svim miljama i godinama koje su ih razdvajale. Bila je mala melodijska figura u prvom taktu kojom se izgovaralo njeno ime - *Fran... čes... ka*. Kada sam završio, stajao je sasvim pravo uz svoj sto, nasmešio se i klimnuo, platio račun i otišao. Posle toga sam uvek svirao tu pesmu kad bi on svratio. Uramio je fotografiju jednog starog pokrivenog mosta i dao mi je zato što sam napisao pesmu. Visi evo baš ovde. Nikad mi nije rekao gde je snimio, ali odmah ispod njegovog potpisa piše *Rozmen Bridž*. Jednog utorka uveče, pre sedam - možda osam godina, nije se pojavio. Nema ga ni sledeće nedelje. Pomislim, možda je bolestan ili tako nešto. Počnem da se brine, odem do luke, pitam okolo. Niko ništa ne zna za njega. Najzad, uzmem čamac preko, do ostrva gde je živeo. Bila je to jedna stara brvnara - u stvari šupa - dole na vodi. Dok sam ja okolo razgledao neki sused dođe i pita šta radim. Tako mu ja kažem. Sused kaže da je umro pre otprilike deset dana. Čoveče, zbolelo me je kada sam to čuo. Još uvek me boli. Mnogo mi se sviđao taj momak. Bilo je nešto u tom dasi, nešto. Osećao sam da ima stvari koje on zna a koje mi ostali ne znamo. Upitao sam njegovog suseda za psa. Kaže nije poznavao ni Kinkejda. Tako ja zovnem kafileriju i naravno stari Autoput je kod njih. Odem tamo i uzmem ga i dam mom nećaku. Poslednje što sam čuo o njemu je da su se on i klinac zavoleli. Bio sam zadovoljan zbog toga. Eto, tako je to. Nedugo pošto sam otkrio šta se desilo sa Kinkejdom, moja leva ruka počne da se umrtvljuje kad sviram duže od dvadeset minuta. Neki problem sa kičmom. Tako da ne radim više. Ali čoveče, progoni me ta priča koju mi je ispričao o sebi i toj ženi. Tako svakog utorka uveče izvadim moj saks i sviram onu pesmu koju sam napisao za

njega. Sviram je ovde sasvim sam. I zbog nečeg, dok sviram uvek gledam u tu sliku koju mi je dao. Zbog nečeg, ne znam šta je to, ne mogu da odvojim oči od slike kad sviram tu pesmu. Samo tako stojim, negde u sumrak, teram stari saks da jeca i sviram pesmu za čoveka po imenu Robert Kinkejd i za ženu koju je zvao Frančeska.

Beleška o piscu

Robert Dž. Vler je pisac, fotograf i muzičar. U svojim mlađim danima bio je univerzitetski profesor. Objavio je nekoliko romana ali je postao poznat upravo po ovom bestseleru koji je skoro 150 nedelja bio na bestseler listi *Njujork tajmsa*. Objavio je i knjigu fotografija i album *Balade okruga Medison*. Tema svakog njegovog romana je običan, mali čovek koji se bori sa svojom ljubavlju, nadom, razočaranjima i odgovornošću.

Godine 2002. napisao je nastavak ovog romana pod nazivom *Hiljadu seoskih puteva*.

Živi na ranču u planinama Teksasa i dalje se baveći pisanjem, muzikom, fotografijom, pa čak i matematikom i ekonomijom.

{1} Pjudžet Saund - moreuz na severozapadnoj obali Pacifika u SAD.

{2} Američki istraživači prirode i okoline.

{3} *peregrin* - engl. stranac, sivi soko, lotalica

Table of Contents

[Početak](#)

[Robert Kinkejd](#)

[Frančeska](#)

[Stara vremena, daleka muzika](#)

[Mostovi od utorka](#)

[Prostor da ponovo zaigraš](#)

[Autoput i putnik namernik](#)

[Pepeo](#)

[Pad iz dimenzije 3 - Robert Kinkejd](#)

[Frančeskino pismo](#)

[Epilog: Noćna Ptica iz Takome](#)

[Intervju sa „Noćnom pticom“ Kamingsom](#)

[Beleška o piscu](#)